



ANKARA  
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ  
**LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMASININ  
İŞLETMELERİN (NET) KARLILIĞINA ETKİSİ**

**Hüseyin DİLER**

**Tez Danışmanı  
Prof. Dr. Ahmet AKSOY**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ  
İŞLETME ANABİLİM DALI  
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**ARALIK - 2021**



**İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMASININ  
İŞLETMELERİN (NET) KARLILIĞINA ETKİSİ**

**Hüseyin DİLER**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ  
İŞLETME ANABİLİM DALI  
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ  
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ARALIK 2021**

## ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Hüseyin DİLER

27.12.2021

İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMASININ  
İŞLETMELERİN (NET) KARLILIĞINA ETKİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Hüseyin DİLER

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ  
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Aralık 2021

**ÖZET**

Çalışmamızda, yatırım teşvik sistemleri arasında yer alan indirimli kurumlar vergisi uygulamasının kapsamı, yapısı ve işleyişi değerlendirilmiş ve uygulaması bir hayli karışık olan bu sistemin usul ve esasları kaynak taraması ve mevzuat değerlendirmeleri ile anlatılmaya çalışılmıştır. Yatırım teşvik sistemlerinin Türkiye’de nasıl bir etki yarattığı, ne ölçüde kullanıldığı istatistiki değerlerle ifade edilmiş olup özellikle bir vergi harcaması yani devletin almaktan vazgeçtiği bir gelir olan indirimli kurumlar vergisi uygulamasının işletmelerin karlılığını ne ölçüde etkilediği mali tablo analizlerinden yararlanılarak bir örnek üzerinde değerlendirilmiştir. Bu uygulamanın devletin mali politikası ile işletmelerin karlılığını doğrudan etkilediği, yapılan vergi harcaması tutarları kapsamında işletmelere büyük ölçüde mali destek sağladığı ve böylelikle işletmelerin likiditesini olumlu etkilediği tespitine varılmıştır.

Bilim Kodu : 112204  
Anahtar : Yatırım Teşvik Sistemi, Vergi İndirimi, İndirimli Kurumlar Vergisi, İndirimli Kurumlar Vergisinin İşletmelere Etkisi  
Sayfa Adedi : 109  
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ahmet AKSOY

DISCOUNT CORPORATE TAX IMPLEMENTATION IMPACT ON THE (NET)  
PROFITABILITY OF BUSINESSES

(M.Sc. Thesis)

Hüseyin DİLER

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY  
THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

December 2021

**ABSTRACT**

In our study, the scope, structure and functioning of the reduced corporate tax application, which is among the investment incentive systems, has been evaluated and the procedures and principles of this system, which is quite complex, have been tried to be explained by literature review and legislative evaluations. The effect of the investment incentive systems in Turkey and the extent to which they are used are expressed with statistical values, and the effect of the reduced corporate tax application, which is a tax expenditure, that is, an income that the government has given up, on the profitability of the enterprises, has been evaluated on an example by using the financial table analysis. It has been determined that this practice directly affects the financial policy of the government and the profitability of the enterprises, provides financial support to the enterprises within the scope of the tax expenditure amounts, and thus positively affects the liquidity of the enterprises.

Science Code : 112204  
Key Words : Investment Incentive System, Tax Discount, Reduced  
Tax, Effect of Reduced Corporate Tax on Businesses  
Page Number : 109  
Supervisor : Prof. Dr. Ahmet AKSOY

## ÖNSÖZ

Ülkemiz şirketlerinin uluslararası piyasalarda rekabet edebilir düzeye gelmesi, ülkenin gelişmesi ve ilerlemesine paralel olarak ele alınmıştır. Bu fikirle, devlet yatırım teşvik sistemleri hayata geçirilmiş ve ülkemiz yatırımlarının daha cazip hala gelmesi desteklenmiştir. Teşvik sistemlerinden biri olan indirimli kurumlar vergisi uygulamasının işletmelere olumlu etkisini yinelemek adına ele alınan bu tezin belirlenmesinde, hazırlanmasında ve değerlendirilmesinde desteklerini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ahmet AKSOY’a, tezin içeriğinin zenginleştirilmesine büyük katkı sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Hasan KAVAL ve Prof. Dr. Cihan TANRIÖVEN’e teşekkürlerimi sunarım.

Bu zamana kadar çıktığım yolda, attığım her adımda desteğini hep yanımda hissettiğim canım eşim Seda DİLER’e, enerjisi ve neşesiyle bana güç veren canım oğlum Kerem DİLER’e ve beni bu günlere getiren değerli aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

## İÇİNDEKİLER

|                                                                                      |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ÖZET.....                                                                            | iv   |
| ABSTRACT.....                                                                        | v    |
| ÖNSÖZ .....                                                                          | vi   |
| İÇİNDEKİLER .....                                                                    | vii  |
| TABLoların LİSTESİ.....                                                              | x    |
| ŞEKİLLERİN LİSTESİ .....                                                             | xii  |
| KISALTMALAR .....                                                                    | xiii |
| 1. GİRİŞ .....                                                                       | 1    |
| 2. KURUMLAR VERGİSİNE GENEL BAKIŞ.....                                               | 5    |
| 2.1. Mükellefiyet .....                                                              | 5    |
| 2.1.1. Verginin Konusu ve Mükellefler .....                                          | 5    |
| 2.1.2. Tam ve Dar Mükellefiyet.....                                                  | 7    |
| 2.1.3. Muafiyetler.....                                                              | 8    |
| 2.1.4. İstisnalar.....                                                               | 9    |
| 2.2. Kurum Kazancının Tespiti .....                                                  | 10   |
| 2.3. Kurumlar Vergisinde Matrah ve Vergi.....                                        | 11   |
| 2.4. Kurum Kazancının Beyanı ve Ödenmesi .....                                       | 13   |
| 3. İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMASININ USUL ve ESASLARI.....                    | 15   |
| 3.1. Genel Yasal Düzenleme .....                                                     | 15   |
| 3.2. Teşvik Belgesi Zorunluluğu .....                                                | 20   |
| 3.2.1. Teşvik belgesi kavramı .....                                                  | 20   |
| 3.2.2. Teşvik Belgesi Kapsamında Yapılacak Yatırım Türleri.....                      | 20   |
| 3.2.3. Teşvik Belgesi Alabilecekler .....                                            | 21   |
| 3.2.4. Teşvik Edilmeyecek veya Teşviki Belirli Şartlara Bağlı Yatırım Konuları ..... | 22   |
| 3.2.5. Teşvik Belgesi Kapsamında Değerlendirilmeyen Harcamalar .....                 | 23   |
| 3.2.6. Teşvik Belgesinin Başvuru Süreci .....                                        | 23   |
| 3.3. Teşvik Sistemi ve Destek Unsurları .....                                        | 25   |
| 3.3.1. Genel Teşvikler.....                                                          | 26   |
| 3.3.2. Bölgesel Teşvikler .....                                                      | 26   |
| 3.3.3. Büyük Ölçekli Yatırım Teşvikleri .....                                        | 26   |

|                                                                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 3.3.4. Stratejik Yatırım Teşvikleri .....                                                                         | 27 |
| 3.3.5. Öncelikli Yatırım Teşviki .....                                                                            | 28 |
| 3.3.6. Ar-Ge ve Çevre Yatırım Teşvikleri .....                                                                    | 31 |
| 3.3.7. Alt Bölge Desteğinden Yararlanacak Yatırımlar .....                                                        | 31 |
| 3.4. Yatırım Teşvik Uygulamasında Bölgeler .....                                                                  | 31 |
| 3.5. Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması .....                                | 33 |
| 3.5.1. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasının Kapsamı .....                                                     | 33 |
| 3.5.2. Yatırıma Katkı Tutarı, Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı ...                                     | 33 |
| 3.5.2.2. Büyük ölçekli yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı .....                             | 34 |
| 3.5.2.3. Stratejik yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı .....                                 | 35 |
| 3.5.2.4. Öncelikli yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı .....                                 | 35 |
| 3.5.2.5. Alt bölge desteğinden yararlanacak yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı .....        | 36 |
| 3.5.3. İndirimli Kurumlar Vergisi Kapsamı Dışında Tutulan Kurumlar ve Yatırım Konuları .....                      | 37 |
| 3.5.4. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Yararlanamayacak Harcamalar .....                                | 37 |
| 3.5.5. Yatırım Döneminde Diğer Faaliyetlerden Elde Edilen Kazançlarda İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması ..... | 39 |
| 3.5.6. Tevsi Yatırımlarda İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması .....                                             | 40 |
| 3.5.7. Yatırımların Devredilmesi Durumu .....                                                                     | 41 |
| 3.5.8. Yatırıma Katkı Tutarının Endekslenmesi .....                                                               | 42 |
| 4. TEŞVİK SİSTEMİ TÜRKİYE İSTATİSTİKLERİ .....                                                                    | 43 |
| 4.1. Yatırım Teşvik Sistemi Uygulama Sonuçları .....                                                              | 43 |
| 4.2. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasının Vergi Harcamalarındaki Yeri ....                                    | 50 |
| 5. FİNANSAL ANALİZDE KARLILIK ORANLARI .....                                                                      | 55 |
| 5.1. Finansal Analizde Kullanılan Teknikler .....                                                                 | 56 |
| 5.1.1. Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz) .....                                                              | 56 |
| 5.1.2. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz) .....                                                      | 56 |
| 5.1.3. Eğilim Yüzdeleri Analizi (Trend Analizi) .....                                                             | 57 |
| 5.1.4. Oran Analizi (Rasyo Analizi) .....                                                                         | 57 |
| 5.1.4.1. Likidite oranları .....                                                                                  | 58 |
| 5.1.4.2. Borç oranları (mali yapı/kaldıraç oranları) .....                                                        | 59 |

|                                                                                                                                           |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 5.1.4.3. Faaliyet oranları.....                                                                                                           | 60  |
| 5.1.4.4. Karlılık oranları .....                                                                                                          | 61  |
| 5.1.4.4.1. Kar ile satışlar arasındaki ilişkiyi gösteren oranlar .....                                                                    | 61  |
| 5.1.4.4.2. Mali rantabilite oranı (öz sermayenin karlılığı oranı)(ROE)<br>.....                                                           | 62  |
| 5.1.4.4.3. Varlık karlılık oranı (Aktif karlılık oranı)(ROA) .....                                                                        | 62  |
| 5.1.4.4.4. Ekonomik rantabilite oranı .....                                                                                               | 63  |
| 5.1.4.4.5. Etkin vergi oranı.....                                                                                                         | 63  |
| 5.2. Sermaye Bütçelemesi .....                                                                                                            | 64  |
| 5.2.1. Nakit Akımları .....                                                                                                               | 64  |
| 5.2.2. Net Bugünkü Değer .....                                                                                                            | 65  |
| 5.2.3. İç Verim Oranı .....                                                                                                               | 66  |
| 5.2.4. Karlılık Endeksi .....                                                                                                             | 67  |
| 6. İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMA ÖRNEĞİ.....                                                                                        | 69  |
| 6.1. Örnek 1: ABC Tarım Ekipmanları Ticaret ve Üretim Limited Şirketi (ABC<br>Ltd. Şti.) İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulama Örneği ..... | 69  |
| 6.2. İşletmenin Dönem İçi İşlemlerinin ve Yatırım Tutarının Değerlendirilmesi..                                                           | 71  |
| 6.3. İşletmenin Ticari Bilanço Karının Tespit Edilmesi.....                                                                               | 75  |
| 6.4. Yatırım Tutarının ve Yatırıma Katkı Tutarının Tespit Edilmesi.....                                                                   | 76  |
| 6.5. İşletmenin Kurumlar Vergisi Beyannamesi ve Mali Tabloları .....                                                                      | 77  |
| 6.6. İşletmenin İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanmaması<br>Durumda Olması Gereken Mali Tabloları.....                    | 79  |
| 6.7. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasının İşletmeye Mali Etkisinin<br>Değerlendirilmesi .....                                         | 81  |
| 6.8. Örnek 2: A A.Ş. için Yıllara Yaygın İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulama<br>Örneği .....                                              | 86  |
| 7. SONUÇ .....                                                                                                                            | 101 |
| KAYNAKLAR .....                                                                                                                           | 105 |
| ÖZGEÇMİŞ .....                                                                                                                            | 109 |

## TABLoların LİSTESİ

|                                                                                                                                                            |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Tablo 2.1: Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti .....                                                                                                          | 11 |
| Tablo 3.1: 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu kararda değişiklik yapan Bakanlar Kurulu Kararları – Cumhurbaşkanı Kararları.....                | 19 |
| Tablo 3.2: 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu kararda değişiklik yapan Bakanlar Kurulu Kararlarının düzenlenmesi için çıkarılan Tebliğler..... | 19 |
| Tablo 3.3: Yatırım Teşvik Sistemi Kapsamında Uygulanan Destek Unsurları .....                                                                              | 25 |
| Tablo 3.4: Büyük Ölçekli Yatırımlar .....                                                                                                                  | 27 |
| Tablo 3.5: Yatırım Teşvik Uygulamasında Bölgeler .....                                                                                                     | 32 |
| Tablo 3.6: Bölgesel Yatırımlarda Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı.....                                                                          | 34 |
| Tablo 3.7: Büyük Ölçekli Yatırımlarda Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı.....                                                                     | 35 |
| Tablo 3.8: Öncelikli Yatırımlarda Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı.....                                                                         | 36 |
| Tablo 3.9: Alt Bölge Desteğinden Yararlanacak Yatırımlarda Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı.....                                                | 36 |
| Tablo 4.1: 2017-2021 Dönemi Vergi Harcaması Tahminleri (Milyon TL) .....                                                                                   | 51 |
| Tablo 4.2: 2017-2021 Dönemi Vergi Harcaması Tahminlerinin GSYH'ye Oranı (%).....                                                                           | 52 |
| Tablo 4.3: 2017-2021 Dönemi Vergi Harcaması Tahminlerinin Vergi Gelirlerine Oranı (%).....                                                                 | 52 |
| Tablo 4.4: 2017-2021 Dönemi İndirimli Kurumlar Vergisi Vergi Harcaması Tahminleri (Milyon TL, %) .....                                                     | 53 |
| Tablo 6.1: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Dönem Başı Bilançosu.....                                                                                   | 70 |
| Tablo 6.2: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Ticari Bilanço Karı Hesaplanması .....                                                                      | 75 |
| Tablo 6.3: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Yatırım Tutarının Hesaplanması .....                                                                        | 76 |
| Tablo 6.4: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Döneminin Bölgeler İtibariyle Yatırıma Katkı Tutarı ve Vergi İndirim Oranlarının Hesaplanması .....                | 77 |

|                                                                                                                                                                      |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Tablo 6.5: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti.....                                                                                 | 77 |
| Tablo 6.6: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Gelir Tablosu Özeti (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanması Durumunda).....                           | 78 |
| Tablo 6.7: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Yılı Dönem Sonu Bilanço Özeti (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanması Durumunda).....                              | 79 |
| Tablo 6.8: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Gelir Tablosu Özeti (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanmaması Durumunda).....                         | 80 |
| Tablo 6.9: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Yılı Dönem Sonu Bilanço Özeti (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanmaması Durumunda).....                            | 80 |
| Tablo 6.10: ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanılması ve Faydalanılmaması Durumunda Mali Tablolar Rasyoları ..... | 82 |
| Tablo 6.11: A. A.Ş.'nin 10 Yıllık Gelir Tablosu Özeti.....                                                                                                           | 87 |
| Tablo 6.12: A A.Ş.'nin 10 Yıllık Kurumlar Vergisi Matrah Bilgileri .....                                                                                             | 88 |
| Tablo 6.13: A A.Ş.'nin 1. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti.....                                                                                                  | 89 |
| Tablo 6.14: A A.Ş.'nin 1. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu .                                                                                     | 90 |
| Tablo 6.15: A A.Ş.'nin 2. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti.....                                                                                                  | 90 |
| Tablo 6.16: A A.Ş.'nin 2. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu .                                                                                     | 91 |
| Tablo 6.17: A A.Ş.'nin 3. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti.....                                                                                                  | 92 |
| Tablo 6.18: A A.Ş.'nin 3. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu .                                                                                     | 92 |
| Tablo 6.19: A A.Ş.'nin 4. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti.....                                                                                                  | 93 |
| Tablo 6.20: A A.Ş.'nin 4. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu .                                                                                     | 94 |
| Tablo 6.21: A A.Ş.'nin 5. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti.....                                                                                                  | 95 |
| Tablo 6.22: A A.Ş.'nin 5. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu .                                                                                     | 95 |
| Tablo 6.23: A A.Ş.'nin 6 ila 10. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti.....                                                                                           | 96 |
| Tablo 6.24: A A.Ş.'nin 10. Yıllık Finansal Göstergeler Tablosu .....                                                                                                 | 98 |
| Tablo 6.25: A A.Ş.'nin Sermaye Bütçelemesi Göstergeleri Tablosu .....                                                                                                | 98 |

## ŞEKİLLERİN LİSTESİ

|                                                                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Şekil 3.1: Teşvik Belgesi Başvuru Süreci Özeti .....                                                              | 25 |
| Şekil 4.1: 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırım Tutarları .....                           | 44 |
| Şekil 4.2: 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Belge Adedi. 45                                   |    |
| Şekil 4.3: 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırımların Destek Sınıfına Göre Tutarları ..... | 46 |
| Şekil 4.4: 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırımların Yatırım Cinsine Göre Tutarları ..... | 47 |
| Şekil 4.5: 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırımların Bölgelere Göre Tutarları .....       | 48 |
| Şekil 4.6: 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırımların Sektörlerine Göre Tutarları .....    | 49 |

## KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

| Kısaltmalar | Açıklamalar                                                                                    |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ABD         | Amerika Birleşik Devletleri                                                                    |
| AR-GE       | Araştırma ve Geliştirme                                                                        |
| BKK         | Bakanlar Kurulu Kararı                                                                         |
| E-TUYS      | Elektronik Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Bilgi Sistemi                                    |
| ÇED         | Çevresel Etki Değerlendirmesi                                                                  |
| GİB         | Gelir İdaresi Başkanlığı                                                                       |
| GSYH        | Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla                                                                      |
| GVK         | Gelir Vergisi Kanunu                                                                           |
| Kanun (KVK) | Kurumlar Vergisi Kanunu                                                                        |
| Karar       | 15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı BKK                                                       |
| KDVK        | Katma Değer Vergisi Kanunu                                                                     |
| KOSGEB      | Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı                  |
| No'lu       | Numaralı                                                                                       |
| PDF         | Portable Document Format(Taşınabilir Belge Formu)                                              |
| RG          | Resmi Gazete                                                                                   |
| SGK         | Sosyal Güvenlik Kurumu                                                                         |
| SPK         | Sermaye Piyasası Kurulu                                                                        |
| TCK         | Türk Ticaret Kanunu                                                                            |
| Tebliğ      | 20.06.2012 tarih ve 28329 (2012/1) sayılı Tebliğ                                               |
| TL          | Türk Lirası                                                                                    |
| TÜBİTAK     | Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu                                                |
| TÜİK        | Türkiye İstatistik Kurumu                                                                      |
| OECD        | Organisation for Economic Co-operation and Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) |
| VUK         | Vergi Usul Kanunu                                                                              |
| YEP         | Yeni Ekonomi Programı                                                                          |

## 1. GİRİŞ

Ülkemizin kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler doğrultusunda; katma değer yaratan yatırımlar ile uluslararası rekabet gücünün desteklenmesi, üretim ve istihdamın artırılması, teknolojiye uygun araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin hızlandırılması ve stratejik kararlar ile sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda ülkemizin yerli veya yabancı sermayedarlar için daha cazip bir yatırım merkezi haline getirilmesi en önemli adımlar arasında yer almaktadır.

Sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın desteklenmesi için devlet, birçok yatırım teşvik sistemlerini hayata geçirmeye çalışılmış ve son olarak; 16.07.2009 tarih ve 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar” yürürlüğe girmiş ve söz konusu kararın usul ve esaslarının düzenlenmesi amacıyla Hazine Müsteşarlığı tarafından 2009/1 sayılı “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ” yayımlanmıştır. Daha sonra yapılan ek düzenlemeler ile 2009/15199 sayılı BKK yürürlükten kaldırılarak yerine 15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı BKK ve yine 2009/1 sayılı Tebliğ yürürlükten kaldırılarak yerine 20.06.2012 tarih ve 28329 (2012/1) sayılı Tebliğ yürürlüğe girmiştir. İlgili karar yayımlandıktan sonra kararda 28 adet değişiklik yapılmıştır. En son değişiklik Cumhurbaşkanlığının 4191 sayılı kararı ile yapılmış olup 29.06.2021 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Yine ilgili tebliğ yayımlandıktan sonra tebliğde 13 adet değişiklik yapılmıştır. En son değişiklik de 13.11.2021 tarihli Resmi Gazetede 2021/1 tebliği ile yapılmıştır.

Devlet teşvik sistemi kapsamında yatırımlar; GV/KV vergi indirimi, KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, sigorta primi işveren hissesi desteği, gelir vergisi stopajı desteği, sigorta primi işçi hissesi desteği, faiz veya kar payı desteği, yatırım yeri tahsisi ve KDV iadesi uygulaması gibi birçok alanda desteklenmektedir.

Tezimizin de konusunu teşkil eden indirimli kurumlar vergisi uygulaması yukarıda sayılan teşvik unsurlarından bir tanesidir. Bu uygulama ile devlet yatırım yapan firmalara doğrudan mali bir destek sağlamayıp yapmış oldukları yatırımlar sonrası elde ettikleri gelirleri üzerinden hesaplanan gelir veya kurumlar vergisi tutarlarının bir kısmını indirilerek bu kısım kadar devlet alması gereken vergiden imtina etmektedir.

İndirimli kurumlar vergisi uygulaması, Kurumlar Vergisi Kanunun 32/A maddesinde yer alan; “... teşvik belgesine bağlanan yatırımlardan elde edilen kazançlar, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulur...” ifadesi ile hükme bağlanmıştır.

İndirimli kurumlar vergisi uygulaması her ne kadar ülkemiz yatırımlarını dolaylı olarak desteklese de bu yatırımları gerçekleştiren firmaların karlılığını doğrudan etkilemektedir. Bu çalışma ile firmalara nasıl bir avantaj sağlandığı ve karlılıklarını nasıl etkilediği analiz edilecektir. Ayrıca, yapılan değerlendirmeler doğrultusunda anlaması ve uygulanması karmaşık olan bu destek unsurunun farklı bir bakış açısıyla ele alınıp daha iyi kavranmasına destek olmak ve işletmelere kar amacı sağlanan bu uygulamanın aslında devletin bir vergi harcaması kalemi olduğunu ve bu kalemin ülke ekonomisindeki yerini vurgulamak amacıyla kaleme alınmıştır.

Tezimiz Giriş ve Sonuç bölümleri dâhil yedi başlıktan oluşmuş olup ikinci başlıkta, kurumlar vergisi hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme ile kurumlar vergisi mükellefiyet durumu, kurum kazancının tespiti, matrah ve vergi unsurları, beyan ve ödenmesi gibi genel kavramlar hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü başlıkta, indirimli kurumlar vergisi uygulamasının usul ve esasları açıklanmaya çalışılmıştır. Her destek unsurunda olduğu gibi bu uygulamadan yararlanmak için teşvik belgesi alınması gereğine ve şartlarına, uygulama için gerekli yasal düzenlemelere, destek sınıflarına, bölgelere ve her bir bölge için uygulanan avantajlara ve uygulamanın sürecine ilişkin değerlendirmelere de bu bölümde yer verilmiştir.

Dördüncü başlıkta, ülkemizdeki yatırım teşvik sistemi uygulama sonuçlarının; yatırım tutarı, belge adedi, destek sınıfı, yatırım cinsi, bölgeler ve sektörler itibarıyla değerlendirilmesi yapılmıştır. Ayrıca, indirimli kurumlar vergisi teşvik sisteminin istatistiki değerlendirmeleri ile devlet vergi harcamasındaki yeri ve önemi vurgulanmış ve açıklanmıştır.

Beşinci başlıkta, firmaların karlılıklarının değerlendirilmesi için ihtiyaç duyulan gerekli analiz teknik ve araçları açıklanmış ve bu tekniklerin birbiri ile olan ilişkileri de yorumlanmaya çalışılmıştır.

Altıncı başlıkta, indirimli kurumlar vergisine ilişkin uygulama örneğine yer verilmiş ve bu örnek üzerinde ihtilaflı olabilecek maddelere açıklama getirilmeye çalışılmıştır. Yine aynı örnek üzerinde bu uygulamadan yararlanan firmanın mali tablolarına nasıl etki yarattığı incelenmiş ve karlılığı analiz edilmiştir.





## 2. KURUMLAR VERGİSİNE GENEL BAKIŞ

Osmanlı döneminde kurumlar vergisi ve gelir vergisi ayrımı yapılmaksızın alınan temettü vergileri, Cumhuriyet dönemi başlarında (1926 yılında) yürürlüğe giren kazanç vergisi<sup>1</sup> ile ayrılmaya başlasa da kurumlar vergisi asıl anlamda 10.06.1949 tarih ve 5422 sayılı kanunla vergi sistemimizde yer almıştır. Bu kanun, 02.01.1961 tarih ve 192 sayılı kanunla önemli değişikliklere uğramış<sup>2</sup> ve son olarak da 21.06.2006 tarih ve 26205 sayılı resmi gazetede yayımlanan 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK) ile 5422 sayılı kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Günümüze kadar yapılan birçok değişiklik ve düzenleme ile 5520 sayılı kanun son halini almıştır.

Kurumlar vergisi aynı gelir vergisinde olduğu gibi gelir üzerinden alınan bir vergidir. Gelir vergisinin konusunu teşkil eden yedi gelir unsuru kurumlar vergisinin konusunu da oluşturmaktadır<sup>3</sup>. Buradaki yedi gelir unsurunun tamamı Ticari Kazanç olarak kabul edilmiştir. Kurumlar vergisi ile gelir vergisi arasındaki temel fark mükelleflerin kendisidir. Gelir vergisi, bir gerçek kişi vergisi olarak nitelendirilmekte olup kurumlar vergisi ise sermaye şirketleri ve kanunda sayılan diğer kurumların gelirlerinden oluşan vergi olarak bilinmektedir. Burada yanlış bilinen bir konu ise kurumlar vergisinin bir tüzel kişi vergisi olmasıdır. Kurumlar vergisine tabi olmayan tüzel kişilerin olduğu gibi tüzel kişiliği olmayan kurumlar vergisi mükelleflerin varlığı da mevcuttur. İki vergi arasında belirtilen temel farkın yanı sıra, vergi oranları gibi bazı farklılıkları da mevcuttur.

### 2.1. Mükellefiyet

#### 2.1.1. Verginin Konusu ve Mükellefler

Gelir üzerinden alınan bir vergi olan kurumlar vergisinin konusu, KVK'nın 1. maddesinde belirtilen; “*sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu kuruluşları, dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler ve iş ortaklıkları*”nın kurum kazancından oluşmaktadır. Yine aynı maddede bu kurum kazancının konusunun Gelir Vergisi Kanunu (GVK)'nın 2. maddesinde belirtilen gelir unsurlarından; “*ticari kazançlar,*

<sup>1</sup> Oktar, S.A. (2016). Türk Vergi Sistemi. İstanbul: Türkmen Kitapevi, 112.

<sup>2</sup> Akdoğan, A. (2017). Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi. (13. Baskı). Ankara: Gazi Kitapevi, 401.

<sup>3</sup> Pehlivan, O. (2017). Vergi Hukuku – Genel Hükümler ve Türk Vergi Sistemi. Trabzon: Celepler Matbaacılık, 258.

*zirai kazançlar, ücretler, serbest meslek kazançları, gayrimenkul sermaye iratları, menkul sermaye iratları, diğer kazanç ve iratlar” dan oluştuğu açıklanmıştır.*

KVK’nın 2. maddesinde kurumlar vergisine tabi mükelleflere ilişkin açıklamalara yer verilmiş olup bu mükelleflere aşağıda değinilmiştir<sup>4</sup>.

Sermaye Şirketleri: Türk Ticaret Kanunu (TCK) hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, limited, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler ile benzer nitelikteki yabancı kurumlardan oluşmaktadır. Ayrıca, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK)’nın düzenleme ve denetimine tabi fonlar (yatırım fonları, emeklilik yatırım fonları, konut finansmanı fonları, vakıf fonları vb.)<sup>5</sup> ile bu fonlara benzer yabancı fonlar da sermaye şirketi sayılmaktadır. Kurumlar vergisi mükelleflerinin büyük bir çoğunluğu sermaye şirketi şeklinde kurulmuştur. Sermaye şirketlerinden eshamlı komandit şirketlerin komanditer ortağının kazancı kurumlar vergisine tabi iken komandite ortağın kazancı ise gelir vergisine tabidir. Anonim ve limited şirketlerde böyle bir ayırım olmaksızın kazançları kurum kazancı olup kurumlar vergisine tabidir.

Kooperatifler: Kooperatifler Kanunu’na veya özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler ile benzer nitelikteki yabancı kooperatifleri ifade etmektedir. Kooperatifler Kanununun 1. maddesinde kooperatif kavramının tanımı;

*“Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir<sup>6</sup>.”*

şeklinde yapılmıştır.

İktisadi Kamu Kuruluşları: Devlete, il özel idarelerine, belediyelere, diğer kamu idarelerine ve kuruluşlarına ve ayrıca yabancı devletlere, yabancı kamu idare ve kuruluşlarına ait veya bağlı olan ve sermaye şirketi ve kooperatif dışında kalan ticari, sınai ve zirai işletmeler iktisadi kamu kuruluşu olarak nitelendirilmektedir.

Dernek ve Vakıflara Ait İktisadi İşletmeler: Dernek ve vakıflara ait veya bağlı olup faaliyetleri devamlı bulunan ve sermaye şirketi ve kooperatif haricinde olan ticari, sınai ve zirai işletmeler ile benzer özellikteki yabancı işletmeler de kurumlar vergisine

<sup>4</sup> 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, Madde 2 - Mükellefler.

<sup>5</sup> Saraçoğlu, F. (2018). Türk Vergi Sistemi (4. Baskı). Ankara: Gazi Kitapevi, 225.

<sup>6</sup> 4571 sayılı Kooperatifler Kanunu, Madde 1 – Tarif.

tabidir. Dernekler Kanununa göre dernek; “*kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi toplulukları*”<sup>7</sup> olarak tanımlanmıştır. Türk Medeni Kanununa göre vakıf; “*gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır*”<sup>8</sup>. şeklinde tanımlanmıştır. KVK hükümlerine göre sendikalar dernek, cemaatler ise vakıf niteliği taşımaktadır.

**İş Ortaklıkları:** Kurumlar vergisine tabi mükelleflerin kendi aralarında veya şahıs ortaklıkları veya gerçek kişilerle, belli bir işin yapılmasını birlikte yüklenmek ve kazancını pay etmek amacıyla kurdukları ortaklıklardan belirtilen şekilde mükellefiyet kaydı oluşturulmasını talep edenler iş ortaklıkları olarak nitelendirilir. İş ortaklıklarının tüzel kişiliği olmamasına karşın kurumlar vergisi mükellefi sayılmıştır. Türkiye’nin dış dünya ile ticari faaliyetlerinin artması ile iş ortaklığı sayısının da arttığı gözlenmiştir<sup>9</sup>. Bu mükellefler kazanç paylaşımı amacıyla kurulmuş ve belli bir işin birlikte yapılması ile yükümlü kılınmıştır. İş ortaklıkları bu yapıyla bir işin kısımlarını ayrı ayrı taahhüt eden konsorsiyumlardan ayrılmaktadır.

### **2.1.2. Tam ve Dar Mükellefiyet**

Kurumlar vergisi mükellefleri tam ve dar mükellef olmak üzere ikiye ayrılır.

KVK’nın 3’üncü maddesinde tam ve dar mükellefiyet kavramlarına açıklık getirilmiştir. Tam mükellef ile kasıt; “*Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunan mükellef anlaşılmaktadır.*” Kanuni merkez, “*Kurumlar vergisine tabi kuruluşların kuruluş kanunlarında, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde, tüzüklerinde, ana statülerinde veya sözleşmelerinde gösterilen merkez olarak tanımlanmıştır.*” İş merkezi ise, “*İş açısından işlemlerin fiilen toplandığı ve yönetildiği merkez olarak ifade edilir.*” Tam mükellef kurumların hem yurt içinde hem de yurt dışında elde ettiği kazançlar kurumlar vergisine tabidir.

KVK’nın 2’inci maddesinde sayılan kurumlardan kanuni ve iş merkezinin her ikisi de Türkiye’de bulunmayanlar bu vergi türü açısından dar mükellef olarak değerlendirilir.

<sup>7</sup> 5253 sayılı Dernekler Kanunu, Madde 2 – Tanımlar.

<sup>8</sup> 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, Madde 101 – Vakıflar/Kuruluşu/Tanımı.

<sup>9</sup> Saraçoğlu, F. (2018). Türk Vergi Sistemi (4. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 226.

Dar mükellef kurumların sadece Türkiye’de elde ettiği kazancalar kurumlar vergisine tabidir. Dar mükellef kurumların faaliyet ve kazançları sınırlı olup kazanç tespiti konusunda da tam mükellefiyetten ayrılmaktadır. Dar mükellef kurumların kazançlarında elde etme hususu, KVK’nın 3’üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında açıklanmış olup GVK’nın 7’inci maddesi uyarınca her bir gelir türü itibariyle ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir<sup>10</sup>.

### 2.1.3. Muafiyetler

Kurumlar vergisindeki muafiyet esasları KVK’nın 4’üncü maddesinde değerlendirilmiştir. Burada belirtildiği üzere vergiden muaf tutulan kurumların en önemli ortak özelliğinin çoğunun kamu kurumu olması ve kamu hizmeti sunmaları hasebiyle vergiden muaf tutulmalarıdır<sup>11</sup>.

Kurumların ekonomik ve sosyal yapı içerisindeki rolleri ve fonksiyonları göz önünde bulundurularak muaflik durumlarını üç ana başlık halinde açıklamak uygun olacaktır<sup>12</sup>.

#### İdari Amaçlı Muafiyet:

*“-Resim ve harç alan kamu kuruluşları*

*-Şans oyunları hasılatından alınan vergi, fon ve payların düzenlenmesi hakkında kanunun üçüncü maddesinde tanımlanan bazı kurum ve kuruluşlar*

*-Kuruluşlarındaki amaca uygun işlerle sınırlı olmak üzere Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü ile askeri fabrika ve atölyeler*

*-Yerel yönetim kuruluşları tarafından işletilen bazı işletmeler*

*-Köyler ve köy birlikleri tarafından genel ve ortak ihtiyaçları karşılamak amacıyla işletilen bazı işletmeler”*

#### Ekonomik Amaçlı Muafiyet:

*“-Kamu idare ve kuruluşları tarafından yetkili idari makamların izniyle açılan yerel, ulusal veya uluslararası nitelikteki sergiler, fuarlar ve panayırılar*

*-Sahip oldukları fonları ortaklarına dağıtmaksızın küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi sağlayan banka ve kuruluşlara yatıran kurumlar*

*-Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin alt yapılarını hazırlamak ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan iktisadi işletmeler*

<sup>10</sup> Sarılı, A.F. (2014). Türk Vergi Sistemi (3. Baskı). Ankara: Hermes Baskı, 163.

<sup>11</sup> Pehlivan, O. (2017). Vergi Hukuku – Genel Hükümler ve Türk Vergi Sistemi. Trabzon: Celepler Matbaacılık, 262.

<sup>12</sup> Akdoğan, A. (2017). Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi. (13. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 409.

*-4749 sayılı kanuna göre kurulan ve tamamı hazineye ait olan varlık kiralama şirketleri*

*-Bölgesel yönetim merkezleri”*

#### Sosyal Amaçlı Muafiyet:

*“-Kamu idare ve kuruluşları tarafından işletilen bazı işletmeler, bazı sağlık kuruluşları, yardım sandıkları, sosyal yardım kurumları vb.*

*-Kamu idarelerine ait kreş, konukevi, askeri kantinler*

*- Kanunla kurulan emekli ve yardım sandıkları ile sosyal güvenlik kurumları*

*-Gençlik ve Spor Müdürlüğü ile özerk spor federasyonlarına tescil edilmiş spor kulüplerinin bazı işletmeleri*

*-Bazı kooperatifler*

*-Bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetinde bulunan kurumlar”*

#### **2.1.4. İstisnalar**

Kurumlar vergisindeki istisna esasları KVK’nın 5’inci maddesinde düzenlenmiştir. Kurumlar vergisi istisnaları, çifte vergilendirmenin engellenmesi, oto finansman imkânlarının yaratılması ve yararlandırılması, yeni faaliyet alanlarındaki girişimlerin desteklenmesi, sosyal ve kültürel anlamdaki bağış ve yardımların yaygınlaştırılması gibi konular sebebiyle oluşturulmuştur<sup>13</sup>. Ayrıca, istisna uygulamaları, küresel bir yapıya dönüşen dünya politikalarında vergilendirme yöntemlerinin geliştirilmesi ve uygulama birliğinin sağlanması yönünde de katkı sağlamaktadır. Özellikle vergi cenneti uygulamaları ile mücadele edilmesi ve yurt dışında faaliyet gösteren mükelleflerin rekabet koşullarının iyileştirilmesi amacını da taşıyan bu istisna uygulamaları büyük önem taşımaktadır.

Kurumlar vergisi istisnaları KVK’nın 5’inci maddesinde düzenlenmesinin yanı sıra bazı kanunlarda da yapılan düzenlemeler ile kapsam genişletilmiştir. En yaygın istisna başlıklarını aşağıda özetlemek gerekirse<sup>14</sup>;

*“-Yurt içi iştirak kazançları istisnası*

*-Yurt dışı iştirak kazançları istisnası*

*-Tam mükellef anonim şirketlerin yurt dışı iştirak hisseleri satış kazancı istisnası*

*-Emisyon primi kazanç istisnası*

<sup>13</sup> Akdoğan, A. (2017). Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi. (13. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 413.

<sup>14</sup> Şin, S. (2016). Türk Vergi Sistemi. (1. Baskı). Bursa: Dora Yayınları, 142.

- Yatırım fonları ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden kaynaklanan kazanç istisnası
- Taşınmaz, iştirak hisseleri ile kurucu senetleri, intifa senetleri ve rüçhan hakkı satış kazanç istisnası
- Bankalara veya tasarruf mevduat sigorta fonuna borçlu durumunda olanların taşınmaz, iştirak hisseleri, kurucu senetleri ve intifa senetleri ile rüçhan haklarının satış kazancı istisnası
- Yurt dışı şube kazançları istisnası
- Yurtdışı inşaat ve onarma istisnası
- Eğitim ve öğretim kurumları ile rehabilitasyon merkezleri kazanç istisnası
- Risturn istisnası
- Yabancı fon kazançları istisnası
- Sınai mülkiyet hakları istisnası
- Serbest bölgelere, Teknoloji geliştirme bölgelerine, Türk uluslararası gemi siciline kayıtlı gemi işletmeciliği ve devrine, Tarım satış kooperatif ve birliklerine, AR-GE faaliyetlerine ilişkin istisnalar vb.”

## **2.2. Kurum Kazancının Tespiti**

Kurumlar vergisi gelir üzerinden alınan bir vergi türü olarak nitelendirildiğinden bu vergi türü gelir vergisi ile paralellik gösterir. KVK'nın 6'ncı maddesinde de belirtildiği üzere; safi kurum kazancının tespitinde, GVK'nın ticarî kazanç hakkındaki hükümleri dikkate alınmakta veya kurumun ziraî faaliyetle uğraşması durumunda da ayrıca GVK'nın 59'uncu maddesinin son fıkra hükmü de dikkate alınmaktadır. Her ne kadar kurumlar vergisi mükellefleri bilanço esasına göre defter tutsalar da belli koşullar altında isteğe bağlı işletme esasına göre de defter tutabilmektedirler. Ancak, kurumlar vergisi mükelleflerinin büyük bir çoğunluğunun bilanço esasına göre defter tuttuğu bilindiği üzere; çalışmanın devamında bilanço esasına göre açıklamalarda bulunulacaktır.

GVK'nın bilanço esasına göre ticari kazanç, işletmenin öz sermayesinin hesap dönemi sonundaki ve başındaki değerleri arasındaki olumlu fark ve bu farka ilaveten dönem içinde işletmeden çekilmiş olan değerlerin eklenmesi ve dönem içinde işletmeye eklenmiş olan değerlerin çıkarılması sonucu oluşan değerdir. Ayrıca, safi kurum kazancı belirlenirken VUK'un değerlemeye ilişkin hükümlerinin de dikkate alınması gerekmektedir.

### 2.3. Kurumlar Vergisinde Matrah ve Vergi

Kurumlar vergisi, mükelleflerin veya vergi sorumlularının aşağıda özet şeklinde belirtilen beyannameyi bildirmeleri üzerine tarh edilmektedir. Tarhiyat, kurumlar vergisi matrahı üzerinden vergi oranının uygulanması işlemidir. Bu hesaplamanın yapılabilmesi için aşağıdaki tabloda belirtilen hususların bildirilmesi gerekmektedir.

| Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti                                  |                       |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| Kurum Kazancı                                                     | A                     |
| İlaveler                                                          | B                     |
| Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler                 | C                     |
| Kar/Zarar                                                         | $D=A+B-C$             |
| Geçmiş Yıl Zararları                                              | E                     |
| Kazancın Bulunması Halinde İndirilecek İstisna ve İndirimler      | F                     |
| MATRAH                                                            | $G=D-E-F$             |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisine Tabi Matrah | H                     |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı         | $H \times \%X$        |
| Genel Orana Tabi Matrah                                           | $\dot{I}=G-H$         |
| Genel Vergi Oranı                                                 | $\dot{I} \times \%20$ |
| Kurumlar Vergisi Matrahı                                          | G                     |
| Hesaplanan Kurumlar Vergisi                                       | J                     |
| Mahsup Edilecek Vergiler Toplamı                                  | K                     |
| Ödenmesi Gereken Kurumlar Vergisi                                 | $L=J-K$               |

**Kaynak:** Kurumlar Vergisi Beyannamesi, web: <https://gib.gov.tr/yardim-ve-kaynaklar/beyanname-formlari-bildirimler> (24.09.2019)

**Tablo 2.1:** Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti

KVK'nın 6'ncı maddesinde belirtilen safi kurum kazancı hesaplanırken faaliyetlerden elde edilen hasılatın GVK'nın 40. maddesinde belirtilen indirilecek giderler ile KVK'nın 8'inci maddesinde belirtilen indirilecek giderler kalemlerinin çıkartılması gerekmektedir. Böylelikle kurumların ticari bilanço karı/zararı oluşmaktadır. Tatbiki kurumun zirai faaliyetle ilgilenmesi durumunda zirai faaliyetle ilgili giderlerin de bu hesaplama işleminde dikkate alınması gerekmektedir<sup>15</sup>.

Kurumların safi kazancı tespit edilirken vergi kanunlarına göre bazı giderler, kanunen kabul edilmeyen gider olarak değerlendirilmektedir. Bu giderlerin hasılatın indirilmemesi beklenmektedir, eğer ki hasılatın indirilmişse ilgili tutarın kurum

<sup>15</sup> Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2017). Türk Vergi Sistemi. (14. Baskı). Bursa: Ekin Yayınları, 164.

kazancına ilave edilmesi gerekmektedir<sup>16</sup>. GVK'nın 41'inci maddesinde ve yine KVK'nın 11'inci maddesinde kabul edilmeyen giderlere ilişkin bazı kalemlere yer verilmiştir. Ayrıca, kurum kazancına ilave edilmesi gereken diğer bir husus da, KVK'nın 7'inci maddesinde yer alan kontrol edilen yabancı kurum kazancıdır.

Yine kurumun karının hesaplanabilmesi için kurum kazancından zarar olsa dahi indirilecek istisna ve indirimler kalemlerinin çıkarılması gerekmektedir. Bu kalemlere tezimizin 2.1.4. istisnalar bölümünde (Risturn istisnası hariç) yer verilmiştir.

Kurum kazancına belirtilen ilavelerin eklenmesi ve zarar olsa dahi indirilecek istisna ve indirimlerin çıkarılması ile kurumun karı (veya zararı) oluşmaktadır. Oluşan kurum karı üzerinden KVK'nın 9'uncu maddesinde belirtilen zarar mahsubu işlemi yapılmaktadır. Kurumlar vergisi beyannamesinde her yıla ilişkin tutarların ayrı ayrı gösterilmesi ve beş yılı geçmemesi şartıyla söz konusu zarar mahsubu işlemi gerçekleştirilmektedir.

Hesaplanan kar üzerinden ayrıca, kazancın bulunması halinde indirilecek istisna ve indirimler kalemlerinin çıkartılması gerekmektedir. Bu kalemlere KVK'nın 10'uncu maddesinde yer alan diğer indirimler ile risturn istisnası örnek gösterilebilir. Bu indirimler, kurumların zarar etmeleri durumunda dikkate alınmamaktadır.

Kurumun karı üzerinden geçmiş yıl zararları ile kazancın bulunması halinde indirilecek istisna ve indirimleri düşüldükten sonra kurumlar vergisi matrahı oluşmaktadır. Yani, üzerinden kurumlar vergisi hesaplanacak olan tutar teşekkül etmiştir. Matrah üzerinden KVK'nın 32'inci maddesinde belirtilen %20'lik kurumlar vergisi oranı hem yıllık hem de geçici dönemlerinde uygulanmaktadır. Ancak, 7061 sayılı kanunla<sup>17</sup> yapılan değişiklik ile KVK'na geçici 10'uncu madde eklenmiş ve söz konusu değişiklik ile 2018, 2019 ve 2020 yılı vergilendirme dönemlerine ilişkin kurumlar vergisi oranı %22 olarak güncellenmiştir.

Eğer kurumlar vergisi mükellefi indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanıyor ise, yatırıma katkı tutarından yola çıkarak KVK 32/A maddesi kapsamında indirimli kurumlar vergisine tabi matrahın ayrıca hesaplanarak

---

<sup>16</sup> Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2017). Türk Vergi Sistemi. (14. Baskı). Bursa: Ekin Yayınları, 167.

<sup>17</sup> 28.11.2017 tarih ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Madde 91.

belirlenmesi ve yine bu matrah üzerinden hesaplanacak indirimli vergi oranının beyannameye dâhil edilmesi gerekmektedir. Böylelikle genel orana tabi matrah ile indirimli kurumlar vergisine tabi matrah ayrıştırılmakta ve bu iki matraha ayrı ayrı vergi oranları uygulanarak hesaplanan kurumlar vergisi ortaya çıkmaktadır.

Mükelleflerin faaliyetleri kapsamında bildirdikleri kazançları üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden, daha önceden bu kazançları üzerinden ödemiş oldukları vergileri varsa, mükerrer vergi alınmasının önüne geçmek adına kesintiler mahsup edilmektedir. Hesaplanan kurumlar vergisinden sırasıyla<sup>18</sup>, KKV'nun 33'üncü maddesinde yer alan yurt dışında ödenen vergilerin mahsubu, daha sonra yine KVK'nın 34'üncü maddesinde yer alan yurt içinde kesilen vergilerin mahsubu ve son olarak geçici verginin mahsubu yapılmaktadır. Hesaplanan kurumlar vergisi, mahsup edilecek vergiler toplamından fazla ise, aradaki fark ödenmesi gereken kurumlar vergisini oluşturmaktadır. Tam tersi, mahsup edilecek vergiler toplamı hesaplanan kurumlar vergisinden fazla ise herhangi bir ödenecek vergi çıkmamakta aksine, oluşan fark vergi dairesinde mükellefe bildirilmekte ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içerisinde başvurması halinde oluşan fark mükellefe iade edilmektedir.

#### **2.4. Kurum Kazancının Beyanı ve Ödenmesi**

Kurumlar vergisi de gelir vergisinde olduğu gibi beyan esasına dayalı bir vergi türüdür. KVK'nın 14'üncü maddesinde tam mükellef kurumlar için, aynı kanunun 24'üncü maddesinde ise dar mükellef kurumlar için beyan esasları hususlarına yer verilmiştir.

Her mükellef vergiye tâbi kazancının tamamı için bir beyanname vermektedir. Ancak, tüzel kişiliği bulunmayan iktisadî kamu kuruluşları ile dernek ve vakıflara ait iktisadî işletmelerden her biri için, bunların bağlı olduğu kamu tüzel kişileri ile dernek ve vakıflar tarafından ayrı beyanname verilmektedir.

Beyannameler mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine verilmektedir. Tam mükellefiyette beyanname kurumun kanuni veya iş merkezinin bulunduğu yere verilirken dar mükellefiyette ise kurumun işyeri veya daimi temsilcisinin bulunduğu yerin, eğer öyle bir yer mevcut değilse yabancı kuruma kazanç sağlayanların bağlı bulunduğu yerdeki vergi dairesine verilmektedir. Mükellefler beyannameleri yıllık (normal şartlar için), muhtasar (kesinti yoluyla ödenecek vergiler için) ve özel beyan

---

<sup>18</sup> Saraçoğlu, F. (2018). Türk Vergi Sistemi (4. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 344.

(dar mükellefiyette yıllık beyan verilmesi gerekmeyen durumlar için) şeklinde vermektedir<sup>19</sup>.

Mükelleflerin vereceği beyanname hesap dönemiyle (1 Ocak - 31 Aralık) ilişkilendirilmektedir. Eğer bir mükellefe özel hesap dönemi tayin edilmemişse normal hesap dönemine tabi olduğu anlaşılmaktadır. Normal hesap döneminde hesap döneminin kapandığı ayı (aralık) takip eden dördüncü ayın (nisan) 1. gününden 25. günü akşamına kadar, özel hesap döneminde özel hesap döneminin kapandığı ayı takip eden dördüncü ayın 1. gününden 25. günü akşamına kadar ve ülkeyi terk halinde ise (dar mükellefler için geçerli) terk tarihinden önceki 15 gün için beyan verilir<sup>20</sup>. Normal ve özel hesap dönemleri için verilen beyannamelerde hesaplanan vergiler beyannamenin verildiği ayın sonuna kadar ödenir. Ülkeyi terk halinde ise vergi beyanname verme süresi içerisinde ödenir.

---

<sup>19</sup> Pehlivan, O. (2017). Vergi Hukuku – Genel Hükümler ve Türk Vergi Sistemi. Trabzon: Celepler Matbaacılık, 286.

<sup>20</sup> Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2017). Türk Vergi Sistemi. (14. Baskı). Bursa: Ekin Yayınları, 212. (kitap)

### 3. İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMASININ USUL ve ESASLARI

#### 3.1. Genel Yasal Düzenleme

1920 ila 1960 yılları arasında Türkiye’de savaş ve buhranlı bir dönem yaşandığından dolayı genel bir ekonomik kalkınma politikası uygulanmış olup bölgesel kalkınma ilk aşamada geri planda kalmıştır<sup>21</sup>. Zaten, savaş ve buhran gibi olağanüstü durumların yaşandığı dönemlerde vergi indirimi gibi dolaylı teşvikler yerine doğrudan sağlanan teşvik ve yardımların yapılması daha doğru bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir<sup>22</sup>.

Türkiye’de vergi indirimi teşviki adı altında ilk olarak 1963 yılında 202 sayılı kanunla<sup>23</sup> yatırım indirimi uygulaması yürürlüğe girmiştir. Bu uygulama 2003 yılında 4842 sayılı kanunla<sup>24</sup> yapılan değişiklik ile yeni bir yapıya bürünmüştür. Bu yeni yapıyla birlikte yatırım indirimi teşvikinde bölge ve sektörler arasındaki farklılıklara değinmemesi ve asgari yatırım tutarlarının oldukça düşük seviyelerde olmasından dolayı amortisman tabi kıymetlerin hemen hemen hepsinin uygulamaya dâhil olmasına neden olmuştur<sup>25</sup>. Bu durumdan dolayı yatırım indirimi müessesesi yatırım teşvikinden ziyade harcama desteği olarak algılanmaya başlanmıştır<sup>26</sup>. Bu yaklaşım yatırım indirimi müessesinin sonlandırılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Böylelikle 2016 öncesinde devlet vergi teşviki olarak uygulanan yatırım indirimi sistemine, 5479 sayılı kanunla yapılan düzenleme ile 01.01.2006 tarihinden itibaren son verilmiştir. Yasal olarak devlet vergi teşvikinde bir boşluk oluşmuş ve bu boşluk 2009 yılında düzenlenen “İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması” ile son bulmuştur. Matrahtan indirim şeklinde uygulanan Yatırım İndirimi müessesesi yerini tam anlamıyla vergiden indirim müessesine vermiştir. Dolayısıyla bu uygulama ile

---

<sup>21</sup> Akdeve, E., Karagöl, E.T. (2013). “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Teşvikler ve Ülke Uygulamaları”. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (S.37). 335.

<sup>22</sup> Edizdoğan, N., Çelikkaya, A. (2012). Vergilerin Ekonomik Analizi, (2. Basım). Bursa: Dora Yayınları, 142.

<sup>23</sup> 28.02.1963 tarih ve 11343 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerin kaldırılması hakkında Kanun

<sup>24</sup> 24.04.2003 tarih ve 25088 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan bazı kanunlar hakkında değişiklik yapılması hakkında Kanun

<sup>25</sup> Kırbaş, O. (2011) “İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması 2011-I”, Maliye Postası Dergisi, S. 747, 89.

<sup>26</sup> Kırbaş, O. (2011) “İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması 2011-I”, Maliye Postası Dergisi, S. 747, 89.

yatırımın özendirilmesi konusunda daha geniş başışıklık yaratma beklentisi oluşmuştur.

Teşvik belgesine sahip gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin yatırımlarının devlet tarafından vergisel olarak desteklenmesi esasına dayanan indirimli kurumlar vergisi müessesesi 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile KVK'nın 32/A maddesine eklenmiş ve 28.02.2009 tarihi itibarıyla de yürürlüğe girmiştir.

Bu yeni teşvik uygulaması; ekonomik kalkınmanın güçlendirilmesi, uluslararası rekabet gücünü geliştirecek yatırımlara özendirmek, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin önem kazanması, istihdamın artırılması, bölgelerarası gelişmişlik düzeyi farklılıklarının azaltılması ve sektörel uzmanlaşmanın sağlanması amacına dayanmaktadır<sup>27</sup>.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (tezin ilerleyen bölümlerinde “Kanun” olarak belirtilecektir) 32/A – İndirimli Kurumlar Vergisi maddesi aynen aşağıdaki gibidir<sup>28</sup>.

*“(1) Finans ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar, iş ortaklıkları, taahhüt işleri, 16/7/1997 tarihli ve 4283 sayılı Kanun ile 8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Kanun kapsamında yapılan yatırımlar ile rövovans sözleşmelerine bağılı olarak yapılan yatırımlar hariç olmak üzere, bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen ve Ekonomi Bakanlığı tarafından teşvik belgesine bağılanan yatırımlardan elde edilen kazançlar, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşınca kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulur.*

*(2) Bu maddenin uygulamasında yatırıma katkı tutarı, indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle tahsilinden vazgeçilen vergi yoluyla yatırımların Devletçe karşılanacak tutarını, bu tutarın yapılan toplam yatırıma bölünmesi suretiyle bulunacak oran ise yatırıma katkı oranını ifade eder. Yatırımın tamamlanması şartıyla, indirimli kurumlar vergisi uygulanmak suretiyle yararlanılan kısmı hariç olmak üzere kalan yatırıma katkı tutarı, yatırımın tamamlandığı hesap dönemini izleyen yıllarda Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre bu yıllar için belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak dikkate alınır.*

*a) İstatistikî bölge birimleri sınıflandırması ile kişi başına düşen milli gelir veya sosyoekonomik gelişmişlik düzeylerini dikkate almak suretiyle illeri gruplandırmaya ve gruplar itibarıyla teşvik edilecek sektörleri ve bu sektörler ile organize sanayi bölgeleri, Gökçeada ve Bozcaada'da yapılan yatırımlara ve belirlenen kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde yapılan turizm yatırımlarına ilişkin yatırım ve istihdam büyüklüklerini belirlemeye*

<sup>27</sup> Saraçoğlu, F. (2018). Türk Vergi Sistemi (4. Baskı). Ankara: Gazi Kitapevi, 329.

<sup>28</sup> 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, Madde 32/A İndirimli Kurumlar Vergisi.

b) Her bir il grubu, stratejik yatırımlar veya (a) bendinde belirtilen yerler(5) için yatırıma katkı oranını % 55'i(\*), yatırım tutarı 50 milyon Türk Lirasını aşan büyük ölçekli yatırımlarda ise % 65'i geçmemek üzere belirlemeye, kurumlar vergisi oranını % 90'a kadar indirimli uygulamaya,

c) Yatırıma başlanan tarihten itibaren bu maddeye göre hesaplanacak yatırıma katkı tutarına mahsuben, toplam yatırıma katkı tutarının %50'sini ve gerçekleştirilen yatırım harcaması tutarını geçmemek üzere; yatırım döneminde kurumun diğer faaliyetlerinden elde edilen kazançlarına indirimli kurumlar vergisi oranı uygulamak suretiyle yatırıma katkı tutarını kısmen kullandırmaya, bu oranı her bir il grubu, bölgesel, büyük ölçekli, stratejik ve öncelikli yatırımlar ile konusu, sektörü ve niteliği itibarıyla proje bazında desteklenmesine karar verilen yatırımlar için sıfıra kadar indirmeye veya %100'e kadar artırmaya,

ç) Yatırım harcamaları içindeki arsa, bina, kullanılmış makine, yedek parça, yazılım, patent, lisans ve know-how bedeli gibi harcamaların oranlarını ayrı ayrı veya topluca sınırlandırmaya, yetkilidir.

(3) İkinci fıkraya göre yatırıma katkı ve vergi oranı farklı illerde aynı mükellef tarafından yapılan yatırımlarda, toplam yatırımın her bir ile isabet eden oranına göre ilgili ilin yatırıma katkı oranı ve indirimli vergi oranı uygulanır.

(4) Tevsi yatırımlarda, elde edilen kazancın işletme bütünlüğü çerçevesinde ayrı hesaplarda izlenmek suretiyle tespit edilebilmesi halinde, indirimli oran bu kazançta uygulanır. Kazancın ayrı bir şekilde tespit edilememesi halinde ise indirimli oran uygulanacak kazanç, yapılan tevsi yatırım tutarının, dönem sonunda kurumun aktifine kayıtlı bulunan toplam sabit kıymet tutarına (devam eden yatırımlara ait tutarlar da dahil) oranlanması suretiyle belirlenir. Bu hesaplama sırasında işletme aktifinde yer alan sabit kıymetlerin kayıtlı değeri, yeniden değerlendirilmiş tutarları ile dikkate alınır. İndirimli oran uygulamasına yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçtiği geçici vergi döneminde başlanır.

(5) Hesap dönemi itibarıyla ikinci fıkrada belirtilen şartların sağlanmadığının tespit edilmesi halinde, söz konusu vergilendirme döneminde indirimli vergi oranı uygulanması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil olunur.

(6) Yatırımın faaliyete geçmesinden önce devri halinde, devralan kurum, aynı koşulları yerine getirmek kaydıyla indirimli vergi oranından yararlanır. Yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanmadan önce indirimli kurumlar vergisi uygulanan hallerde, yatırımın tamamlanıp işletilmeye geçilmemesi durumunda ikinci fıkranın (c) bendi uyarınca indirimli vergi oranı uygulanması nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil edilir.

(7) Yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçmesinden sonra devri halinde indirimli vergi oranından devir tarihine kadar devreden, devir tarihinden sonra ise devralan, aynı koşulları yerine getirmek kaydıyla yatırıma katkı tutarının kalan kısmı için yararlanır.

(8) Bu madde gelir vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

*(9) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”*

Bu teşvik sistemi yukarıda açılan kanun ve bu kanuna ek olarak Bakanlar Kurulu Kararları ve bu kararların uygulamasına yönelik tebliğler ile düzenleme bulmuştur.

Bu düzenlemede öncelikle 16.07.2009 tarih ve 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar” yürürlüğe girmiş ve söz konusu kararın usul ve esaslarının düzenlenmesi amacıyla Hazine Müsteşarlığı tarafından 2009/1 sayılı “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ” yayımlanmıştır. Daha sonra yapılan ek düzenlemeler ile 2009/15199 sayılı BKK yürürlükten kaldırılarak yerine 15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı BKK ve yine 2009/1 sayılı Tebliğ yürürlükten kaldırılarak yerine 20.06.2012 tarih ve 28329 (2012/1) sayılı Tebliğ yürürlüğe girmiştir.

Diğer yandan 2012/3305 sayılı BKK (tezin ilerleyen bölümlerinde “Karar” olarak belirtilecektir) ile 2012/1 sayılı Tebliğ (tezin ilerleyen bölümlerinde “Tebliğ” olarak belirtilecektir)’de günümüze kadar bir takım değişiklikler yapılmış olup bahsi geçen değişikliklere aşağıdaki özet tablolarda yer verilmiştir<sup>29</sup>.

| Sıra No                                                                                     | Bakanlar Kurulu Kararları |              | Yayımlandığı Resmi Gazete |        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|--------------|---------------------------|--------|
|                                                                                             | Karar Tarihi              | Karar Sayısı | Tarihi                    | Sayısı |
| 1                                                                                           | 15.06.2012                | 2012/3305    | 19.06.2012                | 28328  |
| <b>Bakanlar Kurulu Kararları – Cumhurbaşkanı Kararlarında Değişiklik Yapan Düzenlemeler</b> |                           |              |                           |        |
| 1                                                                                           | 02.10.2012                | 2012/3802    | 13.10.2012                | 28440  |
| 2                                                                                           | 28.01.2013                | 2013/4288    | 15.02.2013                | 28560  |
| 3                                                                                           | 27.05.2013                | 2013/4763    | 30.05.2013                | 28662  |
| 4                                                                                           | 27.01.2014                | 2014/6058    | 09.05.2014                | 28995  |
| 5                                                                                           | 30.06.2014                | 2014/6588    | 06.08.2014                | 29080  |
| 6                                                                                           | 15.12.2014                | 2014/7273    | 05.03.2015                | 29286  |
| 7                                                                                           | 16.03.2015                | 2015/7496    | 08.04.2015                | 29320  |
| 8                                                                                           | 20.08.2015                | 2015/8050    | 27.08.2015                | 29458  |
| 9                                                                                           | 09.11.2015                | 2015/8216    | 19.11.2015                | 29537  |
| 10                                                                                          | 29.02.2016                | 2016/8715    | 08.04.2016                | 29678  |
| 11                                                                                          | 07.09.2016                | 2016/9139    | 05.10.2016                | 29848  |
| 12                                                                                          | 13.02.2017                | 2017/9917    | 22.02.2017                | 29987  |
| 13                                                                                          | 24.04.2017                | 2017/1011    | 03.05.2017                | 30055  |
| 14                                                                                          | 17.07.2017                | 2017/1058    | 17.08.2017                | 30157  |
| 15                                                                                          | 25.12.2017                | 2017/1117    | 30.12.2017                | 30286  |
| 16                                                                                          | 16.10.2017                | 2017/1113    | 20.01.2018                | 30307  |

<sup>29</sup> Vergi Müfettişleri Derneği. Beyanname Düzenleme Rehberi, 2020, (2. Cilt). 486.

|    |            |           |            |       |
|----|------------|-----------|------------|-------|
| 17 | 17.01.2018 | 2018/1129 | 22.02.2018 | 30340 |
| 18 | 09.04.2018 | 2018/1165 | 28.04.2018 | 30405 |
| 19 | 14.05.2018 | 2018/1181 | 22.06.2018 | 30456 |
| 20 | 04.06.2018 | 2018/1193 | 22.06.2018 | 30456 |
| 21 | 13.09.2018 | 91        | 14.09.2018 | 30535 |
| 22 | 08.11.2018 | 323       | 09.11.2018 | 30590 |
| 23 | 27.02.2019 | 798       | 28.02.2019 | 30700 |
| 24 | 06.08.2019 | 1402      | 07.08.2019 | 30855 |
| 25 | 08.05.2020 | 2501      | 09.05.2020 | 31122 |
| 26 | 20.08.2020 | 2846      | 21.08.2020 | 31220 |
| 27 | 16.12.2020 | 3307      | 17.12.2020 | 31337 |
| 28 | 28.06.2021 | 4191      | 29.06.2021 | 31526 |

**Kaynak:** 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar

**Tablo 3.1:** 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu kararda değişiklik yapan Bakanlar Kurulu Kararları – Cumhurbaşkanî Kararları

| Sıra No                                       | Tebliğ | Yayımlandığı Resmi Gazete |        |
|-----------------------------------------------|--------|---------------------------|--------|
|                                               |        | Tarihi                    | Sayısı |
| 1                                             | 2012/1 | 20.06.2012                | 28329  |
| <b>Tebliğde Değişiklik Yapan Düzenlemeler</b> |        |                           |        |
| 1                                             | 2014/1 | 10.04.2014                | 28968  |
| 2                                             | 2014/2 | 08.05.2014                | 28994  |
| 3                                             | 2014/3 | 25.09.2014                | 29130  |
| 4                                             | 2016/1 | 28.04.2016                | 29697  |
| 5                                             | 2016/2 | 25.06.2016                | 29753  |
| 6                                             | 2016/3 | 27.08.2016                | 29814  |
| 7                                             | 2017/1 | 26.07.2017                | 30135  |
| 8                                             | 2018/1 | 01.06.2018                | 30438  |
| 9                                             | 2018/2 | 10.06.2018                | 30447  |
| 10                                            | 2018/3 | 09.10.2018                | 30560  |
| 11                                            | 2018/4 | 09.11.2018                | 30590  |
| 12                                            | 2020/1 | 16.10.2020                | 31276  |
| 13                                            | 2021/1 | 13.11.2021                | 31658  |

**Kaynak:** Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2012/1)

**Tablo 3.2:** 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu kararda değişiklik yapan Bakanlar Kurulu Kararlarının düzenlenmesi için çıkarılan Tebliğler

Yukarıda belirtilen kanun, karar ve tebliğlerde yer alan hükümler ve bu hükümler çerçevesinde uygulanacak olan indirimli kurumlar vergisi müessesesinin usul ve esaslarına ilişkin düzenlemeler tezin ilerleyen bölümlerinde başlıklar halinde açıklanacaktır.

### 3.2. Teşvik Belgesi Zorunluluğu

Türkiye’deki yatırım teşvik sisteminin önemli bir adımı teşvik belgesinin temin edilmesidir. Kararda yer alan teşvik imkânlarından yararlanmak için öncelikle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’ndan teşvik belgesinin alınması gerekmektedir<sup>30</sup>. Zaten, Kanunun 32/A maddesinde yer alan “*Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (eski haliyle Ekonomi Bakanlığı) tarafından teşvik belgesine bağlanan yatırımlardan elde edilen kazançlar, yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşınca kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulur.*” ifadesi ile Kararın 7. maddesinde yer alan “*Yatırımların bu Karar kapsamındaki destek unsurlarından yararlanabilmesi için, makroekonomik programlar ve arz-talep dengesi dikkate alınarak yapılacak sektörel, malî ve teknik değerlendirmeler çerçevesinde projenin uygun görülmesi ve teşvik belgesi düzenlenmesi gerekir.*” ifadesinden anlaşılabacağı üzere bu teşvikten yararlanmak için teşvik belgesinin alınmasının zorunlu olduğu vurgulanmıştır.

#### 3.2.1. Teşvik belgesi kavramı

Tebliğin üçüncü maddesinin birinci fıkrasına göre “*Teşvik Belgesi, yatırımın karakteristik değerlerini ihtiva eden, yatırımın bu değerler ve tespit edilen diğer şartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi halinde üzerinde kayıtlı destek unsurlarından istifade imkânı sağlayan bir belge olup Kararın amaçlarına uygun olarak gerçekleştirilecek yatırımlar için düzenlenir.*” şeklinde ifade edilmiştir.

#### 3.2.2. Teşvik Belgesi Kapsamında Yapılacak Yatırım Türleri

Teşvik belgesi kapsamında yapılacak yatırım türleri Tebliğin 9. maddesinde; komple yeni, tevsi, modernizasyon, ürün çeşitlendirme ve entegrasyon yatırımları olacak şekilde sınıflandırılmıştır.

Tebliğin 9/2 maddesinde de<sup>31</sup>; Komple yeni, tevsi, modernizasyon ve ürün çeşitlendirme cinslerindeki yatırımların aynı il sınırları içinde olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca bu belge kapsamındaki yatırımın bir kısmının organize sanayi

<sup>30</sup> Kahrıman, H. (2014). Kapasiteyi Genişleten (Tevsi) Yatırımlarda İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması. Vergi Raporu Dergisi, (175), 245.

<sup>31</sup> 26.07.2017 tarih ve 30135 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2017/1 numaralı Tebliğ.

bölgesinde bir kısmının ise bu bölge dışında olması halinde, organize sanayi bölgesi dışında var olan teşvik uygulaması geçerli olacağı açıklanmıştır.

Ayrıca, tebliğin 2. maddesinde de belirtildiği üzere; bahsi geçen yatırım türlerine ilişkin tanımlara da aşağıda yer verilmiştir.

**Komple yeni yatırım:** *“Mal ve hizmet üretimine yönelik olarak ana makine ve teçhizat ile yardımcı tesisleri içeren, gerektiğinde arazi-arsa ve bina-inşaat harcamalarını da ihtiva eden, yatırımın yapılacağı yerde aynı üretim konusunda mevcut tesisi veya mevcut tesisi ile altyapı bütünlüğü bulunmayan yatırımlardır.”*

**Tevsi:** *“Mevcut bir yatırıma üretim hattı veya makine ve teçhizat ilavesiyle kapasitenin artırılmasına yönelik olan ve mevcut tesis ile alt yapı müşterekliği oluşturarak bir bütün teşkil eden yatırımlardır.”*

**Modernizasyon:** *“Mevcut tesislerin üretim hatlarında teknik ve/veya ekonomik ömrünü tamamlamış makine ve teçhizata uygun parçaların eklenmesini veya mevcut makine ve teçhizatın yenileri ile değiştirilmesini, tesiste eksik kalmış bölümlerin tamamlanmasını, nihai ürünün doğrudan kalitesinin yükseltilmesini veya modelinin değiştirilmesini içeren yatırımdır.”*

**Ürün çeşitlendirme:** *“Mevcut tesisler ile altyapı müşterekliği olan, aynı işletmede mevcut makine ve teçhizata yapılacak ilave yatırımla farklı bir nihai ürün elde edilmesine yönelik yatırımdır.”*

**Entegrasyon:** *“Mal ve hizmet üreten tesislerin mevcut üretim hatlarında elde edilen nihai ürüne bütünleyici nitelikte ara malı verecek ve/veya üretilmekte olan nihai ürünü ara malı olarak kullanabilecek şekilde, mevcut tesise ileri ve/veya geriye doğru entegre olan, yatırımın konusu ve projenin özelliği dikkate alınarak kaideten aynı il sınırları içinde veya aynı yerde ve aynı tesis bünyesinde olan yatırımdır.”*

### **3.2.3. Teşvik Belgesi Alabilecekler**

Tebliğin 4. maddesinde belirtildiği üzere<sup>32</sup>; “gerçek kişiler, adi ortaklıklar, sermaye şirketleri, kooperatifler, birlikler, iş ortaklıkları, kamu kurum ve kuruluşları (genel ve özel bütçeli kurum ve kuruluşlar, il özel idareleri, belediyeler ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların sermaye bileşimindeki hisse oranları yüzde elliye geçen

<sup>32</sup> 10.06.2018 tarih ve 30447 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2018/2 numaralı Tebliğ.

*kurum ve kuruluşlar) ve kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşları, dernekler ve vakıflar ile yurt dışındaki yabancı şirketlerin Türkiye'deki şubeleri” teşvik belgesi alabilecekler arasında sayılmıştır.*

Tezimizin 3.5.3. bölümünde açıklandığı üzere; Kanunun 32/A-1 maddesinde iş ortaklıklarının indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanamayacağı belirtilmesine rağmen, Tebliğin 4. maddesinde iş ortaklıkları teşvik belgesi alabilecekler arasında sayılmıştır. Bu durum, iş ortaklıklarının indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanmadığını göstermektedir. Ancak, şartları sağlayarak teşvik belgesi almaları halinde diğer destek unsurlarından yararlanabileceği açıktır. Bunun yanı sıra, iş ortaklık yapısına benzeyen adi ortaklıklarının indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanması mümkündür<sup>33</sup>.

Yukarıda teşvik belgesi alacaklar arasında adi ortaklıklar belirtilmesine rağmen kolektif ve adi komandit şirketler belirtilmemiştir. Adi ortaklıkların indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanırken tüzel kişiliğe haiz kolektif ve adi komandit şirketlerin bu uygulamadan yararlanmaması pek de mantıklı gelen bir durum değildir. Bu yüzden kolektif ve adi komandit şirketlerin gelir vergisine tabi gerçek kişi ortaklarının yatırım teşvik belgesi olarak indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanması imkân dâhilindedir. Çünkü teşvik belgesi alabilecekler arasında gerçek kişiler sayılmıştır<sup>34</sup>.

#### **3.2.4. Teşvik Edilmeyecek veya Teşviki Belirli Şartlara Bağlı Yatırım Konuları**

Kararın 4 No’lu ekinde teşvik edilmeyecek veya teşviki belli şartlara bağlı yatırım konularına yer verilmiş olup söz konusu yatırım konularına ilişkin başlıklar aşağıdaki gibidir<sup>35</sup>:

##### I – Teşvik edilmeyecek yatırımlar:

A. Tarım ve tarımsal sanayi yatırımları

B. İmalat, enerji ve madencilik yatırımları

C. Hizmet sektörü yatırımları

<sup>33</sup> Polat, İ. (2014) “İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması”, Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog, S.313, 75.

<sup>34</sup> Vergi Müfettişleri Derneği. Beyanname Düzenleme Rehberi, 2020, (2. Cilt). 496.

<sup>35</sup> Vergi Müfettişleri Derneği. Beyanname Düzenleme Rehberi, 2020, (2. Cilt). 490.

## II – Teşviki belirli şartlara bağlı yatırım konuları:

A. Tarım ve tarımsal sanayi konuları

B. İmalat sanayi konuları

C. Hizmet sektörü konuları

### **3.2.5. Teşvik Belgesi Kapsamında Değerlendirilmeyen Harcamalar**

Tebliğin 8. maddesinde teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmeyen harcamalara yer verilmiş olup söz konusu maddeye aşağıda yer verilmiştir:

*“(1) Müracaat tarihinden önce gerçekleştirilmiş bulunan yatırım harcamaları teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmez.*

*(2) Teşvik belgesi kapsamında;*

*a) Kararın 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında belirtilenler hariç olmak üzere ham madde, ara malı ve işletme malzemesi,*

*b) Kullanılmış yerli makine ve teçhizat,*

*c) Karayolu nakil vasıtaları ve her türlü binek araçları (sağlık ve belediye hizmetlerinde kullanılan araçlar, trafiğe çıkamayacak nitelikte olup apron veya limanda kullanılan araçlar ve madencilik ve hazır beton yatırımlarında kullanılan araçlar ile Kararın 9 uncu maddesinin yedinci fıkrasında belirtilen araçlar hariç),*

*ç) Havayolu ile yük ve/veya yolcu taşımacılığına yönelik yatırımlar dışındaki diğer yatırımlar için uçak ve helikopter,*

*d) Porselenden, seramikten ve camdan mamul sofras ve mutfak eşyası,*

*e) Yurtdışından temin edilecek güneş panelleri değerlendirmeye alınmaz<sup>36</sup>.*

*(3) Bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilenler dışında, teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmeyecek harcamalar sektörel özellikler dikkate alınarak proje bazında belirlenir. (4) Teşvik belgelerine ait ithal ve yerli makine ve teçhizat listelerinde inşaat malzemelerine yer verilmez.”*

### **3.2.6. Teşvik Belgesinin Başvuru Süreci**

Teşvik belgesi başvurularının tebliğde açıklanan gerekli bilgi ve belgelerle birlikte Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına yapılacağı, Kararın 6. maddesinde açıklanmıştır. Ancak, genel ve bölgesel teşvik uygulamaları kapsamındaki ve sabit yatırım tutarı onmilyon Türk Lirasını aşmayan, tebliğle belirlenecek yatırımlar için yatırımcının tercihiyle ilgili olarak yatırımın yapılacağı yerdeki yerel birimlere (Kararın 2. maddesinde yerel birimler; kalkınma ajansları, sanayi odaları, bakanlıkça

<sup>36</sup> 25.06.2016 tarih ve 29753 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2016/2 numaralı Tebliğ.

görevlendirilecek diğer odalar olacak şekilde açıklanmıştır.) de müracaat edilebileceği belirtilmiştir<sup>37</sup>.

Teşvik belgesi başvurularının daha hızlı ve kolay bir şekilde yürütülebilmesi için 02.07.2018 tarihinden itibaren T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı - Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen E-TUYS web tabanlı başvuru platformu geliştirilmiştir<sup>38</sup>. 02.07.2018 tarihinden önce alınmış teşvik belgeleriyle ilgili olarak işlemler kayıt ortamında devam etmektedir.

Bu platforma Tebliğin 6. maddesinde sırası ile belirtilen, SGK borçsuzluk yazısı (veya barkodlu e-borcu yoktur belgesi), kapasite raporu, ÇED raporu gibi evraklar taranarak PDF formatında eklenir<sup>39</sup>. Başvurusu onaylanan kullanıcıya e-posta üzerinden teyit mesajı iletilir ve E-TUYS yetkilendirme işlemi gerçekleşmiş olur. Yetkilendirilen kullanıcı yatırım bilgilerini E-TUYS üzerinden “Yatırımcı Bilgileri Kılavuzu’nda” yer alan adımları takip ederek doldurur ve bakanlık onayına sunar. Bakanlık yatırımcının bilgilerini onayladıktan sonra yetkilendirilen kullanıcı E-TUYS üzerinden “Teşvik Belgesi Kılavuzu’nda” yer alan adımları tamamlar ve bakanlık onayıyla teşvik belgesinin temini sağlanır.



**Kaynak:** <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri>

<sup>37</sup> 05.10.2016 tarih ve 29848 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 07.09.2016 ve 2016/9139 karar sayılı BKK.

<sup>38</sup> T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, E-TUYS Kullanım Kılavuzu, (16.05.2019). s.3. <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri> (03.01.2020)

<sup>39</sup> T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, E-TUYS Kullanım Kılavuzu, (16.05.2019). s.39. <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri> (03.01.2020)

### Şekil 3.1: Teşvik Belgesi Başvuru Süreci Özeti

#### 3.3. Teşvik Sistemi ve Destek Unsurları

Kararın 4. maddesinde göre teşvik sistemi; genel, bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırımların teşviki uygulamaları olmak üzere dört ana başlıktan oluşmakla birlikte, Kararın 17. maddesinde belirtilen öncelikli yatırım teşviki ve yine Kararın 19. maddesinde belirtilen Ar-Ge ve Çevre Yatırım Teşvikleri ile birlikte toplam altı başlık halinde incelemek mümkündür.

Bahsi geçen yatırımlar; “KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, gelir vergisi stopajı desteği, sigorta primi işçi hissesi desteği, faiz veya kar payı desteği, yatırım yeri tahsisi ve KDV iadesi” yoluyla desteklenmekte olup bu yatırımların hangi destekleri kapsadığına ilişkin tablo aşağıda özetlenmiştir:

| Destek Unsurları                 | Genel Teşvikler | Bölgesel Teşvikler | Büyük Ölçekli Yatırım Teşvikleri | Stratejik Yatırım Teşvikleri | Öncelikli Yatırım Teşviki | Ar-Ge ve Çevre Yatırım Teşvikleri |
|----------------------------------|-----------------|--------------------|----------------------------------|------------------------------|---------------------------|-----------------------------------|
| KDV İstisnası                    | x               | x                  | x                                | x                            | x                         | x                                 |
| Gümrük Ver. Muafiyeti            | x               | x                  | x                                | x                            | x                         | x                                 |
| Vergi İndirimi                   |                 | x                  | x                                | x                            | x                         |                                   |
| Sig. Primi İşveren His. Desteği  |                 | x                  | x                                | x                            | x                         | x                                 |
| GV Stopajı Desteği*              | x               | x                  | x                                | x                            | x                         | x                                 |
| Sigorta Primi İşçi His. Desteği* |                 | x                  | x                                | x                            | x                         | x                                 |
| Faiz/Kar Payı Desteği **         |                 | x                  |                                  | x                            | x                         | x                                 |
| Yatırım Yeri Tahsisi             |                 | x                  | x                                | x                            | x                         |                                   |
| KDV İadesi***                    |                 |                    |                                  | x                            |                           |                                   |

“\* Yatırımın 6. Bölgede, Cazibe Merkezleri Programı kapsamında yer alan 4 üncü ve 5 inci bölge illerindeki OSB’lerde ve Kilis ili OSB’lerinde gerçekleştirilmesi halinde ve Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı (TOSHP) kapsamında desteklenen stratejik yatırımlara sağlanır.

\*\* Yatırımın Bölgesel Teşvik Uygulamalarında 3., 4., 5. veya 6. bölgelerde gerçekleştirilmesi halinde sağlanır.

\*\*\* Sabit yatırım tutarı 500 milyon TL üzerinde olan stratejik yatırımlara sağlanır. 2017-2021 yıllarında imalat sektöründe gerçekleştirilecek teşvik belgeli tüm yatırımlara ilişkin bina-inşaat harcamaları da KDV iadesinden yararlanabilmektedir.”

**Kaynak:** <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri>

**Tablo 3.3:** Yatırım Teşvik Sistemi Kapsamında Uygulanan Destek Unsurları

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere; vergi indirimi (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması) desteği, bölgesel teşvikler, büyük ölçekli yatırım teşvikleri, stratejik yatırım teşvikleri ve öncelikli yatırım teşvikini kapsamakta olup tezimizin ilerleyen bölümlerinde daha çok bu yatırım türleri üzerinde durulacaktır.

### 3.3.1. Genel Teşvikler

Kararın 4. maddesinin ikinci fıkrasında Genel Teşvik Uygulamaları:

*“Bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırımlar ile EK-4’te yer alan teşvik edilmeyecek yatırım konuları ve teşviki için EK-4’te öngörülen şartları sağlayamayan yatırım konuları hariç olmak üzere, 5 inci maddede belirtilen sabit yatırım tutarları ve üzerindeki yatırımlar bölge ayrımı yapılmaksızın aşağıdaki destek unsurlarından yararlanılabilir.*

- a) Gümrük vergisi muafiyeti.
- b) Katma Değer Vergisi (KDV) istisnası.
- c) Gelir vergisi stopajı desteği (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için).
- ç) Sigorta primi işveren hissesi desteği (tersanelerin gemi inşa yatırımları için).”

şeklinde açıklanmıştır.

### 3.3.2. Bölgesel Teşvikler

Kararın 4. maddesinin üçüncü fıkrasında Bölgesel Teşvik Uygulamaları ile ilgili olarak EK-2B (İllerin bölgesel desteklerden yararlanabilecek sektörlerine ilişkin sektör numaraları)’de iller itibarıyla karşılarında numaraları belirtilen sektörler, EK-2A (Bölgesel desteklerden faydalanabilecek sektörler ve bölgeler itibarıyla asgari yatırım tutarları veya kapasiteleri)’da ilin bulunduğu bölgedeki şartları sağlamaları halinde yukarıdaki yatırım teşvik sistemi kapsamında uygulanan destek unsurlarından faydalanılabilir.

### 3.3.3. Büyük Ölçekli Yatırım Teşvikleri

Kararın 4. maddesinin dördüncü fıkrasında Büyük Ölçekli Yatırım Teşvikleri ile ilgili olarak EK-3 gösterilen asgari tutarların sağlaması halinde aşağıdaki tabloda belirtilen yatırım konuları kapsamında yatırım teşvik sistemi kapsamında uygulanan destek unsurlarından yararlanılabilir. Kararda belirtilen büyük ölçekli yatırım ifadesi

07.08.2019 tarih ve 1402 sayılı Cumhurbaşkanlığı kararı<sup>40</sup> ile yürürlükten kaldırılmış olup eski düzenlemeye ilişkin tutar tablosu aşağıda özetlenmiştir<sup>41</sup>.

| Sıra No | Yatırım Konuları                                                                                                                                                                                                              | Asgari Sabit Yatırım Tutarları (Milyon TL) |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| 1       | Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı                                                                                                                                                                                        | 1000                                       |
| 2       | Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı                                                                                                                                                                                           | 200                                        |
| 3       | Liman ve Liman Hizmetleri Yatırımları                                                                                                                                                                                         | 200                                        |
|         | Motorlu Kara Taşıtlarının İmalatı Yatırımları:                                                                                                                                                                                |                                            |
| 4       | a) Motorlu Kara Taşıtları Ana Sanayi Yatırımları                                                                                                                                                                              | 200                                        |
|         | b) Motorlu Kara Taşıtları Yan Sanayi Yatırımları                                                                                                                                                                              | 50                                         |
| 5       | Demiryolu ve Tramvay Lokomotifleri ve/veya Vagon İmalatı Yatırımları                                                                                                                                                          | 50                                         |
| 6       | Transit Boru Hattıyla Taşımacılık Hizmetleri Yatırımları                                                                                                                                                                      |                                            |
| 7       | Elektronik Sanayi Yatırımları                                                                                                                                                                                                 |                                            |
| 8       | Tıbbi Alet, Hassas ve Optik Aletler İmalatı Yatırımları                                                                                                                                                                       |                                            |
| 9       | İlaç Üretimi Yatırımları                                                                                                                                                                                                      |                                            |
| 10      | Hava ve Uzay Taşıtları ve/veya Parçaları İmalatı Yatırımları                                                                                                                                                                  |                                            |
| 11      | Makine (Elektrikli Makine ve Cihazlar Dahil) İmalatı Yatırımları                                                                                                                                                              |                                            |
| 12      | Metal Üretimine Yönelik Yatırımlar:<br>[Maden Kanununda belirtilen IV/c grubu metalik madenlerin cevher ve/veya konsantresinden nihai metal üretimine yönelik yatırımlar (bu tesislere entegre madencilik yatırımları dahil)] |                                            |

**Kaynak:** 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar EK-3 Belgesi

### Tablo 3.4: Büyük Ölçekli Yatırımlar

Ancak, büyük ölçekli yatırımlar, Kanunun 32/A maddesinin ikinci fıkrasının ikinci bendinde 50 milyon Türk Lirasını aşan yatırımlar olarak vurgulanmıştır.

### 3.3.4. Stratejik Yatırım Teşvikleri

Kararın 8. maddesinde belirtildiği üzere; aşağıdaki kriterleri sağlayan ve ithalata bağımlılığı fazla olan ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar stratejik yatırım olarak tanımlanır.

<sup>40</sup> 07.08.2019 tarih ve 30855 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 06.08.2019 ve 1402 karar sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı.

<sup>41</sup> Maliye Hesap Uzmanları Derneği. Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2020, (2. Cilt). 591.

*“a) Asgari sabit yatırım tutarının elli milyon Türk Lirasının üzerinde olması (münhasıran bu yatırımların enerji ihtiyacını karşılamak üzere gerçekleştirilecek doğalgaza dayalı olmayan enerji yatırımlarının, tesis kurulu gücü ile orantılanacak kısmı dâhil).*

*b) Yatırım konusu ürünle ilgili yurtiçi toplam üretim kapasitesinin ithalattan az olması.*

*c) Bakanlıkça belirlenecek esaslar çerçevesinde, belge konusu yatırımla sağlanacak katma değer in asgari yüzde kırk olması.*

*ç) Yatırım konusu ürünle ilgili olarak son bir yıl içerisinde gerçekleşen toplam ithalat tutarının elli milyon ABD Dolarının üzerinde olması.*

*(2) Yurt içinde üretimi olmayan ürünlerin üretimine yönelik yatırımlarda birinci fıkranın*

*(ç) bendi hükmü, rafineri ve petrokimya yatırımlarında ise (c) bendi hükmü aranmaz.*

*(3) Bu konuda Bakanlığa yapılacak müracaatlar Komisyon tarafından incelenerek değerlendirilir ve uygun görülen projeler için teşvik belgesi düzenlenir.*

*(4) EK-4’te belirtilen teşvik edilmeyecek yatırım konuları ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından gerçekleştirilecek yatırımlar bu madde kapsamında değerlendirilmez.*

*(5) Asgari sabit yatırım tutarı üç milyar Türk Lirasının üzerinde olan öncelikli yatırımlar stratejik yatırım olarak kabul edilir. Ancak, bu yatırımlar için sağlanacak faiz desteği tutarı yedi yüz bin Türk Lirasını geçemez<sup>42</sup>.”*

### **3.3.5. Öncelikli Yatırım Teşviki**

Kararın 17 maddesinde açıklandığı üzere; aşağıda 28 madde ile öncelikli yatırım konularına yer verilmiş olup bahsi geçen yatırımlar için 5’inci bölgede uygulanan bölgesel desteklerden yararlanılabileceği ve eğer bu yatırımların 6’ında bölgede gerçekleşmesi halinde ise bulunduğu bölge desteklerine tabi olacağı vurgulanmıştır.

*“a) Denizyolu veya havayolu ile yük ve/veya yolcu taşımacılığına yönelik yatırımlar<sup>43</sup>.*

*b) Özel sektör tarafından yapılacak şehirlerarası yük ve/veya yolcu taşımacılığına yönelik demiryolu yatırımları ile şehir içi yük taşımacılığına yönelik demiryolu yatırımları.*

*c) Test merkezleri, rüzgâr tüneli ve bu mahiyetteki yatırımlar (otomotiv, uzay veya savunma sanayine yönelik olanlar).*

<sup>42</sup> 27.08.2015 tarih ve 29458 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 20.08.2015 ve 2015/8050 karar sayılı BKK.

<sup>43</sup> 20.01.2018 tarih ve 30307 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 16.10.2017 ve 2017/1113 karar sayılı BKK.

ç) *Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde veya termal turizm konusunda bölgesel desteklerden yararlanabilecek nitelikteki turizm konaklama yatırımları*<sup>44</sup>.

d) *Asgari ellibin metrekare kapalı alana sahip uluslararası fuar yatırımları (konaklama ve alışveriş merkezi üniteleri hariç).*

e) *(Mülga)*<sup>45</sup>

f) *Savunma Sanayii Müsteşarlığından alınacak proje onayına istinaden gerçekleştirilecek savunma alanındaki yatırımlar*<sup>46</sup>.

g) *Maden istihraç yatırımları ve/veya maden işleme yatırımları (4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununda tanımlanan I. grup madenler ve mıcır yatırımları ile İstanbul ilinde gerçekleştirilecek istihraç ve/veya işleme yatırımları hariç).*

ğ) *Özel sektör tarafından gerçekleştirilecek olan, kreş ve gündüz bakım evleri, okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul ve lise eğitim yatırımları ile asgari 20 milyon TL tutarındaki hava araçlarının kullanım, tamir ve bakımına yönelik eğitim yatırımları*<sup>47</sup>.

h) *Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından desteklenen AR-GE projeleri neticesinde geliştirilen ürünlerin veya parçaların üretimine yönelik yatırımlar*<sup>48</sup>.

ı) *Motorlu kara taşıtları ana sanayinde gerçekleştirilecek asgari 300 milyon TL tutarındaki yatırımlar ve asgari 75 milyon TL tutarındaki motor yatırımları ile asgari 20 milyon TL tutarındaki motor aksamaları, aktarma organları/aksamları ve otomotiv elektroniğine yönelik yatırımlar*<sup>49</sup>.

i) *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından düzenlenen geçerli bir maden işletme ruhsatı ve izni kapsamında 3213 sayılı Maden Kanununun 2 nci maddesinin 4-b grubunda yer alan madenlerin girdi olarak kullanıldığı elektrik üretimi yatırımları.*

j) *EK-4'te yer alan "Teşvik Edilmeyecek Yatırımlar" hariç olmak üzere, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının vereceği proje onayına istinaden, yıllık asgari 500 ton eşdeğer petrol (TEP) enerji tüketimi olan mevcut imalat sanayi tesislerinde gerçekleştirilecek, mevcut durumuna göre en az yüzde yirmi oranında enerji tasarrufu sağlayacak şekilde tasarlanan ve sağlanacak enerji*

<sup>44</sup> 09.05.2014 tarih ve 28995 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 27.01.2014 ve 2014/6058 karar sayılı BKK.

<sup>45</sup> 08.04.2015 tarih ve 29320 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 16.03.2015 ve 2015/7496 karar sayılı BKK.

<sup>46</sup> 05.03.2015 tarih ve 29320 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 16.03.2015 tarih ve 2015/7496 karar sayılı BKK.

<sup>47</sup> 22.06.2018 tarih ve 30456 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 04.06.2018 tarih ve 2018/1193 karar sayılı BKK.

<sup>48</sup> 13.10.2012 tarih ve 28440 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 02.10.2012 tarih ve 2012/3802 karar sayılı BKK.

<sup>49</sup> 15.02.2013 tarih ve 28560 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 28.01.2013 tarih ve 2013/4288 karar sayılı BKK.

*tasarrufu ile yatırımın geri dönüş süresi 5 yıl ve daha az olan enerji verimliliği projesine yönelik yatırımlar<sup>50</sup>.*

*k) Atık ısı kaynaklı olarak, bir tesisteki atık ısıdan geri kazanım yolu ile elektrik üretimine yönelik yatırımlar (doğal gazla dayalı üretim tesisleri hariç)<sup>51</sup>.*

*l) Asgari 50 milyon TL tutarındaki, sıvılaştırılmış doğal gaz yatırımları ve yer altı doğal gaz depolama yatırımları.*

*m) Karbon elyaf üretimine veya karbon elyaf üretimi ile birlikte olmak kaydıyla karbon elyaftan mamul kompozit malzeme üretimine yönelik yatırımlar<sup>52</sup>.*

*n) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) teknoloji yoğunluk tanımına göre yüksek teknolojili sanayi sınıfında yer alan ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar (US-97 Kodu: 2423, 30, 32, 33 ve 353)<sup>53</sup>.*

*o) Maden Kanununa istinaden düzenlenmiş geçerli Arama Ruhsatı veya Sertifikasına sahip yatırımcıların ruhsatlı sahalarında yapacağı maden arama yatırımları.*

*ö) Yenilenebilir enerji üretimine yönelik türbin ve jeneratör imalatı ile rüzgâr enerjisi üretiminde kullanılan kanat imalatı yatırımları<sup>54</sup>.*

*p) Direk soğutmalı slab döküm ve sıcak haddeleme yöntemi ile alüminyum yassı mamul üretimine yönelik entegre yatırımlar<sup>55</sup>.*

*r) Lisanslı depoculuk yatırımları<sup>56</sup>.*

*s) Nükleer enerji santrali yatırımları.*

*ş) Araştırma ve referans laboratuvarı, tüketici güvenliği ve enfeksiyon hastalıkları referans laboratuvarı, ilaç ve tıbbi cihaz analiz ve kontrol laboratuvarı ile deney hayvanları üretim test ve araştırma merkezi birimlerinin yer aldığı laboratuvar kompleksi yatırımları<sup>57</sup>.*

*t) İstanbul ili hariç olmak üzere asgari 6 milyon TL tutarındaki 50 dekar ve üzeri yurtiçinde üretilen sera teknolojilerini de ihtiva eden otomasyona dayalı (bilgisayar kontrollü iklimlendirme, sulama, gübreleme ve ilaçlama sistemi ihtiva eden) sera yatırımları<sup>58</sup>.*

<sup>50</sup> 05.10.2016 tarih ve 29848 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 07.09.2016 tarih ve 2016/9139 karar sayılı BKK.

<sup>51</sup> 09.05.2014 tarih ve 28995 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 27.01.2014 tarih ve 2014/6058 karar sayılı BKK.

<sup>52</sup> 06.08.2014 tarih ve 29080 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 30.06.2014 tarih ve 2014/6588 karar sayılı BKK.

<sup>53</sup> 08.04.2015 tarih ve 29320 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 16.03.2015 tarih ve 2015/7496 karar sayılı BKK.

<sup>54</sup> 19.11.2015 tarih ve 29537 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 09.11.2015 tarih ve 2015/8216 karar sayılı BKK.

<sup>55</sup> 08.04.2016 tarih ve 29678 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 29.02.2016 tarih ve 2016/8715 karar sayılı BKK.

<sup>56</sup> 03.05.2017 tarih ve 30055 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 24.04.2017 tarih ve 2017/1011 karar sayılı BKK.

<sup>57</sup> 17.08.2017 tarih ve 30157 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 17.07.2017 tarih ve 2017/1058 karar sayılı BKK.

<sup>58</sup> 22.06.2018 tarih ve 30456 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 04.06.2018 tarih ve 2018/1193 karar sayılı BKK.

u) *Asgari 5.000 büyükbaş kapasiteli süt yönlü entegre hayvancılık yatırımları ile komple yeni veya tevsi niteliğindeki asgari 10.000 büyükbaş kapasiteli et yönlü entegre hayvancılık yatırımları.*

ü) *Asgari 5 milyon TL tutarındaki atık geri kazanım yatırımları ve/veya asgari 5 milyon TL tutarındaki bertaraf tesisi yatırımları.*

v) *Sağlık turizmi kapsamında yaşlı ve/veya engelli bakım köyleri ve esenlik tesisi (wellness) yatırımları.*

y) *EK-6'da yer alan yatırım konularında gerçekleştirilecek asgari 500 milyon TL tutarındaki yatırımlar.”*

### **3.3.6. Ar-Ge ve Çevre Yatırım Teşvikleri**

Kararın 19. maddesinde, Ar-Ge ve çevre yatırımları için KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti ve faiz desteğinden yararlanılabileceği açıklanmıştır. Ayrıca, bu yatırımların 6'ncı bölgede gerçekleşmesi halinde ise gelir vergisi stopajı ve sigorta primi desteğinden de yararlanılabileceği belirtilmiştir.

### **3.3.7. Alt Bölge Desteğinden Yararlanacak Yatırımlar**

Kararın 18. maddesinde alt bölge desteğinden büyük ölçekli yatırımlar ve bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında yararlanılacağı belirtilmiş olup bu kapsamda aşağıda özet olarak açıklanan durumlardan en az birinin sağlanması halinde vergi indirimi ve sigorta primi işveren hissesi desteklerinden yararlanılabileceği vurgulanmıştır:

-Organize sanayi bölgeleri veya endüstri bölgesinde gerçekleştirilen yatırımlardan oluşması,

-Aynı sektörde faaliyet gösteren en az beş gerçek veya tüzel kişinin ortağı olduğu yatırımcı tarafından gerçekleştirilmesi ve ortak faaliyet gösterilen alanda uyumu sağlayacak bir yatırımın bulunmasıdır.

Eğer söz konusu yatırımlar, 6'ncı bölgede gerçekleşirse vergi indirimi desteği bölgede mevcut bulunan yatırıma katkı oranına beş puan ilave edilerek uygulanır.

### **3.4. Yatırım Teşvik Uygulamasında Bölgeler**

Yatırım teşvik uygulaması kapsamında verilecek destekler için iller, sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre aşağıdaki tabloda belirtildiği şekilde altı bölge oluşturulacak şekilde gruplandırılmıştır.

| 1. Bölge  | 2. Bölge                                                    | 3. Bölge  | 4. Bölge       | 5. Bölge          | 6. Bölge                            |
|-----------|-------------------------------------------------------------|-----------|----------------|-------------------|-------------------------------------|
| Ankara    | Aydın                                                       | Adana     | Afyonkarahisar | Bayburt           | Adıyaman                            |
| Antalya   | Balıkesir                                                   | Burdur    | Aksaray        | Çankırı           | Ağrı                                |
| Bursa     | Bilecik                                                     | Düzce     | Amasya         | Erzurum           | Ardahan                             |
| Eskişehir | Bolu                                                        | Gaziantep | Artvin         | Giresun           | Batman                              |
| İstanbul  | Çanakkale<br>(Bozcaada<br>ve Gökçeada<br>İlçeleri<br>Hariç) | Karaman   | Bartın         | Gümüşhane         | Bingöl                              |
| İzmir     | Denizli                                                     | Kırıkkale | Çorum          | Kahraman<br>maraş | Bitlis                              |
| Kocaeli   | Edirne                                                      | Kütahya   | Elazığ         | Kilis             | Diyarbakır                          |
| Muğla     | Isparta                                                     | Mersin    | Erzincan       | Niğde             | Hakkâri                             |
| Tekirdağ  | Karabük                                                     | Samsun    | Hatay          | Ordu              | Iğdır                               |
|           | Kayseri                                                     | Trabzon   | Kastamonu      | Osmaniye          | Kars                                |
|           | Kırklareli                                                  | Rize      | Kırşehir       | Sinop             | Mardin                              |
|           | Konya                                                       | Uşak      | Malatya        | Tokat             | Muş                                 |
|           | Manisa                                                      | Zonguldak | Nevşehir       | Tunceli           | Siirt                               |
|           | Sakarya                                                     |           | Sivas          | Yozgat            | Şanlıurfa                           |
|           | Yalova                                                      |           |                |                   | Şırnak                              |
|           |                                                             |           |                |                   | Van                                 |
|           |                                                             |           |                |                   | Bozcaada ve<br>Gökçeada<br>İlçeleri |

**Kaynak:** 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar EK-1 Belgesi

**Tablo 3.5:** Yatırım Teşvik Uygulamasında Bölgeler

Yatırım teşvik uygulamasındaki destek unsurlarından faydalanabilmek için bazı sabit yatırım ve asgari kapasite şartlarının da sağlanması gerekmektedir. Bu şartlar, Kararın 5. maddesinde; asgari sabit yatırım tutarının; 1’inci ve 2’nci bölgelerde bir milyon Türk Lirası, 3’üncü, 4’üncü, 5’inci ve 6’ncı bölgelerde ise beş yüz bin Türk Lirası olacak şekilde belirtilmiştir. Ancak, desteklerden yararlanacak yatırımların varsa Kararın 8’inci maddesinde veya ekli listelerde belirlenen asgari kapasite, sabit yatırım tutarı ve diğer şartları da sağlaması gerekmektedir.

Burada sabit yatırım tutarı ile anlatılmak istenen, “*arazi-arsa, bina-inşaat, makine ve teçhizat ile diğer yatırım harcaması kalemlerinin toplamı*”dır<sup>59</sup>.

<sup>59</sup> Vergi Müfettişleri Derneği. Beyanname Düzenleme Rehberi, 2020, (2. Cilt). 88.

### **3.5. Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması**

Ülkemizde üretim ve istihdamın artırılması ve firmaların uluslararası rekabet gücünün desteklenmesi amacıyla devlet teşvik sistemleri gelişmiştir. Bu uygulamalar doğrudan olabileceği gibi vergisel açıdan olanak sağlayarak dolaylı yolla da yatırımlara katkı sağlanmaktadır. Devletin alacağı verginin bir kısmından yatırımları desteklemek amacıyla vazgeçmesi olarak da nitelendirilen indirimli kurumlar vergisi uygulaması birçok alanda firmalara destek sunmuştur.

Bu destekten yararlanmanın ön koşulu uygun şartları sağlayarak uygulamanın teşvik belgesine bağlanmasıdır. Teşvik belgesine bağlanan bu uygulamanın anlaşılması her ne kadar karmaşık olsa da, tezimizin ilerleyen bölümlerinde bu uygulamanın adımları daha detaylı ortaya konulacaktır.

#### **3.5.1. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasının Kapsamı**

İndirimli kurumlar vergisi uygulaması, Kanunun 32/A maddesinde düzenlenmiş olup çalışmamızın 3.3. bölümünde belirtildiği üzere; bölgesel, büyük ölçekli, stratejik ve öncelikli yatırım teşviklerini kapsamaktadır.

Ayrıca bu uygulama her ne kadar Kurumlar Vergisi Kanununda “İndirimli Kurumlar Vergisi” olarak yer alsada Kanunda, bu uygulamadan Gelir Vergisi mükelleflerinin de yararlanabileceği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra, uygulamadan yararlanacak mükellefler için tam – dar mükellefiyet ayırımına yer verilmemiş olup her iki durumda da uygulamadan yararlanılabileceği açıktır<sup>60</sup>.

Yine bu uygulama, sadece yıllık gelir ve kurumlar vergisi beyanlarına ilişkin dönemlerde değil, ayrıca yatırımın kısmen veya tamamen işletilmeye başlandığı geçici vergi dönemlerinde de uygulanmaktadır<sup>61</sup>.

#### **3.5.2. Yatırıma Katkı Tutarı, Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı**

İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması yatırım harcamalarına direk bir destek sağlamayıp yapılan harcamaların belli bir oranı kadar devletin alacağı vergiden indirilmesi yöntemiyle dolaylı bir fayda sağlamaktadır.

<sup>60</sup> Maliye Hesap Uzmanları Derneği. Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2020, (2. Cilt). 586.

<sup>61</sup> Akarca, A., Şafak, M. “Yatırımların Teşvik Edilmesinde ‘Vergi İndirimi’”, Dünya Gazetesi, 08.04.2010, <http://www.dunya.com/yatirimlarin-tesvik-edilmesinde-vergi-indirimi-83626yy.htm> (18.04.2020)

Kanunun 32/A maddesinde, “teşvik belgesine bağlanan yatırımlardan elde edilen kazançların yatırımın kısmen veya tamamen işletilmesine başlanılan hesap döneminden itibaren yatırıma katkı tutarına ulaşınca kadar indirimli oranlar üzerinden kurumlar vergisine tabi tutulacağı” belirtilmiştir.

Burada yatırıma katkı tutarı, devletin indirimli kurumlar vergisi uygulamasına ilişkin tahsilinden vazgeçtiği tutarı, yatırıma katkı oranı ise, yatırıma katkı tutarının toplam yatırıma bölünmesiyle bulunan tutarı ifade etmektedir.

Yatırıma katkı oranları ve vergi indirim oranları yatırımın bölgesel, büyük ölçekli, stratejik, öncelikli yatırım olmasına göre değişkenlik göstermektedir.

#### 3.5.2.1. Bölgesel yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı

İllerin potansiyelleri ve ekonomik büyüklük ölçekleri dikkate alınarak oluşturulmuş olan altı yatırım bölgesi için öngörülmüş yatırıma katkı oranları ve vergi indirim oranları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

| Bölgeler | Bölgesel Yatırımlar      |                                                       |
|----------|--------------------------|-------------------------------------------------------|
|          | Yatırıma Katkı Oranı (%) | Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi İndirim Oranı (%) |
| 1        | 15                       | 50                                                    |
| 2        | 20                       | 55                                                    |
| 3        | 25                       | 60                                                    |
| 4        | 30                       | 70                                                    |
| 5        | 40                       | 80                                                    |
| 6        | 50                       | 90                                                    |

**Kaynak:** 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar (Madde 15)

**Tablo 3.6:** Bölgesel Yatırımlarda Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı

#### 3.5.2.2. Büyük ölçekli yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı

Büyük ölçekli yatırımlar için öngörülmüş olan yatırıma katkı oranları ve vergi indirim oranları altı bölge olarak aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

| Bölgeler | Büyük Ölçekli Yatırımlar |                                                       |
|----------|--------------------------|-------------------------------------------------------|
|          | Yatırıma Katkı Oranı (%) | Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi İndirim Oranı (%) |
| 1        | 25                       | 50                                                    |
| 2        | 30                       | 55                                                    |
| 3        | 35                       | 60                                                    |
| 4        | 40                       | 70                                                    |
| 5        | 50                       | 80                                                    |
| 6        | 60                       | 90                                                    |

**Kaynak:** 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar (Madde 15)

**Tablo 3.7:** Büyük Ölçekli Yatırımlarda Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı

Yukarıdaki tablodan anlaşılaçağı üzere; büyük ölçekli yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranının daha yüksek olduğı görülmekte olup bu durum da devletin büyük ölçekli yatırımlara daha çok önem verdiğini göstermektedir<sup>62</sup>.

#### 3.5.2.3. Stratejik yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı

Stratejik yatırımlarda tüm bölgelerde uygulanacak vergi indirimi oranı %90 ve yatırıma katkı oranı %50 olarak belirlenmiştir.

#### 3.5.2.4. Öncelikli yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı

Birden beşinci bölgeye kadar olan öncelikli yatırımlarda beşinci bölgenin, altıncı bölgedeki yatırımlarda ise altıncı bölgenin desteklerinden yararlanılabileceğı belirtilmiştir. Ayrıca, Kararın 15. maddesinin 8. fıkrasına göre; öncelikli yatırımlarda sabit yatırım tutarının 1 Milyar Türk Lirası ve üzeri olması durumunda vergi desteğinin beşinci bölgede yer alan yatırıma katkı oranına 10 puan ilave edilerek uygulanacağı belirtilmiştir.

Bu hususta, öncelikli yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı bilgileri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

<sup>62</sup> Gökmen, S. (2013). “Örneklerle İndirimli Kurumlar Vergisi”. Vergi Sorunları Dergisi. S.295, 34.

| Bölgeler  | Öncelikli Yatırımlar             |                                                       |                                      |                                                       |
|-----------|----------------------------------|-------------------------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------------------------|
|           | 1 Milyar TL Altı Yatırımlar İçin |                                                       | 1 Milyar TL ve Üzeri Yatırımlar İçin |                                                       |
|           | Yatırıma Katkı Oranı (%)         | Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi İndirim Oranı (%) | Yatırıma Katkı Oranı (%)             | Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi İndirim Oranı (%) |
| 1,2,3,4,5 | 40                               | 80                                                    | 50                                   | 80                                                    |
| 6         | 50                               | 90                                                    | 60                                   | 90                                                    |

**Kaynak:** 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar (Madde 17)

**Tablo 3.8:** Öncelikli Yatırımlarda Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı

### 3.5.2.5. Alt bölge desteğinden yararlanacak yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı

Çalışmamızın 3.3.7. bölümünde de belirtildiği üzere; Kararın 18. maddesinde yer alan şartlardan en az birini sağlayan bölgesel ve büyük ölçekli yatırımlar için alt bölge desteğinden yararlanılabileceği belirtilmiştir. Yine, 6. bölgede yer alan yatırımlar için uygulanan vergi indirimi desteğinde ise yatırıma katkı oranına 5 puan ilave edilerek uygulanacağı açıklanmıştır.

Bu bilgiler eşliğinde bir alt bölge desteğinden yararlanılabilecek olan bölgesel ve büyük yatırımlara ilişkin yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı bilgileri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

| Bölgeler | Alt Bölge Desteğinden Yararlanacak Olan Yatırımlar |                                                       |                               |                                                       |
|----------|----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-------------------------------|-------------------------------------------------------|
|          | Bölgesel Yatırımlar İçin                           |                                                       | Büyük Ölçekli Yatırımlar İçin |                                                       |
|          | Yatırıma Katkı Oranı (%)                           | Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi İndirim Oranı (%) | Yatırıma Katkı Oranı (%)      | Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi İndirim Oranı (%) |
| 1        | 20                                                 | 55                                                    | 30                            | 55                                                    |
| 2        | 25                                                 | 60                                                    | 35                            | 60                                                    |
| 3        | 30                                                 | 70                                                    | 40                            | 70                                                    |
| 4        | 40                                                 | 80                                                    | 50                            | 80                                                    |
| 5        | 50                                                 | 90                                                    | 60                            | 90                                                    |
| 6        | 55                                                 | 90                                                    | 65                            | 90                                                    |

**Kaynak:** 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar (Madde 18)

**Tablo 3.9:** Alt Bölge Desteğinden Yararlanacak Yatırımlarda Yatırıma Katkı Oranı ve Vergi İndirim Oranı

### **3.5.3. İndirimli Kurumlar Vergisi Kapsamı Dışında Tutulan Kurumlar ve Yatırım Konuları**

Tezimizin 3.2.3. ve 3.2.4 bölümlerinde; teşvik belgesi alabilecekler ve teşvik edilemeyecek veya teşviki belirli şartlara bağlı yatırım konuları belirtilmiş olup bu konular indirimli kurumlar vergisi uygulamasına da şamildir. Bu konuların yanı sıra KVK'nun 32/A maddesinde finans ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile iş ortaklıklarının indirimli kurumlar vergisi kapsamı dışında tutulacağı vurgulanmıştır.

Yine KVK'nın ilgili maddesi gereği, taahhüt işleri kapsamındaki yatırımlar, 4283 ve 3996 sayılı kanunlar kapsamındaki yatırımlar ve rödovans sözleşmelerine bağlı yapılan yatırımlar indirimli kurumlar vergisi kapsamı dışında tutulan yatırım konularıdır.

### **3.5.4. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Yararlanamayacak Harcamalar**

Bilindiği üzere indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanabilmek için teşvik belgesinin alınması gerekmektedir. Dolayısıyla çalışmamızın 3.2.5. bölümünde belirtildiği üzere; teşvik belgesi kapsamında değerlendirilmeyen harcamalar ile Karar'ın 15. maddesinin 6'ncı fıkrasında, "*arazi, arsa, royalti, yedek parça ve amortisman tabi olmayan diğer harcamalar*" olarak belirtilen harcamalara indirimli kurumlar vergisi uygulanamayacağı belirtilmiştir.

Teşvik belgesine bağlanmış bina ve inşaat harcamaları İndirimli Kurumlar Vergisi kapsamında yer almaktadır. Ancak, yukarıda belirtilen karar gereği inşaat harcamalarının arazi veya arsa değeri yatırıma katkı tutarının dışında değerlendirilmektedir.

Royalti; patent, dizayn, know-how, model, marka, tescilli tasarım gibi fikri ve sınai mülkiyet haklarının bir başkasına devri karşılığında yapılmış bir ödeme olarak tanımlanmış olup bu kapsama giren ödemeler, yatırıma katkı tutarı hesaplanırken dikkate alınmayacaktır. KVK'nın 32/A maddesinde yazılım harcamaları yönünde Cumhurbaşkanına sınırlama yetkisi verilmesine rağmen ne Kararda ne de Tebliğde

böyle bir kısıta gidilmemiştir. Dolayısıyla yazılım harcamalarının yatırıma katkı tutarına dâhil olması yönünde görüş mevcuttur<sup>63</sup>.

Yine, yedek parça harcamaları ile amortismanına tabi olmayan diğer harcamalar da bu uygulamanın dışında tutulmuştur. Yatırım harcaması, iktisadi kıymet olarak aktifleştirilir ve ayrıca yapılan müteferrik giderler de maliyet bedeline dâhil edilerek amortismanına tabi tutulur. Burada, amortismanına konu teşkil edilmeden doğrudan gider yazılan harcamaların yatırıma katkı tutarına ilave edilmeyeceği belirtilmiştir.

VUK'nun 262. maddesinde “*Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamını ifade eder.*” şeklinde açıklanmıştır. Yine, 163 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yer alan hükme göre; işletmelerin maliyet bedeli ile değerlendirilen varlıklara ilişkin olarak yatırım döneminde ödedikleri faizlerin ilgili iktisadi kıymetin maliyet bedeline eklenmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir<sup>64</sup>. Ayrıca, 187 Sıra No'lu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile yatırım döneminde tahakkuk eden kur farkları iktisadi kıymetin maliyet bedeli olarak görülmüştür<sup>65</sup>. Buradan yola çıkarak yatırım döneminde oluşan faiz ve kur farkının maliyet bedeli olarak dikkate alınacağı anlaşılmaktadır. Ancak, bu giderlerin her ne kadar maliyet bedeli olarak dikkate alınması gereği kanuni hükümlerle belirtilmiş olsa da ilgili bedelin İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması kapsamında yatırıma katkı tutarının hesabında dikkate alınmayacağı, GİB, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 17.07.2014 tarih ve 84098128-125[32A-201322]-436 sayılı özelge<sup>66</sup> ile “*Faiz giderleri ve kur farkları, indirimli kurumlar vergisine esas olan yatırıma katkı tutarını değiştirmeyecek, Ekonomi Bakanlığının (yeni hali Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından) teşvik belgesine göre belirlenen indirimli kurumlar vergisine esas yatırıma katkı tutarı finansman giderleri dolayısıyla artmayacak veya azalmayacaktır.*” ifadesi ile vurgulanmıştır. Tatbikî uygulamada her ne kadar bu özelge dikkate alınarak işlem yapılsa da aksi yorumda bulunanlar da mevcuttur. Bu belirsizliğin ortadan kalkması için konunun tebliğ ile düzenlenmesi şarttır. Bu çalışmada ortada düzenlenmiş bir

<sup>63</sup> Maliye Hesap Uzmanları Derneği. Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2020, (2. Cilt). 596.

<sup>64</sup> 163 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği.

<sup>65</sup> 187 Sıra No'lu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliği.

<sup>66</sup> GİB, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığının 17.07.2014 tarih ve 84098128-125[32A-201322]-436 sayılı Özelgesi.

özelge olması hasebiyle hesaplamalara bu özelgede yer alan hükümler dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır.

### **3.5.5. Yatırım Döneminde Diğer Faaliyetlerden Elde Edilen Kazançlarda İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması**

Tebliğde, yatırımın başlangıç tarihi, teşvik belgesi için Bakanlığa veya ilgili yerel birime müracaat tarihi olarak belirtilmiştir<sup>67</sup>. İfadesinden de yola çıkarak indirimli kurumlar vergisi uygulamasında yatırım döneminden kasıt; teşvik belgesi kapsamında fiilen yatırıma başlanılan geçici vergi döneminin başından, yatırımın tamamlanma vizesinin müracaatını içeren geçici vergi dönemi sonuna kadar geçen süredir<sup>68</sup>.

Teşvik belgesi kapsamında yatırım döneminin tamamlanması ile yatırıma katkı ve vergi oranları dikkate alınarak yatırımdan elde edilen kazançlara indirimli kurumlar vergisi uygulanmaktadır. Uygulamanın genel işleyişi de bu şekildedir. Bunun yanı sıra yatırım döneminde yani teşvik belgesi kapsamındaki yatırımın devam etmesi durumunda belli şartlar altında diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlara da indirimli kurumlar vergisi uygulanmaktadır. Şöyle ki, teşvik belgesi kapsamında yatırımlara fiilen başlanılan tarihten itibaren toplam yatırım katkı tutarına uygulanan oranın Bakanlar Kurulu Kararı veya Cumhurbaşkanı Kararı ile belirtilen oranı geçmemesi ve gerçekleştirilen yatırım tutarı harcamasını aşmaması koşulunda diğer faaliyetlerden 01.01.2013 tarihinden itibaren elde edilen kazançlara indirimli kurumlar vergisi uygulanabilir.<sup>69</sup> Bu hususta, Kararın 15. maddesinin 5. fıkrasında “*Bu maddeye göre hesaplanacak yatırıma katkı tutarına mahsuben, gerçekleştirilen yatırım harcaması tutarını aşmamak ve toplam yatırıma katkı tutarının yüzde seksenini geçmemek üzere yatırım döneminde yatırımcının diğer faaliyetlerinden elde edilen kazançlarına indirimli gelir veya kurumlar vergisi uygulanabilir*”<sup>70</sup> yer alan hüküm ile diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlara uygulanacak olan indirim tutarı, tüm bölgeler için yatırım tutarının %80’i olarak belirlenmiştir. Ayrıca, Bakanlar Kurulunu’na söz konusu oranı %100’e kadar artırma yetkisi de verilmiştir. Bu durumun bir örneği olarak; Kararın geçici 8. maddesinde 01.01.2017 – 31.12.2022 tarihleri arasında imalat

<sup>67</sup> 09.11.2018 tarih ve 30590 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 08.11.2018 tarih ve 323 numaralı Cumhurbaşkanı Kararı.

<sup>68</sup> Vergi Müfettişleri Derneği. Beyanname Düzenleme Rehberi, 2020, (2. Cilt) s.505.

<sup>69</sup> Vergi Müfettişleri Derneği. Beyanname Düzenleme Rehberi, 2020, (2. Cilt). 506.

<sup>70</sup> 05.10.2016 tarih ve 29848 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 07.09.2016 ve 2016/9139 karar sayılı BKK.

sanayiine yönelik düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında yatırımcının diğer faaliyetlerinden elde ettiği kazançlarına uygulanacak oranı %100 olmak üzere, teşvik belgesi üzerinde herhangi bir işlem yapılmaksızın uygulanacağı hükmüne yer verilmiştir.

Örneğin, X A.Ş. teşvik belgesi kapsamında 10.000.000-TL’lik yatırıma 01.03.2018 tarihinde başlamış ve 2018 yılı sonu itibariyle 5.000.000-TL’lik bir yatırıma katlanmış olsun. Ayrıca, X A.Ş. 2018 sonu itibariyle diğer kazançlarından 30.000.000-TL’lik kazanç elde etmiş olsun. (Yatırıma katkı oranı: %50, vergi indirim oranı: %90, 1.Durum: yatırıma katkı tutarının yatırım döneminde kullanılabilirlik kısmı: %80 2.Durum: imalat sanayiinde yatırıma katkı tutarının yatırım döneminde kullanılabilirlik kısmı: %100 olsun.)

Bu hususta;

#### **1. Durum:**

1) Yatırım döneminde yararlanılacak yatırım tutarı=  $(10.000.000\text{-TL} \times \%50) \times \%80$   
= 4.000.000-TL ile

2) Gerçekleştirilen yatırım harcaması= 5.000.000-TL tutar karşılaştırılarak

diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlara uygulanacak yatırıma katkı tutarının 4.000.000-TL’i geçmeyecek şekilde indirimli kurumlar vergisi hesaplanması uygundur.

#### **2. Durum:**

Yatırım döneminde yararlanılacak yatırım tutarının %100’u dikkate alınacağından 2018 yılında gerçekleşen 5.000.000-TL’nin tamamı üzerinden indirimli kurumlar vergisi hesaplanması uygundur.

### **3.5.6. Tevsi Yatırımlarda İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması**

Çalışmamızın 3.2.2. bölümünde tevsi yatırım, “*Mevcut bir yatırıma üretim hattı veya makine ve teçhizat ilavesiyle kapasitenin artırılmasına yönelik olan ve mevcut tesis ile alt yapı müşterekliği oluşturarak bir bütün teşkil eden yatırımları*” şeklinde tanımlanmış olup bu tanımdan da anlaşılacağı üzere bu yatırım türü mevcudun üzerine yapılan değişiklik sonucu ortaya çıkmıştır. KVK’nın 32/A maddesinde belirtildiği üzere; bu yatırımın ayrı hesaplarda izlenmesi ve eğer izlenmiyorsa yatırım tutarının

dönem sonunda kurumun aktifinde kayıtlı bulunan toplam sabit kıymet tutarına oranlanması ve bu oranın dönem kazancına isabet eden kısmının bulunması ile tevsi yatırımdan elde edilen kazanç hesaplanmaktadır. Tevsi yatırımdan elde edilen kazancı kısaca formülle belirtmek gerekirse, “Dönem ticari bilanço karı x (Gerçekleşen tevsi yatırım tutarı / Dönem sonu toplam sabit kıymet tutarı)” şeklinde açıklayabiliriz.

Eğer tevsi yatırım ayrı hesaplarda takip ediliyorsa yatırımdan elde edilen kazanç net bir şekilde ortaya koyulmaktadır, ancak ayrı hesapta tutulmuyorsa oranlama yaparken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar mevcuttur. Sabit kıymet tutarının üretimde kullanılsın veya kullanılsın tüm sabit kıymet tutarını kapsadığını ve hesaplama olarak da sabit kıymetin amortismanlarının düşülmeden brüt tutarın dikkate alınacağını belirtmek gerekir. Ayrıca, kayıtlı değeri üzerinden enflasyon düzeltilmesi ile yeniden değerlendirilmiş değerinin dikkate alınması gerekir. Yine bu sabit tutarı belirlerken tekdüzen hesap planındaki 25-Maddi Duran Varlıklar kaleminin toplam tutarının alınması gerekir<sup>71</sup>. Ancak, sabit kıymet, VUK’un 313’üncü maddesi kapsamında amortimana tabi kıymet olarak nitelendirilmekte olup arsa ve arazi amortismanına konu olmadığından bu tutarın maddi duran varlık tutarından çıkarılması gerekmektedir.

### **3.5.7. Yatırımların Devredilmesi Durumu**

Yapılan yatırımların devredilmesi durumunda iki husus karşımıza çıkmaktadır. Birincisi, yatırımın faaliyete geçmeden önce devri, ikincisi ise yatırımın faaliyete geçtikten sonra devridir.

KVK’nın 32/A maddesinin 6’ncı fıkrasında; teşvik kapsamında yapılan yatırımların faaliyete geçmeden önce devredilmesi durumunda devralan kurumun aynı koşulları yerine getirmesi şartıyla indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanacağı belirtilmiştir. Ancak, bu koşulda devreden kurumun yatırımın tamamlanmadan indirimli vergi uygulamasından yararlanması halinde zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler, vergi ziyai cezası uygulanmaksızın gecikme faiziyle birlikte tahsil edilecektir. Burada belirtildiği üzere; devreden kurum, daha önceden yatırıma katlanmış olsa bile yatırım kısmen veya tamamen faaliyete geçmemiş olduğundan hiçbir şekilde bu uygulamadan yararlanamayacak ve buradan çıkan sonuçla devralan

---

<sup>71</sup> Maliye Hesap Uzmanları Derneği. Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2020, (2. Cilt). 616.

kurumun katlanmadığı yatırımları da dâhil ederek tüm yatırıma katkı tutarı üzerinden indirimli orana tabi olacağı anlaşılmaktadır.

Yine KVK'nın 32/A maddesinin 7'inci fıkrasında; teşvik kapsamındaki yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçmesi halinde devir işlemi gerçekleşirse devir tarihine kadar devreden, devir tarihinden sonra aynı koşulları gerçekleştirmesi şartıyla devralan kurum kalan yatırım tutarı kadar indirimli kurumlar vergisi uygulamasından faydalanır.

### **3.5.8. Yatırıma Katkı Tutarının Endekslenmesi**

KVK'nın 32/A maddesinin 2'inci fıkrasında; yatırımların tümüyle tamamlanması halinde yararlanılan yatırıma katkı tutarının kalanı üzerinden VUK'un mükerrer 298'inci maddesi gereği yeniden değerlendirme oranında arttırılarak kayıtlara alınacağı belirtilmiştir.

Yatırımın tamamlandığı hesap dönemini izleyen yıllarda ve geçici vergi dönemlerinde endeksleme yapılacaktır.

Endeksleme yapılabilmesi için yatırım türünün ne olduğunun bir önemi bulunmamakta ve dolayısıyla teşvik kapsamında değerlendirilen tüm yatırımlar için endeksleme yapılmaktadır<sup>72</sup>.

---

<sup>72</sup> Maliye Hesap Uzmanları Derneği. Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2020, (2. Cilt). 639.

#### 4. TEŞVİK SİSTEMİ TÜRKİYE İSTATİSTİKLERİ

Ülkemiz yatırımlarının artırılmasına ilişkin politika ve program geliştirilmesi ve bu kapsamda yatırım teşvik uygulama ve düzenlemeleri ile yerli veya yabancı yatırım mevzuatının hazırlanması ve yatırım teşvik belgesi işlemleri Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde yürütülmektedir<sup>73</sup>.

Ülkemizin öncelikleri doğrultusunda yatırım planlarının yapılması son dönemlerde daha da önem kazanmış ve teşvik uygulamaları desteklenmiştir. Yapılan bu desteklerin artışını istatistiki verilerden de anlamak mümkündür.

Teşvik sistemi ile vergisel avantajlar da sağlanmış olup bu çalışmaların en önemlilerinden biri de tezimizin konusunu teşkil eden indirimli kurumlar vergisi uygulamasıdır. Bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığınca vergi harcamaları adı altında devletin almaktan vazgeçtiği verginin de konusunu oluşturan bu olgu için yıllar ve uygulamalar itibariyle istatistiki değerlendirmelere aşağıdaki bölümlerde yer verilmiştir.

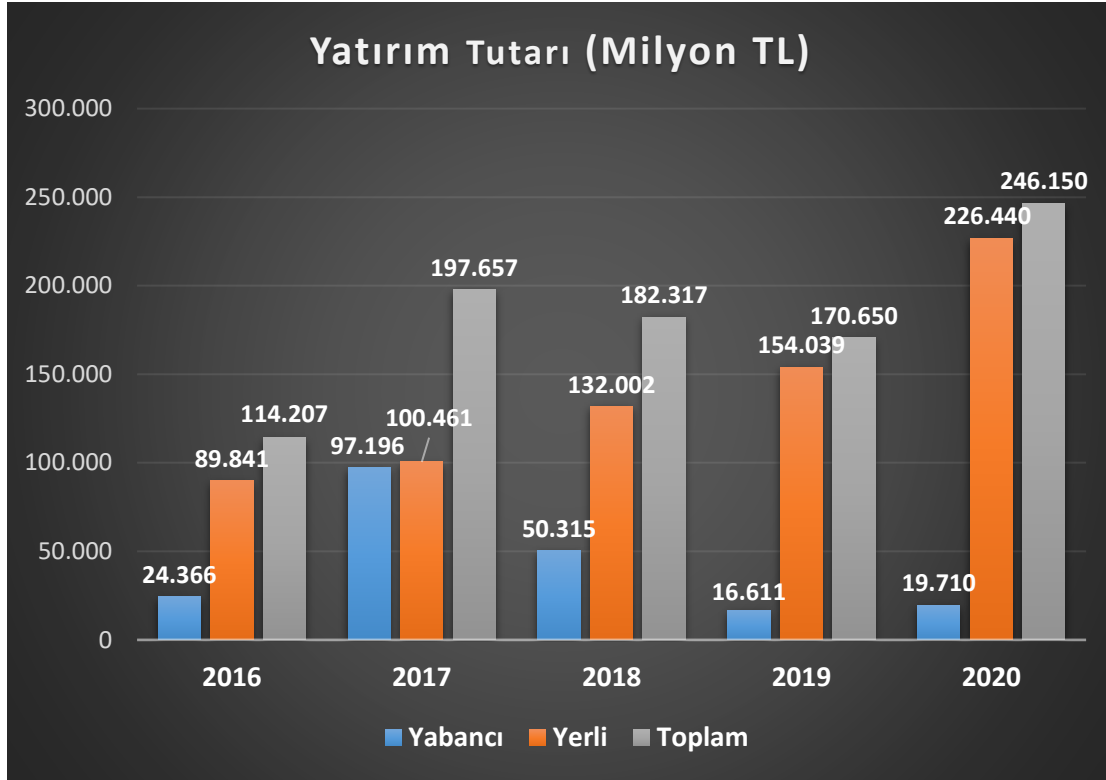
##### 4.1. Yatırım Teşvik Sistemi Uygulama Sonuçları

Ülkemizin teknolojik bağımsızlığını güçlendirmeye ve yüksek katma değerli üretimi özendirmeye yönelik çalışmaların bir bölümünü oluşturan yatırım teşvik sistemi; kanun, karar ve tebliğde yer alan düzenlemeler ile hayata geçirilmiştir. Bu teşvik yöntemi ile ülkemizdeki birçok yatırımcı desteklenmiş ve artan ivme ile yatırım faaliyetlerinin teşvik sistemine bağlanması yaygınlaştırılmıştır.

Bu uygulama, gerek reel sektörden gelen görüş, öneri ve talepler ile gerekse de ulusal ve uluslararası gelişmeler dikkate alınarak ülkemizdeki teknolojik dönüşüme yönelik yatırımların artırılması daha da önem kazanmıştır. Yapılan bu destek mekanizmaları ile daha etkin ve verimli yatırım politikaları sağlanmaya çalışılmıştır.

Bu hususta ülkemizde 2016 – 2020 yılları arasında gerçekleştirilmiş yatırım teşvik belgesine bağlanan yatırım tutarlarına ve bu yatırım tutarlarının destek sınıfı, yatırımcı, bölgesi ve sektörü gibi konularına göre dağılımı aşağıdaki grafiklerde özetlenmiştir.

<sup>73</sup> T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2019 Yılı Faaliyet Raporu, s.35. <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/plan-program/STB-2019YılıFaaliyetRaporu.pdf> (05.03.2021)



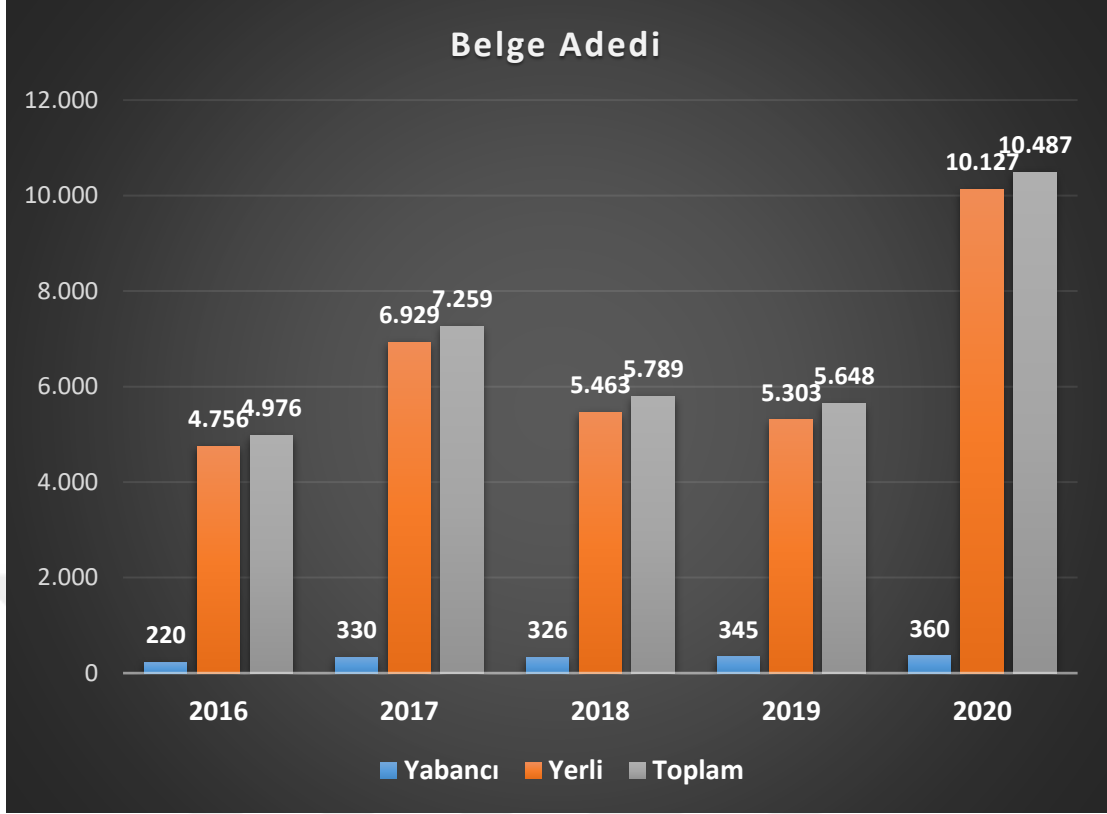
**Kaynak:** T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2001 - Mart 2021) Arasına Ait Yatırım Teşvik İstatistikleri. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/yatirim-istatistikleri/mi1304021615> (19.03.2021)

**Şekil 4.1:** 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırım Tutarları

Yukarıdaki grafikte ülkemizde 2016 yılından 2020 yılına kadar gerçekleşmiş yatırım tutarlarına yer verilmiş olup 2016 yılında 114 Milyar TL olarak gerçekleşen yatırım tutarı 2020 yılı itibariyle 246 Milyar TL seviyelerine ulaşmıştır.

Yapılan yatırımların büyük bir çoğunluğu yerli sermaye ile gerçekleştirilmiştir. Hatta son yıllarda yerli sermayenin toplam yatırımdaki payı daha da artmıştır. Özellikle 2017 yılında yerli sermaye ile yabancı sermaye tutarları hemen hemen aynı olmakla birlikte, 2020 yılında yerli sermayenin toplam tutara oranı %92 civarında gerçekleşmiştir.

Her yıl gerçekleşen yatırım tutarları ilgili oldukları yıllara ait GSYH tutarlarının yaklaşık %4-5'ine karşılık gelmektedir. Genelde her yıl bu oran korunmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla artan GSYH ile yatırım tutarlarının da artması beklenmektedir.



**Kaynak:** T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2001 - Mart 2021) Arasına Ait Yatırım Teşvik İstatistikleri. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/yatirim-istatistikleri/mi1304021615> (19.03.2021)

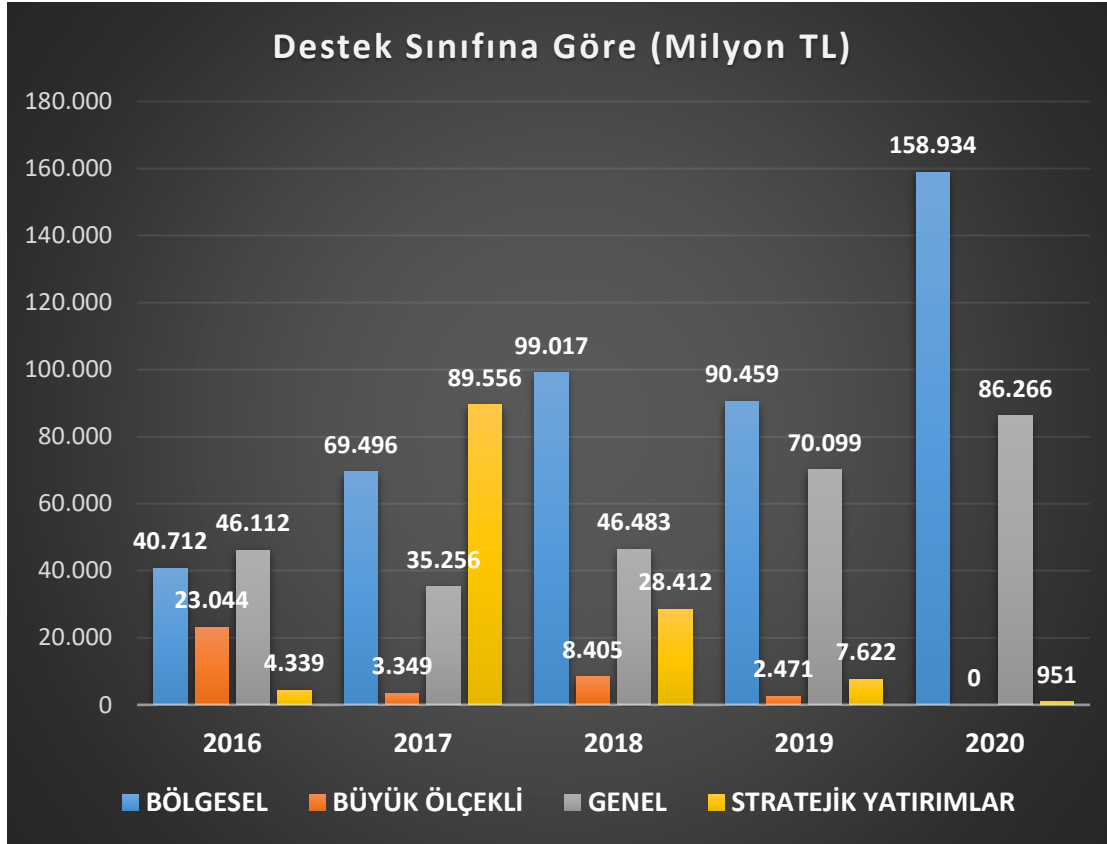
**Şekil 4.2:** 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Belge Adedi

Yatırım teşvik belgesi; yatırımın karakteristik özelliklerini ifade etmek ve gerekli şartların sağlanması halinde yatırım destek unsurlarından faydalanmak için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından temin edilen bir belgedir. Firmaların teşvik şartlarına uygun olarak yapmış oldukları her bir yatırım için ayrı teşvik belgesi almaları gerekmektedir. Dolayısıyla bir mükellefe birden fazla teşvik belgesi verilebilmektedir.

Yukarıdaki grafikte yer alan yıllara göre belge adedi sayısı aslında yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırım sayısını göstermektedir. Belge adedi sayısı 2016 - 2019 yıllarında birbirine yakın bir seyir izlemektedir. 2020 yılına gelindiğinde ise bu sayının oldukça yükseldiği ve 10.487 adet yatırım teşvik belgesine bağlanan yatırımın başlandığı gözlenmiştir.

Burada göze çarpan diğer bir husus ise; yabancı sermaye yatırımlarının belge adet sayısının ilgili yıldaki payının, yatırım tutarının ilgili yıldaki payından az olmasıdır.

Yani, yatırım teşvik belgesine bağlanan yabancı sermayeli yatırımların birim tutarı yerli sermaye yatırımlarının birim tutarından fazladır.

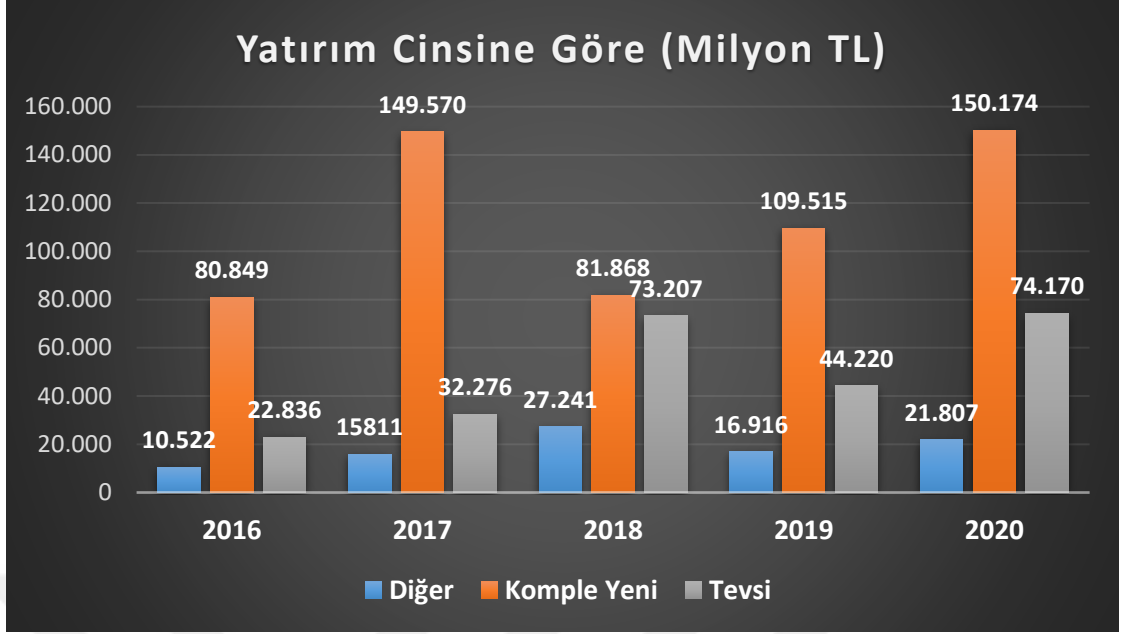


**Kaynak:** T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2001 - Mart 2021) Arasına Ait Yatırım Teşvik İstatistikleri. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/yatirim-istatistikleri/mi1304021615> (19.03.2021)

**Şekil 4.3:** 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırımların Destek Sınıfına Göre Tutarları

Kararın 4. maddesinde açıklandığı üzere teşvik sistemi; “*bölgesel, büyük ölçekli, genel ve stratejik*” yatırımlar olmak üzere dört destek sınıfından oluşmakta olup indirimli kurumlar vergisi uygulaması bu destek unsurlarından bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırım konuları çerçevesinde ele alınmıştır.

2016 – 2020 yılları yatırım teşvik belgesi kapsamındaki yatırımların destek sınıfına göre tutarları değerlendirildiğinde 2016 yılı hariç her dönemde bölgesel yatırımların daha fazla tercih edildiği gözlenmiştir. Hatta 2020 yılına gelindiğinde bölgesel yatırımın daha da yaygınlaştığı ve bu yatırım sınıfının toplam yatırıma oranının yaklaşık %66’sına tekabül ettiği anlaşılmıştır.

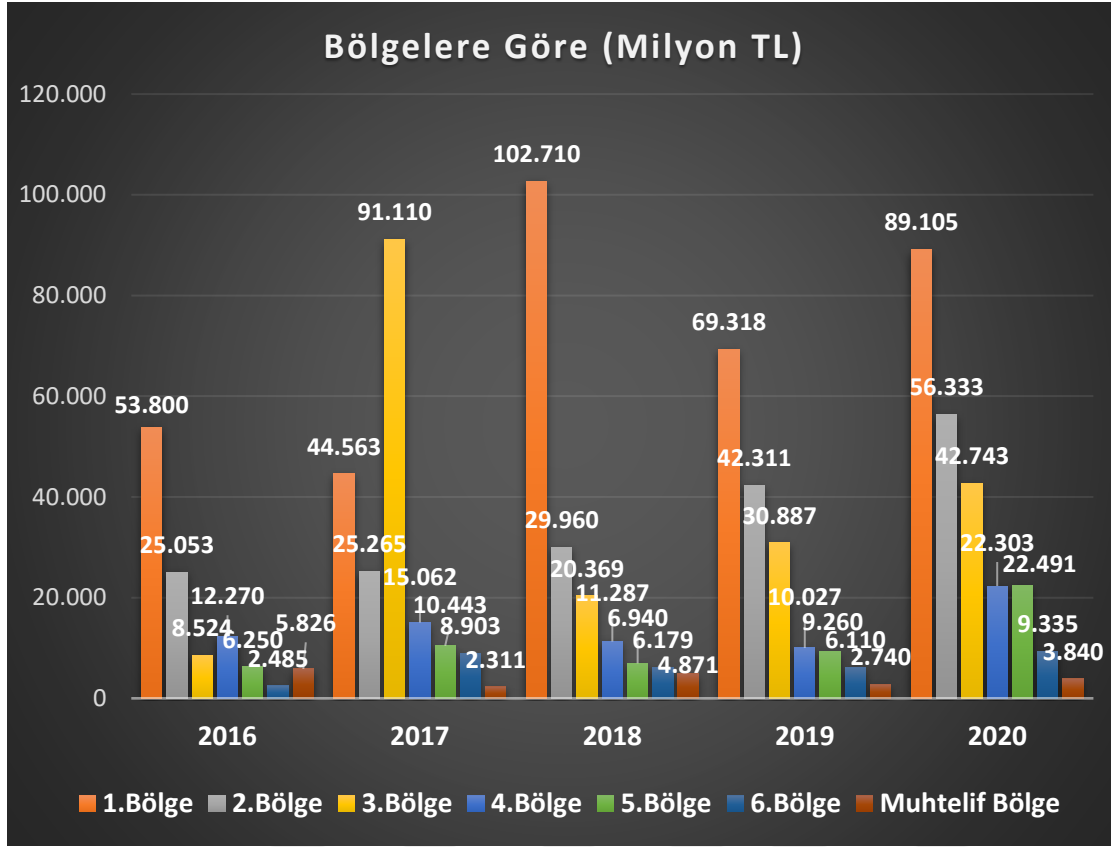


**Kaynak:** T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2001 - Mart 2021) Arasına Ait Yatırım Teşvik İstatistikleri. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/yatirim-istatistikleri/mi1304021615> (19.03.2021)

**Şekil 4.4:** 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırımların Yatırım Cinsine Göre Tutarları

Teşvik belgesi kapsamında yapılacak yatırım türleri Tebliğin 9. maddesinde; “*komple yeni, tevsi, modernizasyon, ürün çeşitlendirme ve entegrasyon*” yatırımları olacak şekilde sınıflandırılmış olup işlem hacimleri değerlendirildiğinde modernizasyon, ürün çeşitlendirme ve entegrasyon yatırımları diğer yatırımlar olarak raporlanmıştır.

Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere; her yıl komple yeni yatırımın daha çok tercih edildiği (Toplam yatırımın yaklaşık %50 ve daha fazlasını teşkil etmektedir.), mevcut yatırımın kapasitesini arttırmaya yönelik tevsi yatırımına olan işlem hacminin de önemli ölçüde değerlendirildiği anlaşılmıştır.

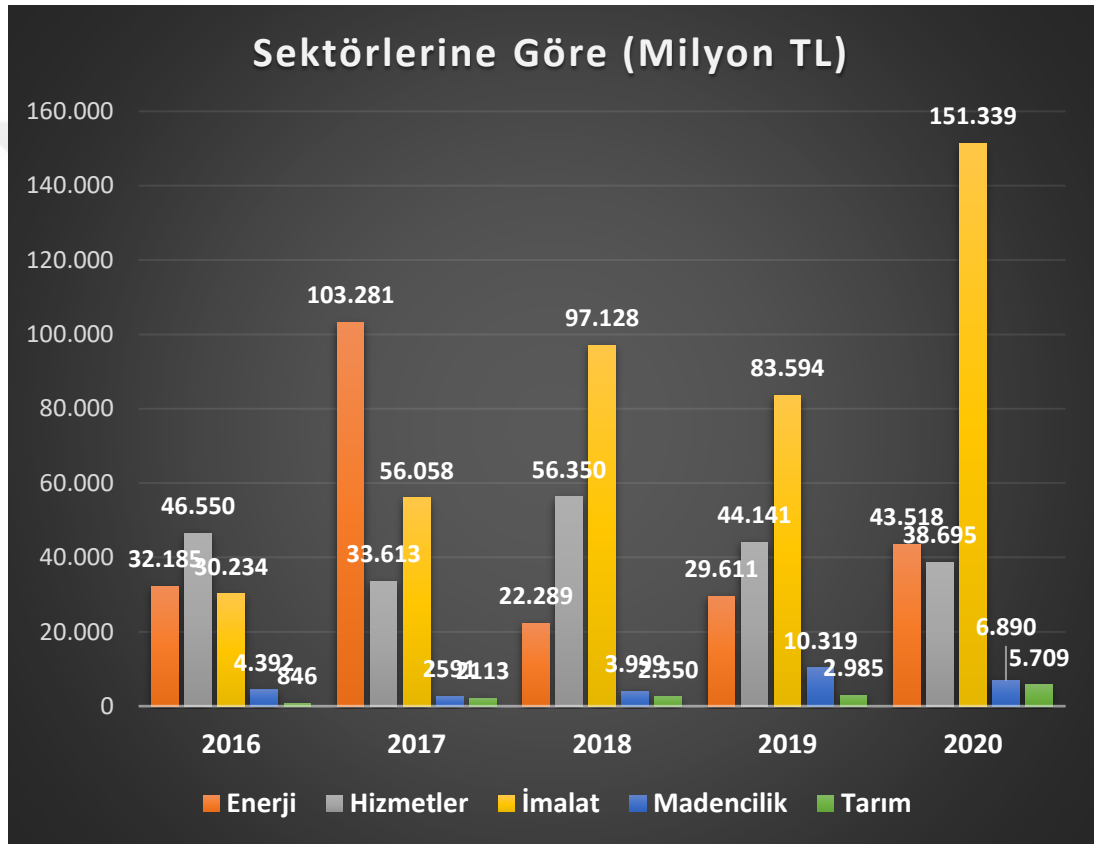


**Kaynak:** T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2001 - Mart 2021) Arasına Ait Yatırım Teşvik İstatistikleri. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/yatirim-istatistikleri/mi1304021615> (19.03.2021)

**Şekil 4.5:** 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırımların Bölgelere Göre Tutarları

Yatırım teşvik sisteminde iller gelişmişlik düzeylerine göre altı bölge halinde gruplandırılmış ve en gelişmiş şehirler birinci bölgeyi oluşturmuştur. Oluşturulmuş bu altı bölgeye farklı teşvik oranları sunulmuştur. Şöyle ki; indirimli kurumlar vergisi uygulamasına ilişkin teşvik sisteminde, birinci bölgede yatırıma katkı oranı %15 iken bu oran altıncı bölgede %50 seviyesine dayanmakta ve yine birinci bölgede vergi indirim oranı %50 oranında uygulanmakta iken altıncı bölgede bu oran %90 seviyelerine çıkmaktadır. Her ne kadar gelişmişlik düzeyi daha düşük olan illere yatırım yapılması özendirilse de yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı üzere daha çok birinci bölgede yer alan illere yatırım yapıldığı gözlenmiştir. Bu durumu; yatırım yapılan bölgenin diğer sektörlerle etkileşimi, teknolojik imkânları ve tüketiciye yakınlığı, ulaşım ve iletişim ağı gibi unsurlara göre belirlendiğini açıklamak mümkündür. Ayrıca, stratejik yatırımlardaki vergisel avantajlarda bölgesel bir ayırım

olmadığı için bu yatırımların daha çok gelişmiş bölgelerde toplanması beklenir. Büyük ölçekli yatırımlarda bölgesel avantajlar mevcuttur ancak işin büyüklüğü gereği gelişmiş bölgelere yatırımın kayması normal karşılanabilir. Ancak destek sınıfı içerisinde yer alan bölgesel yatırımların vergisel avantajdan kaynaklı gelişmemiş bölgelere de yansması beklenmiş ve bir ölçüde bu sağlanmıştır. Eğer, bölgeler arası teşvik sistemi uygulama farklılıkları olmasaydı yatırımlar daha da çok gelişmiş bölgelere yönelirdi. Yapılan bu farklılık ile gelişmemiş bölgelere de yatırımların kaydırılması amaçlanmıştır.



**Kaynak:** T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2001 - Mart 2021) Arasına Ait Yatırım Teşvik İstatistikleri. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/yatirim-istatistikleri/mi1304021615> (19.03.2021)

**Şekil 4.6:** 2016-2020 Dönemi Yatırım Teşvik Belgesi Kapsamındaki Yatırımların Sektörlere Göre Tutarları

Yatırım teşvik sistemi kapsamındaki yatırımlar; enerji, hizmet, imalat, madencilik ve tarım sektörü şeklinde raporlanmıştır. Yıllar itibariyle teşvik sistemi kapsamında en çok yatırım yapılan sektörlere baktığımızda sırasıyla 2016 yılında hizmet, 2017 yılında enerji ve son yıllarda (2018, 2019 ve 2020 yıllarında) imalat sektörü ön plana çıkmıştır.

Bu minvalde, 2020 yılında imalat sektöründe yapılan yatırım tutarı toplam yatırımın yaklaşık %62'sini oluşturmaktadır. Madencilik ve tarım sektörlerinde ise teşvike bağlı yatırımların az olduğu gözlenmiştir.

#### **4.2. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasının Vergi Harcamalarındaki Yeri**

Devletin vergi gelirleri kamu harcamaları için ihtiyaç duyulan en önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. Devlet bazı uygulamalar (muafiyet, istisna, indirimler, düşük vergi oranı uygulamaları, verginin mahsubu veya ertelenmesi vb.)<sup>74</sup> ile belli bölgeleri, mükellefleri, yatırımları desteklemekte ve böylelikle bazı vergi gelirlerinden vazgeçmektedir. Bu teşvik yöntemi ile “vergi harcaması” ifadesi karşımıza çıkmaktadır.

Standart Vergi Sistemi'nden (benchmark) sapmaların neden olduğu vergi kayıpları olarak da tanımlanan vergi harcamaları<sup>75</sup> 1960'lı yıllardan itibaren birçok ülkenin gündemini teşkil etmiştir. Türkiye'nin de dâhil olduğu OECD ülkelerinde vergi harcamaları raporu hazırlanması yasal olarak düzenlenmiş ve bu rapor ile vergi harcamaları tahmin tutarları ve listeleri hazırlanmıştır. Bu ülkelerin çoğunda vergi harcaması raporları ile bütçe süreci sıkı bir şekilde ilişkilendirilerek değerlendirmeler yapılmıştır. Bu kapsamda ülkemizde 2007, 2016, 2017 ve 2018 yılları itibariyle de Vergi Harcama Raporları hazırlanmış ve T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı internet sitesi üzerinden kamuoyuna sunulmuştur.

Ülkemiz 2017 yılı vergi harcamaları; “gelir, kurumlar, katma değer, özel tüketim, banka ve sigorta muameleleri, motorlu taşıtlar ve özel iletişim” vergileri olmak üzere toplam 126,6 milyar TL tutarındadır. Bu tutar 2017 yılı GSYH'nın yüzde 4,1'ine karşılık gelmektedir. Yapılan vergi harcamasının 49,3 milyar TL'si gelir vergisi, 34,8 milyar TL'si katma değer vergisi, 19,6 milyar TL'si kurumlar vergisi, 17,6 milyar TL'si özel tüketim vergisi, 5,4 milyar TL'si ise diğer vergiler kaynaklarından oluşmaktadır.

<sup>74</sup> T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. Vergi Harcamaları Raporu (2018). Ankara. s.1. [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar\\_-Raporu-2018.pdf](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf) (15.02.2021)

<sup>75</sup> T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. Vergi Harcamaları Raporu (2018). Ankara. s.5. [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar\\_-Raporu-2018.pdf](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf) (15.02.2021)

2018-2021 yılları için vergi harcamaları tutarları, 2017 vergi harcama verileri ve makro değişkenler (başta Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) olmak üzere, ilgili bakanlık, kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütlerinden elde edilen veriler) kullanılarak hesaplanmaya çalışılmıştır. Burada Yeni Ekonomi Programı (YEP) ile belirlenen nominal GSYH'deki değişiklik önemli bir ölçüt olarak değerlendirilmiştir.

Yapılan bu çalışma ile vergi harcamaları; gelir vergisi açısından asgari geçim indirimi (GVK madde 32), kurumlar vergisi açısından indirimli kurumlar vergisi uygulaması (KVK madde 32/A), katma değer vergisi açısından yem ve gübre teşviki (KDVK madde 13/1) kapsamında önemli değere sahiptir<sup>76</sup>.

Yapılan çalışmalar ile 2017 verileri ve 2018-2021 yılları vergi harcama tahminleri her yılın tutarı ayrı ayrı olacak şekilde aşağıdaki tablolarda açıklanmıştır:

| Kanun Adı /Yıllar    | 2017           | 2018           | 2019           | 2020           | 2021           |
|----------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| Gelir Vergisi        | 49.284         | 57.954         | 68.267         | 78.619         | 87.800         |
| Kurumlar Vergisi     | 19.567         | 23.560         | 28.031         | 32.435         | 36.159         |
| Katma Değer Vergisi  | 34.806         | 41.909         | 49.797         | 57.469         | 64.084         |
| Özel Tüketim Vergisi | 17.619         | 21.215         | 24.903         | 27.970         | 31.190         |
| Diğer Kanunlar       | 5.373          | 6.470          | 7.698          | 8.907          | 9.932          |
| <b>Genel Toplam</b>  | <b>126.650</b> | <b>151.108</b> | <b>178.696</b> | <b>205.401</b> | <b>229.165</b> |

**Kaynak:** T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. Vergi Harcamaları Raporu (2018). Ankara. s.284. [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar\\_-Raporu-2018.pdf](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf) (15.02.2021)

**Tablo 4.1:** 2017-2021 Dönemi Vergi Harcaması Tahminleri (Milyon TL)

2017 yılında gerçekleşen 126 Milyar TL'lik vergi harcamasının yaklaşık %39'u gelir vergisi, %16'sı kurumlar vergisi, %27'si katma değer vergisi, %14'ü özel tüketim vergisi ve %4'ü diğer vergilere ilişkin muafiyet, istisna ve indirim hükümlerinden oluşmaktadır.

<sup>76</sup> T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. Vergi Harcamaları Raporu (2018). Ankara. s.3. [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar\\_-Raporu-2018.pdf](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf) (15.02.2021)

2017 yılından sonraki her yılda ortalama 25 Milyar TL’lik vergi harcaması artışı beklenmektedir. Bu beklenti ile 2021 yılında 229 Milyar TL’lik vergi harcamasının gerçekleşmesi ön görülmüştür.

| Kanun Adı /Yıllar    | 2017        | 2018        | 2019        | 2020        | 2021        |
|----------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Gelir Vergisi        | 1,6         | 1,5         | 1,5         | 1,5         | 1,5         |
| Kurumlar Vergisi     | 0,6         | 0,6         | 0,6         | 0,6         | 0,6         |
| Katma Değer Vergisi  | 1,1         | 1,1         | 1,1         | 1,1         | 1,1         |
| Özel Tüketim Vergisi | 0,6         | 0,6         | 0,6         | 0,5         | 0,5         |
| Diğer Kanunlar       | 0,2         | 0,2         | 0,2         | 0,2         | 0,2         |
| <b>Genel Toplam</b>  | <b>4,08</b> | <b>4,04</b> | <b>4,02</b> | <b>3,99</b> | <b>3,99</b> |

**Kaynak:** T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. Vergi Harcamaları Raporu (2018). Ankara. s.284. [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar\\_-Raporu-2018.pdf](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf) (15.02.2021)

**Tablo 4.2:** 2017-2021 Dönemi Vergi Harcaması Tahminlerinin GSYH’ye Oranı (%)

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere 2017 yılında gerçekleşen ve 2018 – 2021 yıllarında tahmin edilen vergi harcamaları GSYH’ın yaklaşık %4’üne tekabül edecek şekilde hesaplanmıştır. Bu oranın yaklaşık %1,6’sı gelir vergisi, %0,6’sı kurumlar vergisi, %1,1’i katma değer vergisi, %0,6’sı özel tüketim vergisi ve %0,2’si diğer kanun kalemlerinden oluşmaktadır.

| Kanun Adı /Yıllar    | 2017        | 2018        | 2019        | 2020        | 2021        |
|----------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Gelir Vergisi        | 9,2         | 9,2         | 9,0         | 8,9         | 8,8         |
| Kurumlar Vergisi     | 3,6         | 3,7         | 3,7         | 3,7         | 3,6         |
| Katma Değer Vergisi  | 6,5         | 6,6         | 6,6         | 6,5         | 6,4         |
| Özel Tüketim Vergisi | 3,3         | 3,4         | 3,3         | 3,2         | 3,1         |
| Diğer Kanunlar       | 1,0         | 1,0         | 1,0         | 1,0         | 1,0         |
| <b>Genel Toplam</b>  | <b>23,6</b> | <b>24,0</b> | <b>23,6</b> | <b>23,2</b> | <b>22,9</b> |

**Kaynak:** T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. Vergi Harcamaları Raporu (2018). Ankara. s.285. [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar\\_-Raporu-2018.pdf](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf) (15.02.2021)

**Tablo 4.3:** 2017-2021 Dönemi Vergi Harcaması Tahminlerinin Vergi Gelirlerine Oranı (%)

2017 yılı vergi harcaması tutarının genel bütçe vergi gelirlerine oranı %23,6 olarak gerçekleşmiş olup bu oranın diğer yıllarda da gerçekleşmesi öngörülmüştür.

| Yıllar | İndirimli Kurumlar Vergisi Vergi Harcama Tahminleri (Milyon TL) | İndirimli Kurumlar Vergisi KVK Vergi Harcama Tahminleri İçindeki Payı (%) | İndirimli Kurumlar Vergisi Toplam Vergi Harcama Tahminleri İçindeki Payı (%) |
|--------|-----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| 2017   | 5.289                                                           | 27,03%                                                                    | 4,18%                                                                        |
| 2018   | 6.368                                                           | 27,03%                                                                    | 4,21%                                                                        |
| 2019   | 7.576                                                           | 27,03%                                                                    | 4,24%                                                                        |
| 2020   | 8.766                                                           | 27,03%                                                                    | 4,27%                                                                        |
| 2021   | 9.776                                                           | 27,04%                                                                    | 4,27%                                                                        |

**Kaynak:** T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. Vergi Harcamaları Raporu (2018). Ankara. s.318. [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar\\_-Raporu-2018.pdf](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf) (15.02.2021)

**Tablo 4.4:** 2017-2021 Dönemi İndirimli Kurumlar Vergisi Vergi Harcaması Tahminleri (Miyon TL, %)

İndirimli kurumlar vergisi uygulaması kapsamındaki vergi harcamaları, kurumlar vergisinde uygulanan muafiyet, istisna ve indirim kalemlerinden kaynaklı harcamaların en fazla payına sahip olup bu oran ortalama %27 seviyelerindedir. Ayrıca genel vergi harcamaları içerisinde de %4'lük bir paya sahiptir. Bu tutar yaklaşık diğer kanunlardan sağlanan vergi harcaması toplamı kadardır.

İndirimli kurumlar vergisi teşvik uygulaması kapsamında 2017 yılında yaklaşık 5 Milyar TL tutarında devlet alacağı vergiden vazgeçerek bu alanda yatırım yapan şirketlere mali destek sağlamıştır. Takip eden yıllarda da sırasıyla 6, 7, 8, ve 9 Milyar TL vergi harcaması yapılması da planlanmıştır. Belirtilen tutarlar işletmelerin ödemesi gereken gelir/kurumlar vergisinden düşülerek doğrudan işletmelere likit avantaj sağlanmaktadır.

İşlemi şirketlerin muhasebe kayıtları ve mali tablolar açısından değerlendirirsek;

2017 yılında gerçekleşen 5 Milyar TL'lik vergi harcaması işletmelerin gelir tablosunda "Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yük Karşılığı" kaleminde bir azalmaya sebep olmakta ve "Dönem Net Karı veya Zararı" belirtilen tutar kadar artmaktadır. Yani işletmeler doğrudan indirimli kurumlar vergisi vergi harcaması tutarı kadar ekstra kar elde etmiş bulunmaktadır.

Yine işletmelerin bilançosunu değerlendirdiğimizde söz konusu devletin almaktan vazgeçtiği vergi tutarı doğrudan işletmelerin aktif ve pasifinde artışa sebep olmaktadır. Şöyle ki; indirimli kurumlar vergisi uygulamasından faydalanmayan bir firma için

hesaplanan vergi, belirtilen vergi harcaması kadar daha fazla ve dönem karı da aynı tutar kadar daha az oluşacaktı. Ancak, bu uygulama ile “Dönem Net Karı” kalemi indirimli kurumlar vergisinden kaynaklı vergi harcaması kadar daha fazla oluşacaktır. Yani öz kaynaklarda bir artış yaratacaktır. Yine işletme ödemesi gereken vergiden daha az bir vergi ödeyeceği için oluşan bu vergi farkı da işletmenin “Hazır Değerler” kaleminde yani varlıklarında artışa sebep olacaktır. Dolayısıyla bu teşvik sistemi işletmelerin mali yapılarını olumlu etkilemektedir.



## 5. FİNANSAL ANALİZDE KARLILIK ORANLARI

Finansal yönetim kavramı 20. yüzyılın başlarında İşletme Ekonomisinin<sup>77</sup> ayrı bir dalı olarak ortaya çıkmakla birlikte günümüzde işletmede ihtiyaç duyulan fonların doğru zamanlarda doğru kanallardan temin edilmesi, bu fonların etkin ve verimli kullanılması ve işletmenin temel fonksiyonlarının gerçekleştirilmesinde karar mekanizmalarının güçlendirilmesi gibi önemli faaliyetlerin sağlanmasında büyük rol oynaması ile daha geniş bir kavram haline gelmiştir.

Finansal yönetimin en önemli fonksiyonlarından biri olan finansal analiz kavramı, işletmelerdeki doğru ve etkin kararların alınmasına yönelik ilk adımı oluşturmaktadır<sup>78</sup>. Bu adım ile işletmenin mevcut durumu değerlendirilmekte ve geleceğe yönelik tahminler yapılmaktadır.

Finansal yönetiminde analizin gerçekleştirilmesinin amacı temelde işletmenin amaçlarıyla aynı doğrultudadır. İşletmenin karlılığının maksimizasyonu, ortakların servetlerinin maksimizasyonu, işletmenin sürekliliği ile sosyal statünün kazanılması amaçları doğrultusunda; işletme yatırımları için ihtiyaç duyulan varlıkların belirlenmesi, bu varlıklara yatırılacak olan toplam fon (kaynak) tutarının hesaplanması, yatırılacak fonların nasıl ve hangi kaynaklardan sağlanacağı<sup>79</sup> gibi süreçler ile doğru karar mekanizmaları geliştirilmektedir.

Finansal analiz aşamasında başta bilanço ve gelir tablosu olmak üzere mali tablo kalemleri ile işletmenin diğer finansal verilerinden yararlanılmakta bu veriler arasında ilişki kurularak değerlendirme yapılmaktadır. Yapılan bu değerlendirme ile işletmenin finansal durumu ortaya koyulmakta ve bu sayede işletmenin sektör içindeki yapısı ve rakipleri ile olan ilişkisi daha net ortaya koyulmaktadır.

Doğru bir finansal analiz için doğru finans yöneticilerine ve doğru finansal verilere ihtiyaç duyulmaktadır. Gerçeği yansıtmamış süsleme tekniği kullanılmış bir bilanço ile ya da doğru analiz edilmemiş bir finansal oran ile doğru kararlar verilmesi beklenmemelidir. Dolayısıyla finansal analiz sonuçları ile doğrudan işletmenin durumunu iyi ya da kötü yorumlamak uygun bir yaklaşım olmayabilir<sup>80</sup>. Bunun için

<sup>77</sup> Canbaş, S., Vural, G. (2016). Finansal Yönetim (3. Baskı). Adana: Karahan Kitapevi, 1.

<sup>78</sup> Ceylan, A., Korkmaz, T. (2015). İşletmelerde Finansal Yönetim (14. Baskı). Bursa: Ekin Yayınları, 9.

<sup>79</sup> Özdemir, M. (2016). Finansal Yönetim (3. Baskı). İstanbul: Türkmen Kitabevi, 6.

<sup>80</sup> Gündoğdu, A. (2017). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Karahan Kitapevi, 1.

kapsamlı analiz teknikleri ve birden fazla tablo ve orandan yararlanarak ve sektörün yapısını doğru kavrayarak ilerlemek yerinde olacaktır.

### 5.1. Finansal Analizde Kullanılan Teknikler

Finansal analizde kullanılan genel kabul görmüş dört adet teknik analiz metodu; “yüzde yöntemi ile analiz (dikey analiz), karşılaştırmalı tablolar analizi (yatay analiz), eğilim yüzdeleri analizi (trend analizi) ve oran analizi (rasyo analizi)” bulunmaktadır. Tezimizin konusu gereği daha çok oran analizlerinden karlılık oranları üzerinde değerlendirmelere yer verilecektir.

#### 5.1.1. Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)

Yüzde analizi tekniği yöntemi, tek bir dönem için finansal tablolarda yer alan hesabın ilgili hesap grubu veya genel toplam içindeki payı hesaplayarak oluşturulmuş dikey analiz yöntemidir<sup>81</sup>. Bu yöntem, işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarının sektör ortalamaları veya rakip şirketlerin oranları ile karşılaştırılmasına imkân sunmaktadır<sup>82</sup>.

Bu yöntem ile oluşturan sonuç yüzde olarak belirtilmektedir. Her bir finansal kalemin içinde bulunduğu grup veya genel toplamı 100 kabul edilerek kalemin ilgili grup veya genel içindeki payı % olarak hesaplanmaktadır.

Dikey analiz tekniği ile hesaplama yöntemi aşağıdaki gibi gösterilebilir:

$$\text{Grup Yüzdesi} = (\text{Kalem Tutarı} / \text{Grup Toplamı}) \times 100$$

$$\text{Genel Yüzdesi} = (\text{Kalem Tutarı} / \text{Genel Toplam}) \times 100$$

#### 5.1.2. Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

İşletmelerin tek bir döneme ait finansal verileri ile karar vermek sağlıklı olmayacaktır. Bunun için işletmenin birden fazla dönemindeki finansal verileri arasında ilişki kurulmasına imkân sağlayan karşılaştırmalı tablolar analizinin de yapılması faydalı olacaktır.

Yatay analiz teknik olarak, işletmenin farklı tarihlerdeki finansal verilerinin (özellikle bilanço ve gelir tablosu kalemlerinin) ayrı ayrı farklı sütunlarda gösterilmesi, yine bir

<sup>81</sup> Günay, S.G. (2015). Finansal Yönetim (1. Baskı). İstanbul: Paradigma Akademi, 1.

<sup>82</sup> Özdemir, M. (2016). Finansal Yönetim (3. Baskı). İstanbul: Türkmen Kitabevi, 50.

dönemin diğer döneme göre artış ya da azalışının belirtilmesi ve bu değişimin yüzdesel olarak açıklanmasıdır<sup>83</sup>.

Yatay analiz tekniği ile hesaplama yöntemi aşağıdaki gibi gösterilebilir:

$$\text{Değişim Tutarı} = \text{Cari Dönem Tutarı} - \text{Önceki Dönem Tutarı}$$

$$\text{Yatay Yüzde} = \text{Değişim Tutarı} / \text{Önceki Dönem Tutarı}$$

### 5.1.3. Eğilim Yüzdeleri Analizi (Trend Analizi)

Finansal analizde kullanılan diğer bir yöntem ise eğilim yüzdeleri yöntemidir. Bu yöntem ile birbirine izleyen dönemlere ilişkin finansal verilerin baz alınan bir finansal veriye göre artış veya azalışlarının yüzdesel değerleri hesaplanmaktadır. Bu teknik sayesinde işletmenin finansal durumuyla ilgili faaliyet sonuçları daha dinamik bir şekilde analiz edilebilecektir.

Trend analiz yönteminde baz alınan dönemin mali tablo kalemindeki değer yüzdesel karşılığı 100 olarak kabul edilir ve bundan sonraki her döneme ilişkin mali tablo kalemindeki değer baz alınan dönemdeki değere göre değişimi yüzdesel olarak belirtilir<sup>84</sup>.

Trend analiz tekniği ile hesaplama yöntemi aşağıdaki gibi gösterilebilir:

$$\text{Eğilim Yüzdesi} = (\text{İlgili Yılın Hesap Tutarı} / \text{Baz (Temel) Yıl Tutarı}) \times 100$$

### 5.1.4. Oran Analizi (Rasyo Analizi)

Bilanço ve gelir tablosu gibi finansal tablolardaki birden fazla kalemin çeşitli şekillerde basit matematiksel yöntemler ile ilişki kurulmasına finansal oran ve bu oran üzerinden analiz ve değerlendirmelerin yapılmasına da rasyo analizi denilmektedir.

Oran analizi yöntemi, işletmenin mevcut oranlarının daha önceki dönemlerdeki oranları, sektör standartları veya rakip firmaların oranları ile karşılaştırılması sonrası olumlu veya olumsuz sapmaların belirlenmesini ve bu hususlara ilişkin nedenlerin ortaya koyulmasını içermektedir<sup>85</sup>.

---

<sup>83</sup> Ceylan, A., Korkmaz, T. (2015). İşletmelerde Finansal Yönetim (14. Baskı). Bursa: Ekin Yayınları, 75.

<sup>84</sup> Özdemir, M. (2016). Finansal Yönetim (3. Baskı). İstanbul: Türkmen Kitabevi, 51.

<sup>85</sup> Günay, S.G. (2015). Finansal Yönetim (1. Baskı). İstanbul: Paradigma Akademi, 248.

Rasyo analizinde hesaplanan oranlar tek başına bir durum ifade etmez<sup>86</sup>, hesaplanan diğer oranlar veya mevcut standartlar ve hatta firmanın bulunduğu endüstrinin yapısı ve durumu birlikte göz önüne alınarak ve değerlendirilerek anlamlı sonuçlar ortaya çıkar.

Finansal tablolar için kullanılan başlıca oran türleri; likidite oranları, borç oranları (mali yapı/kaldıraç oranları), faaliyet oranları ve karlılık oranları şeklinde sıralamak mümkündür.

#### 5.1.4.1. Likidite oranları

Likidite oranları işletmenin çalışma sermayesinin yeterliliğini ve kısa vadeli borç ödeme kabiliyetini ölçmek için kullanılmaktadır. Temelde likidite oranları; cari oran, asit-test oranı ve nakit orandır. Bu oranlar bilanço kalemlerinde yer alan değerler ile hesaplanmaktadır.

**Cari Oran:** İşletmenin dönen varlıklarının kısa vadeli yabancı kaynaklarına bölünmesi ile bulunan bu oran, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme yeteneğini ortaya koymaktadır<sup>87</sup>. Bu oranın 2 olması beklenmekle birlikte işletmenin bulunduğu sektörün yapısına göre de değişkenlik göstermektedir<sup>88</sup>.

Cari oran aşağıda belirtilen formül kullanılarak hesaplanmaktadır:

$$\text{Cari Oran} = \text{Dönen Varlıklar} / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$$

Bir tek bu orana bakarak işletmenin borç ödeme kabiliyetini anlamak yeterli olmayacaktır. Bu oranı, hem diğer likidite oranları ile karşılaştırarak hem de cari oranda yer alan kalemlerin içeriğine bakarak yorumlamak daha isabetli olacaktır. Dönen varlıkların içinde nakit ve benzerlerinin yanı sıra alacak kalemleri de yer almaktadır. Eğer ki işletmenin bu kaleminin büyük çoğunluğu alacak hesaplarından oluşmakta ve hatta bu alacaklarının bir kısmı da şüpheli ticari alacak niteliğinde ise bu işletme her ne kadar yeterli cari orana sahip olsa bile kısa vadeli borçlarını ödeyebilmesinde aksaklıkların yaşanacağı aşikârdır. Dolayısıyla işletme alacaklarını tahsil ederken güçlük yaşıyor ve hatta alacaklarının bir kısmı da şüpheli ticari

<sup>86</sup> Ceylan, A., Korkmaz, T. (2015). İşletmelerde Finansal Yönetim (14. Baskı). Bursa: Ekin Yayınları, 48.

<sup>87</sup> Ercan, M. K., Ban, Ü. (2012). Finansal Yönetim (7. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 37.

<sup>88</sup> Gündoğdu, A. (2017). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Karahan Kitapevi, 131.

alacaklardan oluşuyorsa cari oranın yüksek olması işletmenin kısa vadeli borç ödeyebilme yeteneğinin yeterli olduğunu göstermeyecektir<sup>89</sup>.

**Likidite Oranı (Asit-test oranı):** Bilanço kalemlerinin likit olma durumuna göre sıralandığı varsayımı altında, stok kalemlerinin nakit ve alacaklara göre daha az likit olduğu bilinmektedir<sup>90</sup>. Dolayısıyla işletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme yeteneğini daha net ortaya koyabilmek ve yorumlayabilmek adına dönen varlıklardan stok kalemleri çıkartılarak yeni bir oran (asit-test oranı) oluşturulmuştur. Dolayısıyla bu oran nakit, hisse senedi, tahvil ve alacaklar gibi daha likit olan kalemlerden oluşmaktadır. Likidite oranının genellikle 1 olması beklenmektedir, ancak kriz gibi olağanüstü dönemlerde farklılıklar gözlenmektedir<sup>91</sup>.

Asit-test oranı aşağıda belirtilen formül kullanılarak hesaplanmaktadır:

$$\text{Asit-Test Oranı} = (\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}) / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$$

**Nakit Oran (Hassas Oran):** İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeyebilmesi için ne oranda nakdinin bulunduğunu gösteren bu oran borç ödeme kabiliyetinin belirlenmesinde daha güvenilir bir göstergedir. İşletmenin hazır değerlerinin (Kasa + Bankalar ve Nakde Eşdeğer Varlıklar) kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi ile bulunan bu oranın 0,20 olması beklenmektedir<sup>92</sup>.

Nakit oran aşağıda belirtilen formül kullanılarak hesaplanmaktadır:

$$\text{Nakit Oran} = \text{Hazır Değerler} / \text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}$$

Nakit oranın 0,20'den az olması işletmenin nakit yönetiminde sıkıntı yaşadığını, fazla olması ise işletmenin gereğinden fazla nakit bulundurduğunu göstermektedir.

#### **5.1.4.2. Borç oranları (mali yapı/kaldıraç oranları)**

İşletmenin uzun vadeli borç ödeme gücünü ve mali yapısını açıklamak için kullanılır. İşletmelerin borç-özkaynak ilişkisi bulunduğu sektörün yapısına, kuruluş tarihine ve yatırımlarına göre farklılık göstermektedir. Dolayısıyla bu oranların işletmelerin özelliklerine göre farklı şekilde yorumlanması gerekmektedir.

<sup>89</sup> Düzakın, H. (2014). İşletme Finansmanı (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 72.

<sup>90</sup> Ercan, M. K., Ban, Ü. (2012). Finansal Yönetim (7. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 38.

<sup>91</sup> Gündoğdu, A. (2017). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Karahan Kitabevi, 132.

<sup>92</sup> Gündoğdu, A. (2017). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Karahan Kitabevi, 132.

İşletmeler doğru yatırım fırsatlarını yakalamak adına yabancı kaynaklarını kullanarak finansal kaldıraç etkisinden yararlanabilir<sup>93</sup>. Ancak, varlıkların temininde yabancı kaynaklara çok başvurmeyen sermaye yoğun işletmelerin bu gibi finansal yatırım olanaklarından yararlanmaları daha da zorlaşmaktadır.

İşletmelerin mali yapılarını açıklayan bazı oranlar aşağıda özetlenmiştir:

*Finansal Kaldıraç Oranı = Yabancı Kaynak Toplamı / Aktif Toplamı*

*Borçlanma Oranı = Toplam Borç / Öz Sermaye*

*Oran = Özkaynaklar / Aktif Toplamı*

*Oran = Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı*

*Oran = Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar / Pasif Toplamı*

*Oto Finansman Oranı = (Kar Yedekleri – Birikmiş Zararlar) / Ödenmiş Sermaye*

#### **5.1.4.3. Faaliyet oranları**

Faaliyet oranları, işletmenin esas faaliyetlerini yürütmek için varlık ve kaynaklarını hangi ölçüde verimli ve etkin kullandığını göstermektedir. Bu oran özellikle işletmenin satışları ile varlıkları arasındaki ilişkinin (işletmenin tedarikçilerine borçlarını kaç günde ödediği, müşterilerinden alacaklarını kaç günde tahsil ettiği, stoklarını kaç günde erittiği vb.) ortaya koyulmasında oldukça önemlidir<sup>94</sup>.

İşletmelerin faaliyet oranlarını belirlerken karşımıza “devir hızı” yani kalemlerin ne ölçüde başka bir varlığa dönüştürüldüğünü gösteren ifade çıkmaktadır. Özellikle de stokların ve alacakların devir hızları daha sık başvurulmuş faaliyet oranlarıdır<sup>95</sup>.

İşletmelerin kullandığı faaliyet oranlarının bir kısmı aşağıda özetlenmiştir:

*Stok Devir Hızı = Satılan Malların Maliyeti / Ortalama Stoklar*

*Stok Elde Kalma Süresi = 365 / Stok Devir Hızı*

*Alacak Devir Hızı = Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar*

*Alacak Tahsil Süresi = 365 / Alacak Devir Hızı*

<sup>93</sup> Gündoğdu, A. (2017). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Karahan Kitapevi, 133.

<sup>94</sup> Sarıaslan, H., Erol, C. (2008). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Siyasal Kitapevi, 193

<sup>95</sup> Ercan, M. K., Ban, Ü. (2012). Finansal Yönetim (7. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 40.

*Ticari Borç Devir Hızı = Satılan Malın Maliyeti / Ortalama Ticari Borçlar*

*Ticari Borç Ödeme Süresi = 365 / Ticari Borç Devir Hızı*

#### **5.1.4.4. Karlılık oranları**

İşletmelerin en önemli kuruluş amaçlarından biri de kar elde etmektir. Elde edilen karın tespit edilip değerlendirilmesinde çok geniş karlılık oranları kullanılmaktadır. Karlılık oranları yorumlanırken işletmelerin aynı sektörde bulunan diğer firmaların karlılığı, sektör ortalaması, ekonominin genel durumu ve enflasyon etkisi gibi kavramları göz önünde bulundurmak gerekmektedir<sup>96</sup>.

İşletmelerin performans analizinin yapılmasında en çok başvurulan yöntemlerden biri de karlılık analizidir<sup>97</sup>. Bu analizde karın tutarı ve sağladığı kaynak oldukça önemlidir. Dolayısıyla karın yeterli ve verimliliğinin ölçülmesinde birçok oran ve kıstas (geçmiş karların trendi, geçmiş en iyi performans, bütçe hedefi, benzer firmalar ve bu firmaların en iyi oranları, sektör oranları, sermayenin alternatif durumları vb.) kullanılmaktadır.

##### **5.1.4.4.1. Kar ile satışlar arasındaki ilişkiyi gösteren oranlar**

İşletmenin satışları ile karlılığı doğrudan ilişkili kavramlardır. Satışların ne ölçüde karlılığı etkilediği başka bir değişle, karın satışların içindeki payının ne olduğu konusunda açıklık getirilmesi gerekmektedir. İşletmenin satışlarının hangi tür kar kalemi ile bağlantısı ölçülecekse o kar kalemi net satışlara bölünerek satışın içindeki payı hesaplanmaktadır.

Kar ile satışlar arasındaki ilişki aşağıdaki formüller ile özetlenebilir:

*Brüt Satış Karı / Net Satışlar Oranı*

*Faaliyet Karı / Net Satışlar Oranı*

*Olağan Kar / Net Satışlar Oranı*

*Dönem Karı / Net Satışlar Oranı*

*Dönem Net Karı / Net Satışlar Oranı*

<sup>96</sup> Ercan, M. K., Ban, Ü. (2012). Finansal Yönetim (7. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 45.

<sup>97</sup> Karapınar A., Zaif F. (2018) Finansal Analiz (5. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 310.

#### 5.1.4.4.2. Mali rantabilite oranı (öz sermayenin karlılığı oranı)(ROE)

Bu oran, işletme sahip ve ortakları tarafından sağlanan kaynağın bir birim başına düşen net karı ifade etmektedir.

Öz kaynak karlılık oranı tekniği ile hesaplama yöntemi aşağıdaki gibi gösterilebilir:

$$\text{Öz Kaynak Karlılık Oranı} = (\text{Net Kar} / \text{Öz Kaynak Toplamı})$$

Bu oran hesaplanırken öz kaynak tutarı olarak dönem başı, dönem sonu veya dönem ortalaması değerleri dikkate alınmaktadır. Ancak, karşılaşılan oranlarda daha çok dönem sonu değerinin kullanıldığı gözlenmekte olup dönem başı ile dönem sonu arasında ciddi bir fark varsa dönem ortalamasının da tercih edildiği görülmüştür. Kar tutarı ise vergi sonrası kar tutarını ifade etmektedir<sup>98</sup>.

İşletmelerin bu oranının yeterli olup olmadığı daha çok sermayenin alternatif kullanım alanlarına bağlı olmakla birlikte oranın yüksek çıkması olumlu, düşük çıkması ise olumsuz olarak değerlendirilmektedir<sup>99</sup>.

#### 5.1.4.4.3. Varlık karlılık oranı (Aktif karlılık oranı)(ROA)

Bu oran işletmenin varlıklarının ne ölçüde faydalı kullanıldığını göstermektedir. Bu oranı hem vergiden sonraki hem de vergiden önceki karı esas alarak farklı şekillerde hesaplamak ve yorumlamak mümkündür<sup>100</sup>. İndirimli kurumlar vergisi uygulanmasından yararlanan bir firmanın vergi öncesi ve sonrası için hesapladığı varlık karlılık oranları arasındaki fark bu uygulamadan yararlanmayan bir firmanın oranları arasındaki farka göre daha az olacaktır.

Varlık karlılık oranı tekniği ile hesaplama yöntemi aşağıdaki gibi gösterilebilir:

$$\text{Varlık karlılık oranı} = (\text{Net Kar} / \text{Toplam Varlıklar})$$

Yukarıdaki formülde belirtilen net kar, faizler indirildikten sonraki tutarı göstermektedir. Bu nedenden ötürü, yoğun bir şekilde yabancı kaynak kullanarak ağır faiz yüküne maruz kalan işletmelerin varlık kaynak oranının, varlıklarını öz kaynakları ile finanse eden işletmelere göre daha düşük olması beklenir<sup>101</sup>.

<sup>98</sup> Karapınar A., Zaif F. (2018) Finansal Analiz (5. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 310.

<sup>99</sup> Akın, F., ... (2015). Finansal Yönetim (1. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık, 155.

<sup>100</sup> Akın, F., ... (2015). Finansal Yönetim (1. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık, 155.

<sup>101</sup> Günay, S.G. (2015). Finansal Yönetim (1. Baskı). İstanbul: Paradigma Akademi, 264.

Varlıkların karlılığı sadece işletme sahiplerinin değil aynı zamanda borç veren 3. kişilerin de getirisini hesaba katar, yani kısaca bu karlılık oranı, işletme yönetiminin etki ve verimliliğinin ölçülmesine katkı sağlar.

#### **5.1.4.4. Ekonomik rantabilite oranı**

İşletmeye yatırılan fonların getirisinin ölçülmesinde ekonomik rantabilite oranı kullanılmaktadır. Oranın yüksek çıkması işletme için olumlu yorumlanmaktadır. İşletmenin toplam kaynaklarının faiz ve vergi öncesi kar düzeyinde verimliliğini ölçen bu oranın mali rantabilite (öz sermaye karlılığı) oranı ile karşılaştırılarak değerlendirilmesi gerekir. Ve hatta ekonomik rantabilite oranının mali rantabilite oranından düşük olması beklenir<sup>102</sup>. Aksi halde yabancı kaynaktan yararlanma maliyetinin normalden fazla olduğu yorumlanır.

Ekonomik rantabilite oranı tekniği ile hesaplama yöntemi aşağıdaki gibi gösterilebilir:

$$\text{Ekonomik Rantabilite Oranı} = \text{Faiz ve Vergi Öncesi Kar} / \text{Toplam Pasif}$$

Bu karlılık oranında vergi etkisi dikkate alınmadan borç kullanımının (yabancı kaynak kullanımının) ne ölçüde etkili olduğu diğer bir değişle, kaldıraç etkisinden yararlanılıp yararlanılmadığı test edilmektedir.

#### **5.1.4.5. Etkin vergi oranı**

Devlet maliye politikalarını yürütmek adına kamu geliri elde etmekte ve bu geliri de kamu giderlerine harcamaktadır. En önemli kamu gelirleri arasında vergi geliri yer almaktadır. Devlet, matrahı oluşturan unsurlar ve vergi oranları ile bu gelir türünü düzenlemektedir.

Firmalar açısından vergi ise, karlılığı doğrudan etkileyen bir unsurdur. Devlet, firmaların vergi gideri ile işletmelerin karından pay almakta ve vergi sonrası karlılığını düşürmektedir.

İşletmelerin ödediği vergi oranının ne olduğunu gösteren orana etkin vergi oranı denilmektedir<sup>103</sup>.

Etkin vergi oranı tekniği ile hesaplama yöntemi aşağıdaki gibi gösterilebilir:

<sup>102</sup> Gündoğdu, A. (2017). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Karahan Kitapevi, 139.

<sup>103</sup> Karapınar A., Zaif F. (2018) Finansal Analiz (5. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 316.

$$\text{Etkin Vergi Oranı} = (\text{Vergi Gideri} / \text{Vergi Öncesi Kar})$$

Bu oran, işletmenin elde ettiği kar üzerinden ödediği verginin oranını göstermeye yarar. İşletmeler çeşitli indirim, istisna, teşvik gibi uygulamalar ile vergi giderlerini yönetebilmekte ve hatta sektörün yapısı veya yatırım yapılan bölgenin neresi olduğu gibi konularla bile vergi gideri ayarlanmakta ve karlılık oranı değişmektedir.

Çalışmamızın konusunu da teşkil eden indirimli kurumlar vergisi uygulaması ile devlet alacağı verginin bir kısmından vazgeçerek işletmelerin ödeyeceği vergi miktarı azaltılmakta ve işletmelerin vergiye bağımlı olan karlılığına etkisinin azaltılması sağlanmaktadır. Hatta devletin vazgeçtiği vergi oranı bölgeden bölgeye değişmekte, bazı gelişmemiş bölgelerin desteklenmesi amacıyla bu bölgelerde yapılan yatırımlar sonrası elde edilen karın vergi etkisinden daha da azaltılması sağlanmaktadır.

## **5.2. Sermaye Bütçeleme**

Sermaye bütçeleme genel anlamda duran varlıklara nasıl bir yatırım yapılmasını hedefleyen bir yöntemler zinciridir. Şöyle ki; sermaye bütçeleme gerçekleşen veya gerçekleşecek bir yatırım projesinin etkilerini ortaya koymak, karar mekanizmalarını harekete geçirmek için kullanılmaktadır.

Doğru sermaye bütçeleme için ki özellikle uzun vadeli yatırımlarda bu kararı alabilmek için firmaların geleceğe yönelik nakit akımlarının tahmini büyük önem taşımaktadır<sup>104</sup>. Yanlış alınmış bir yatırım kararı işletmeyi olumsuz etkilerken doğru tasarlanmış bir yatırım kararı ise işletmeyi olumlu yönde geleceğe taşımaktadır. Tabi ki burada yapılacak yatırımın kaynağının da doğru finansman ile sağlanması gerekmektedir. Özellikle duran varlıklara yapılacak olan yatırımların uzun vadeli yabancı kaynak veya öz kaynak ile finansmanın sağlanması büyük önem taşımaktadır.

### **5.2.1. Nakit Akımları**

Yatırım kararının en önemli birleşenlerinden biri net nakit akımlarının değerlendirilmesidir. Genel anlamda net nakit akışı aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanmaktadır.

*Amortisman ve Vergi Öncesi Kar – Amortisman*

*Vergi Öncesi Kar – Vergi*

---

<sup>104</sup> Ercan M. K., Ban Ü. (2018) Finansal Yönetim (10. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 139.

*Net Kar + Amortisman*

*= Net Nakit Akımı*

Nakit akımları hesaplanırken yatırımın başlangıç yılı baz alınmakta ve diğer yıllar bu yıla göre tahmin edilerek hesaplanmaktadır<sup>105</sup>. Yani kısaca net nakit akımları genellikle sabit fiyatlarla tahmin edilmektedir. Alternatif olarak ise gelecek nakit akımları tahmin edilirken gelecekteki fiyatların da kullanılması değerlendirilebilir. Dolayısıyla gelecek nakit akım değerlerinin bugüne indirilmesi hesabının yapılması gerekmektedir.

### **5.2.2. Net Bugünkü Değer**

Firmaların finansal amacını daha net ortaya koyan ve paranın zaman değerini dikkate alan net bugünkü değer kavramı sermaye bütçelemesinde önemle başvurulmuş bir yöntemdir. Bu yöntemde uygulanacak iskonto faktörünün firmanın yatırımdan beklediği minimum getiri oranını yani firmanın ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti olduğunu söylemek mümkündür<sup>106</sup>.

Ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti hesabında uzun vadeli yabancı kaynaklar ile öz kaynakların toplam içindeki ağırlıkları piyasa değerlerine göre dikkate alınmaktadır. Yapılan bu işleminde kısa vadeli yabancı kaynaklar hesaba katılmamaktadır<sup>107</sup>.

Net bugünkü değer pozitif çıkması, yatırım projesinin kabul edilebilirliğini göstermektedir. Hatta birden fazla proje arasında karar verilecekse net bugünkü değeri yüksek olan projenin tercih edilmesi esastır. Yani net bugünkü değer artması yatırım tercihini de arttırmaktadır.

Net bugünkü değer aşağıda belirtilen formül ile hesaplanmaktadır.

---

<sup>105</sup> Ercan M. K., Ban Ü. (2018) Finansal Yönetim (10. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 140.

<sup>106</sup> Ercan M. K., Ban Ü. (2018) Finansal Yönetim (10. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 142.

<sup>107</sup> Ercan M. K., Ban Ü. (2018) Finansal Yönetim (10. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 209.

$$NBD_a = \sum_{t=1}^n \frac{\Delta NG_{a,t}}{(1+i)^t} - \sum_{t=0}^n \frac{\Delta N\mathcal{C}_{a,t}}{(1+i)^t}$$

$NBD_a$  = a projesinin net bugünkü değeri,

$\Delta NG_{a,t}$  = a projesinin t zamanındaki net nakit girişi,

$\Delta N\mathcal{C}_{a,t}$  = a projesinin t zamanındaki net nakit çıkışı,

$n$  = projenin ekonomik ömrü,

$i$  = iskonto oranı = işletmenin ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti.

### 5.2.3. İç Verim Oranı

İç verim oranı, paranın zaman değerini dikkate alan ve yatırımın net bugünkü değerini sıfıra eşitleyen iskonto oranı olarak tanımlanmaktadır. İç verim oranı diğer bir değişle iç getiri oranı, yatırım projesi seçiminde kullanılan önemli bir sayısal göstergedir.

İç verim oranı hiçbir zaman ağırlıklı ortalama sermaye maliyetinin altında olmamaktadır, aksi halde net bugünkü değer negatif çıkmaktadır. Dolayısıyla iç verim oranının ağırlıklı ortalama sermaye maliyetinin üzerinde olması durumu yatırımın iç verimliliğine göre kabul edilebilirliğini göstermektedir.

İç verim oranı aşağıda belirtilen formül ile hesaplanmaktadır.

$$\sum_{t=1}^n \frac{\Delta NG_{a,t}}{(1+r)^t} = \sum_{t=0}^n \frac{\Delta N\mathcal{C}_{a,t}}{(1+r)^t}$$

$\Delta NG_{a,t}$  = a projesinin t zamanındaki net nakit girişi,

$\Delta N\mathcal{C}_{a,t}$  = a projesinin t zamanındaki net nakit çıkışı,

$n$  = projenin ekonomik ömrü,

$r$  = iç verim oranı.

#### 5.2.4. Karlılık Endeksi

Net bugünkü değer yaklaşımında bugünkü değerın pozitif çıkması durumunda yatırımın yapılmasının uygun olacağını yorumlamıştık. Ayrıca, birden fazla yatırım projesi olması durumunda net bugünkü değeri yüksek olan projesinin tercih edilmesinin uygun olacağına da değinmiştik. Buna ilave olarak yapılacak yatırımın karlılığının da değerlendirilmesi gerekmektedir. Nakit girişlerinin bugünkü değeri toplamının, nakit çıkışlarının bugünkü değeri toplamına bölünmesi ile bulunan karlılık endeksi aşağıda belirtilen formül ile hesaplanmaktadır.

$$KI_a = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{\Delta NG_{a,t}}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{\Delta N\mathcal{C}_{a,t}}{(1+i)^t}}$$

$KI_a$  = a projesinin kârlılık indeksi,

$\Delta NG_{a,t}$  = a projesinin t zamanındaki net nakit girişı,

$\Delta N\mathcal{C}_{a,t}$  = a projesinin t zamanındaki net nakit çıkışı,

$n$  = projenin ekonomik ömrü,

$i$  = iskonto oranı = işletmenin ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti.

Karlılık endeksinin 1'den küçük olması net bugünkü değerin negatif olması, 1'e eşit olması ise net bugünkü değerin sifıra eşit olması yani nakit girişlerinin bugünkü değerin toplamının nakit çıkışlarının bugünkü değeri toplamına eşit olması ve 1'den büyük olması ise de net bugünkü değerin pozitif<sup>108</sup> olması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla karlılık endeksinin 1'den büyük olması yatırımın doğru bir proje olduğunu göstermektedir. Eğer birden fazla proje arasından seçim yapılacaksa karlılık endeksi büyük olanın tercih edilmesi daha uygun olacaktır.

---

<sup>108</sup> Ercan M. K., Ban Ü. (2018) Finansal Yönetim (10. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi, 152.



## 6. İNDİRİMLİ KURUMLAR VERGİSİ UYGULAMA ÖRNEĞİ

### 6.1. Örnek 1: ABC Tarım Ekipmanları Ticaret ve Üretim Limited Şirketi (ABC Ltd. Şti.) İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulama Örneği

ABC Tarım Ekipmanları Ticaret ve Üretim Limited Şirketi (ABC Ltd. Şti.) Ağrı ilinde (6. teşvik bölgesinde) tarım ekipmanları alım satım faaliyeti ile iştigal etmektedir. İşletme 2019 hesap döneminde alım satımını yaptığı tarım ekipmanlarını kendi bünyesinde üretilip satmaya karar vermiştir. Yapacağı tesis için teşvik belgesinden yararlanmak amacıyla Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına başvurularını yapmış ve yatırım teşvik belgesini almıştır.

|                                      |                      |
|--------------------------------------|----------------------|
| <b>DÖNEN VARLIKLAR</b>               | <b>42.560.000,00</b> |
| <b>Hazır Değerler</b>                | <b>18.160.000,00</b> |
| Kasa                                 | 940.000,00           |
| Alınan Çekler                        | 7.420.000,00         |
| Bankalar                             | 9.800.000,00         |
| <b>Ticari Alacaklar</b>              | <b>9.600.000,00</b>  |
| Alıcılar                             | 7.800.000,00         |
| Alacak Senetleri                     | 1.800.000,00         |
| <b>Stoklar</b>                       | <b>14.800.000,00</b> |
| Ticari Mallar                        | 7.000.000,00         |
| Verilen Sipariş Avansları            | 7.800.000,00         |
| <b>DURAN VARLIKLAR</b>               | <b>33.100.000,00</b> |
| <b>Maddi Duran Varlıklar</b>         | <b>33.100.000,00</b> |
| Arazi ve Arsalar                     | 15.000.000,00        |
| Binalar                              | 13.800.000,00        |
| Tesis, Makina ve Cihazlar            | 2.110.000,00         |
| Taşıtlar                             | 1.850.000,00         |
| Demirbaşlar                          | 1.280.000,00         |
| Birikmiş Amortismanlar (-)           | 940.000,00           |
| <b>AKTİF TOPLAMI</b>                 | <b>75.660.000,00</b> |
| <b>Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar</b> | <b>20.090.000,00</b> |
| <b>Mali Borçlar</b>                  | <b>3.090.000,00</b>  |
| Banka Kredileri                      | 3.090.000,00         |
| <b>Ticari Borçlar</b>                | <b>10.800.000,00</b> |
| Satıcılar                            | 10.800.000,00        |
| <b>Diğer Borçlar</b>                 | <b>6.200.000,00</b>  |
| Ortaklara Borçlar                    | 6.200.000,00         |
| <b>Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar</b> | <b>16.690.000,00</b> |
| <b>Mali Borçlar</b>                  | <b>16.690.000,00</b> |
| Banka Kredileri                      | 16.690.000,00        |
| <b>Öz Kaynaklar</b>                  | <b>38.880.000,00</b> |
| <b>Sermaye</b>                       | <b>20.000.000,00</b> |
| Sermaye                              | 20.000.000,00        |

|                           |                      |
|---------------------------|----------------------|
| <b>Kar Yedekleri</b>      | <b>2.380.000,00</b>  |
| Yasal Yedekler            | 2.380.000,00         |
| <b>Geçmiş Yıl Karları</b> | <b>16.500.000,00</b> |
| Geçmiş Yıl Karları        | 16.500.000,00        |
| <b>PASİF TOPLAMI</b>      | <b>75.660.000,00</b> |

**Tablo 6.1:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Dönem Başı Bilançosu

ABC Ltd. Şti.'nin 2019 hesap döneminde yapmış olduğu işlemler aşağıda verilmiştir:

**1) İşletme 2019 Ocak ayında elinde bulunan arsaya yatırım teşvik belgesinde bulunan tesis binasını yapmak üzere Yapı İnşaat Ticaret Limited Şirketi ile anlaşmıştır. Söz konusu inşaat firması ile yapılan anlaşma gereği 1000 m2 olan arsanın 500 m2'sine yapı yapılacak olup geri kalan kısmı ise inşaat firmasına devredilecektir. Söz konusu yapı inşaatı için ayrıca inşaat firmasına KDV hariç 6.000.000,00-TL tutarında ödeme yapılacaktır. Yapılan anlaşma gereği tesis 27.02.2019 tarihinde bitirilmiş olup işletmeye devredilmiştir. Ödeme banka aracılığıyla yapıp arsa devri de gerçekleşmiştir. (Bilançoda ilgili arsanın değeri 10.000.000,00-TL olarak belirtilmiştir. Binanın ekonomik ömrü 50 yıldır.)**

**2) İşletme teşvik belgesinde bulunan CNC makinasını MAK Makine Sanayi Limited Şirketinden satın almıştır. Yüklenici firma CNC makinasını 2019 yılı Mart ayında çalışır vaziyette üretim tesisine monte etmiştir. Makina için işletme MAK Makine Sanayii Limited Şirketine KDV hariç 10.000.000,00-TL tutarında ödeme yapmıştır. İşletme makinanın temini için Kredi Bank Anonim Şirketinden Kredi kullanmış olup 2019 Aralık döneminde 1.000.000,00-TL anapara ve 1.000.000,00-TL faiz olacak şekilde bankaya ödeme yapmıştır. (Makinanın ekonomik ömrü 5 yıldır.)**

**3) İşletme teşvik belgesinde bulunan kaynak makinasını KDV hariç 2.000.000,00-TL Kaynak Sanayi Limited Şirketinden satın almıştır. Firmanın sunduğu avantajlı fiyat nedeniyle kaynak makinasının yedek parçalarını da KDV hariç 100.000,00-TL ödeyerek satın almış ödemeleri banka kanalıyla yapmıştır. (Makinanın ekonomik ömrü 3 yıldır.)**

**4) İşletme teşvik belgesinde bulunan diğer makinaları ise Almanya mukimi DCH GMBH firmasından satın almıştır. Söz konusu firma ile 10.02.2019 tarihine yapılan anlaşma gereği KDV hariç 1.000.000,00-\$ (Sözleşme tarihi döviz kuru: 7,00-TL) bedel ile 1 yıl vadeli olarak anlaşılmıştır. Yurt dışından alınan makineler Mart ayında**

tesise getirilmiş ve montajı tamamlanmıştır. (31.12.2019 döviz kuru: 7,50-TL, makinanın ekonomik ömrü 5 yıldır.)

5) İşletme üretim tesisinde kullanılmak üzere kullanılmış yerli forklift aracını KDV hariç 100.000,00-TL bedelle satın almıştır. Ödemeler banka kanalıyla yapılmıştır. (Makinanın ekonomik ömrü 5 yıldır.)

6) İşletme daha önce alım satımını yaptığı Tar-Mak Tarım ekipmanları Limited Şirketinin isim hakkını almak için firma ile anlaşmıştır. Teşvik belgesinde bulunan isim hakkı için firmaya 1.500.000,00 TL tutarında ödeme yapılması konusunda sözleşme ile mutabık kalınmış ve ödeme Aralık ayında banka aracılığıyla yapılmıştır.

7) İşletme mart ayından itibaren üretime başlamış olup 2019 yılında ürettiği ekipmanlardan 88.000.000,00-TL tutarında satış hasılatı elde etmiştir. Söz konusu satışların maliyeti 37.000.000,00-TL olduğu dönem sonu işlemlerinden anlaşılmıştır. (\* Yukarıda yer alan işlemlere ilişkin harcamalar hariç olduğu varsayılmıştır.)

8) İşletme 2019 hesap döneminde 3.760.000,00-TL\* tutarında genel yönetim giderine katlanmıştır. (\* Yukarıda yer alan işlemlere ilişkin harcamalar hariç olduğu varsayılmıştır.)

9) İşletme 2019 hesap döneminde 2.680.000,00-TL\* tutarında pazarlama ve dağıtım giderine katlanmıştır. (\* Yukarıda yer alan işlemlere ilişkin harcamalar hariç olduğu varsayılmıştır.)

#### **Notlar:**

İşletmenin 760.000,00-TL Kanunen Kabul Edilmeyen Gideri vardır.

Tüm işlemlerin banka aracılığıyla yapıldığı varsayılmıştır.

Vergilerin dönem sonu ödendiği varsayılmıştır.

#### **6.2. İşletmenin Dönem İçi İşlemlerinin ve Yatırım Tutarının Değerlendirilmesi**

1) İşletme tesis binasının yapımı için Yapı İnşaat Ticaret Limited Şirketi ile arsa karşılığı anlaşmış ayrıca söz konusu yüklenici firmaya 6.000.000,00-TL tutarında ödeme yapmıştır. VUK'un 269. maddesine göre gayrimenkuller maliyet bedeli ile değerlendirilmektedir. Yine aynı kanunun 262. maddesine göre maliyet bedeli; *“İktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan*

ödemelerle bunlara müteferri bilümm giderlerin toplamı” olarak ifade edilmiştir. İşletmenin yüklenici firmaya devrettiği arsa payı ve yaptığı ödeme tesis inşaat maliyetini oluşturacaktır. Söz konusu tesis binasının maliyeti; arsa bedeli (5.000.000,00-TL) ve inşaat bedeli (5.000.000,00-TL + 6.000.000,00-TL) toplamı olan 16.000.000,00-TL olup bu bedel üzerinden kayıtlara intikal ettirilecektir. Binaya ilişkin amortisman giderleri de bu tutar üzerinden hesaplanacaktır.

| Amortismanına Esas bedel | Ekonomik Ömür | Döneme İsalet eden Amor. Tutarı |
|--------------------------|---------------|---------------------------------|
| 16.000.000,00            | 20            | 800.000,00                      |

Kararın 15. maddesinin 6. fıkrasında düzenlenen hükme göre; “arazi, arsa, royalti, yedek parça ve amortismanına tâbi olmayan diğer harcamalar” yatırıma katkı tutarının hesaplamasında dikkate alınmayacaktır. Söz konusu karar gereği işletmenin tesis binasını inşa ettiği arsanın maliyet bedeli İndirimli Kurumlar Vergisi uygulaması kapsamında yatırım tutarı olarak dikkate alınmayacaktır. Söz konusu hüküm dolayısıyla işletmenin tesis inşası dolayısıyla yatırım harcaması olarak dikkate alacağı tutar sadece inşaat maliyeti (11.000.000,00-TL) olacaktır.

2) İşletme teşvik belgesinde bulunan CNC makinasını MAK Makine Sanayii Limited Şirketine satın almıştır. VUK’un 269. maddesine göre tesisat makinalarda maliyet bedeli ile değerlendirilmektedir. İşletmenin makinenin iktisabı için ödemiş olduğu 10.000.000,00-TL makinenin maliyetini oluşturacaktır. 163 Sıra No’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde yer alan hükme göre; işletmelerin maliyet bedeli ile değerlendirilen varlıklara ilişkin olarak yatırım döneminde ödedikleri faizleri ilgili iktisadi kıymetin maliyet bedeline eklemelerinin zorunlu kılınmıştır. Bu nedenle işletmenin yatırım dönemi olan 2019 hesap döneminde satın aldığı makine için katlanmış olduğu faiz giderini (1.000.000,00-TL) makinenin maliyetine ekleyecektir. Makinenin maliyeti 11.000.000,00-TL olup amortisman giderleri bu tutar üzerinden hesaplanacaktır.

| Amortismanına Esas bedel | Ekonomik Ömür | Döneme İsalet eden Amor. Tutarı |
|--------------------------|---------------|---------------------------------|
| 11.000.000,00            | 5             | 2.200.000,00                    |

163 Sıra No’lu Genel Tebliği ile yatırım döneminde ödenen faizler iktisadi kıymetin maliyet bedeli olarak görülmüştür. İşletmenin yatırım tutarı hesaplanırken maliyet bedeline dâhil olması zorunlu olan faiz giderinin dikkate alınıp alınmayacağı

tereddütti hâsıl olmuştur. GİB, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 17.07.2014 tarih ve 84098128-125[32A-201322]-436 sayılı özelge ile “Faiz giderleri ve kur farkları, indirimli kurumlar vergisine esas olan yatırıma katkı tutarını değiştirmeyecek, Ekonomi Bakanlığının (yeni hali Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında) teşvik belgesine göre belirlenen indirimli kurumlar vergisine esas yatırıma katkı tutarı finansman giderleri dolayısıyla artmayacak veya azalmayacaktır.” şeklinde görüş beyan edilmiştir. Söz konusu özelge dolayısıyla maliyete eklenmesi zorunlu olan faiz harcamaları İndirimli Kurumlar Vergisi uygulaması kapsamında yatırım tutarının hesabında dikkate alınamayacaktır. Söz konusu makine dolayısıyla 10.000.000,00-TL yatırım tutarı olarak dikkate alınacaktır.

**3)** İşletme teşvik belgesinde bulunan kaynak makinasını KDV hariç 2.000.000,00-TL Kaynak Sanayi Limited Şirketinden satın almıştır. Kaynak makinası maliyet bedeli olan 2.000.000,00-TL üzerinden kayıtlara alınıp amortisman yolu ile itfa edilecektir. VUK’un 272. maddesine göre iktisadi kıymetin ömrünü artırmak amacıyla yapılan giderler ilgili iktisadi kıymetin maliyetine dâhil edilmelidir. Alınan yedek parçalar da iktisadi kıymetin ekonomik ömrünü artıracak olması nedeniyle aldığı dönem itibariyle aktifleştirilip amortismanına tabi tutulması gerekmektedir.

| Amortismanına Esas bedel | Ekonomik Ömür | Döneme İsalet eden Amor. Tutarı |
|--------------------------|---------------|---------------------------------|
| 2.100.000,00             | 3             | 700.000,00                      |

Kararı’nın 15. maddesinin 6. fıkrasında düzenlenen hükme göre; “arazi, arsa, royalti, yedek parça ve amortismanına tâbi olmayan diğer harcamalar” yatırıma katkı tutarının hesaplamasında dikkate alınmayacaktır. Söz konusu karar gereği işletmenin satın aldığı yedek parça için ödenen tutar İndirimli Kurumlar Vergisi uygulaması kapsamında yatırım tutarı olarak dikkate alınmayacaktır. Söz konusu hüküm dolayısıyla işletmenin kaynak makinesi dolayısıyla yatırım harcaması olarak dikkate alacağı tutar 2.000.000,00-TL olacaktır.

**4)** İşletme teşvik belgesinde bulunan diğer makinaları ise Almanya mukimi DCH GMBH firmasından satın almıştır. Makinelerin iktisabı için ödenen 1.000.000,00-\$ makinelerin maliyet bedelini oluşturacaktır. Söz konusu bedel sözleşme günü kuru ile Türk Lirasına çevrilip kayıtlara intikal ettirilecektir. 187 Sıra No’lu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliği’nde de iktisadi kıymetin aktife alındığı yılın (dönemin) sonuna kadar tahakkuk eden kur farklarının maliyete eklenmesinin zorunlu olduğu

belirtilmiştir. Bu nedenle sözleşme tarihi ile dönem sonu arasında oluşan kur farkı makinelerin maliyet bedeline eklenmesi gerekmektedir. Makinelerin maliyeti sözleşme tarihindeki iktisap bedeli olan 7.000.000,00-TL ( 1.000.000,00 \* 7,00) ile dönem sonu kur farkı olan ( 1.000.000,00 \* (7,50-7,00) 500.000,00-TL toplamı olacaktır.

| Amortismanına Esas bedel | Ekonomik Ömür | Döneme İsalet eden Amor. Tutarı |
|--------------------------|---------------|---------------------------------|
| 7.500.000,00             | 5             | 1.500.000,00                    |

187 Sıra No'lu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliğı ile yatırım döneminde tahakkuk eden kur farklarının iktisadi kıymetin maliyet bedeli olarak görölmüştür. İşletmenin yatırım tutarı hesaplanırken maliyet bedeline dâhil olması zorunlu olan kur giderinin dikkate alınıp alınmayacağı tereddüttü hâsıl olmuştur. GİB, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 17.07.2014 tarih ve 84098128-125[32A-201322]-436 sayılı özelge ile “Faiz giderleri ve kur farkları, indirimli kurumlar vergisine esas olan yatırıma katkı tutarını değıştirmeyecek, Ekonomi Bakanlığının (yeni hali Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından) teşvik belgesine göre belirlenen indirimli kurumlar vergisine esas yatırıma katkı tutarı finansman giderleri dolayısıyla artmayacak veya azalmayacaktır.” şeklinde görüş beyan edilmiştir. Söz konusu özelge dolayısıyla maliyete eklenmesi zorunlu olan kur harcamaları İndirimli Kurumlar Vergisi uygulaması kapsamında yatırım tutarının hesabında dikkate alınamayacaktır. Söz konusu makine dolayısıyla 7.000.000,00-TL yatırım tutarı olarak dikkate alınacaktır.

5) İşletme üretim tesisinde kullanılmak üzere forklift satın almıştır. Söz konusu makine için ödenen 100.000,00-TL makinenin maliyetini oluşturacaktır.

| Amortismanına Esas bedel | Ekonomik Ömür | Döneme İsalet eden Amor. Tutarı |
|--------------------------|---------------|---------------------------------|
| 100.000,00               | 5             | 20.000,00                       |

Tebliğin 8. maddesi gereğince kullanılmış yerli makine ve teçhizat, teşvik belgesi kapsamında değerdendirilmeyen harcamalar arasında yer almaktadır. Bu yüzden yapılan bu forklift makinası harcaması yatırım tutarında dikkate alınmayacaktır.

6) İşletme Tar-Mak Tarım ekipmanları Limited Şirketinin isim hakkını almak için firma ile anlaşmıştır. Teşvik belgesinde bulunan isim hakkı için firmaya 1.500.000,00 TL tutarında ödeme yapılmıştır. VUK'un 269. maddesi hükmü uyarınca gayri maddi haklar gayrimenkuller gibi değerdlenir. Dolayısıyla gayrimenkuller gibi değerdledikleri için gayri maddi haklarda da amortisman uygulamasına esas alınacak bedel maliyet

bedeli olacaktır. Firmanın ödemiş olduğu 1.500.000,00 TL tutarı amortismanına esas maliyet bedeli olacaktır. Gayri maddi haklara ilişkin amortisman oranları esas itibarıyla 333 Seri No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği<sup>109</sup> ile tespit edilmiştir. Söz konusu tebliğ uyarınca gayri maddi haklara 15 yıl ekonomik ömür belirlenmiştir.

| Amortismanına Esas bedel | Ekonomik Ömür | Döneme İsbet eden Amor. Tutarı |
|--------------------------|---------------|--------------------------------|
| 1.500.000,00             | 15            | 100.000,00                     |

Kararı'nın 15. maddesinin 6. fıkrasında düzenlenen hükme göre; “*arazi, arsa, royalti, yedek parça ve amortismanına tâbi olmayan diğer harcamalar*” yatırıma katkı tutarının hesaplamasında dikkate alınmayacaktır. Söz konusu karar gereği işletmenin satın aldığı isim hakkı için ödenen tutar, her ne kadar yatırım teşvik belgesinde yer alsada, yatırım tutarı olarak dikkate alınmayacaktır.

### 6.3. İşletmenin Ticari Bilanço Karının Tespit Edilmesi

İşletmenin dönem içi yapmış olduğu işlemler dikkate alınarak hazırlanan ticari bilanço karı aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir.

|                                      |               |                      |
|--------------------------------------|---------------|----------------------|
| <b>Satışlar</b>                      |               | <b>88.000.000,00</b> |
| <b>Satışların Maliyeti(-)</b>        |               | <b>42.220.000,00</b> |
| Dönem içi Harcamalar                 | 37.000.000,00 |                      |
| Üretim Binası Amortismanı            | 800.000,00    |                      |
| CNC Makinesi Amortismanı             | 2.200.000,00  |                      |
| Kaynak Makinesi Amortismanı          | 700.000,00    |                      |
| Yurtdışından Alınan Mak. Amortismanı | 1.500.000,00  |                      |
| Forklift Amortismanı                 | 20.000,00     |                      |
| <b>Genel Yönetim Giderleri(-)</b>    |               | <b>3.760.000,00</b>  |
| Dönem içi Harcamalar                 | 3.500.000,00  |                      |
| Amortisman                           | 260.000,00    |                      |
| <b>Pazarlama Giderleri (-)</b>       |               | <b>2.780.000,00</b>  |
| Dönem içi Harcamalar                 | 2.540.000,00  |                      |
| Geçmiş Dön Varlıklara Ait Amor.      | 140.000,00    |                      |
| Gayri Maddi Hak Amortismanı          | 100.000,00    |                      |
| <b>Ticari Bilanço Karı</b>           |               | <b>39.240.000,00</b> |

**Tablo 6.2:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Ticari Bilanço Karı Hesaplanması

<sup>109</sup> 333 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği.

#### 6.4. Yatırım Tutarının ve Yatırıma Katkı Tutarının Tespit Edilmesi

İşletme Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına başvurularını yapmış ve yatırım teşvik belgesini almıştır. İşletme teşvik belgesinde belirtilen yatırımları yapmış ve yükümlülüklerini zamanında yerine getirmiştir. İşletmenin yapmış olduğu harcamalar Kanun, Karar ve Tebliğ çerçevesinde değerlendirilmiştir. İşletmenin yapmış olduğu bazı harcamalar İndirimli Kurumlar Vergisi uygulaması açısından yatırım niteliğinde sayılmamıştır. Önceki bölümde ayrıntılarına yer verilen ve aşağıda tabloda gösterilen harcamalar İndirimli Kurumlar Vergisi uygulaması kapsamında yatırım tutarı olarak kabul edilecektir.

| Yatırım Tutarı Tablosu                          |                      |
|-------------------------------------------------|----------------------|
| Üretim Binası Yatırım Tutarı                    | 11.000.000,00        |
| CNC Makinesi Yatırım Tutarı                     | 10.000.000,00        |
| Kaynak Makinesi Yatırım Tutarı                  | 2.000.000,00         |
| Yurtdışından Alınan Mak. İlişkin Yatırım Tutarı | 7.000.000,00         |
| <b>Toplam</b>                                   | <b>30.000.000,00</b> |

**Tablo 6.3:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Yatırım Tutarının Hesaplanması

Tezimizin 3.5.2.1. bölümünde bölgesel yatırımlarda yatırıma katkı oranı ve vergi indirim oranı değerlerine yer verilmiş olup 6. bölge için yatırıma katkı oranının %50 uygulanacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla işletmemiz 30.000.000,00-TL tutarında yapmış olduğu yatırımı için yatırımının %50'si olan 15.000.000,00-TL değerinde yatırıma katkı tutarına sahiptir. İşletme ayrıca %90 oranında vergi indirim oranından yararlanacaktır.

Eğer işletme diğer bölgelerde yer alsaydı nasıl bir teşvik tutarına sahip olacağını karşılaştırmak adına çalışmamızı tüm bölgeler için genişletmiş olup bu bölgelerde yer alan yatırım katkı tutarlarına ve vergi indirim oranlarına aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

| Bölgeler | Bölgesel Yatırımlar      |                |                       |                                                       |
|----------|--------------------------|----------------|-----------------------|-------------------------------------------------------|
|          | Yatırıma Katkı Oranı (%) | Yatırım Tutarı | Yatırıma Katkı Tutarı | Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi İndirim Oranı (%) |
| 1        | 15                       | 30.000.000,00  | 4.500.000,00          | 50                                                    |
| 2        | 20                       | 30.000.000,00  | 6.000.000,00          | 55                                                    |
| 3        | 25                       | 30.000.000,00  | 7.500.000,00          | 60                                                    |
| 4        | 30                       | 30.000.000,00  | 9.000.000,00          | 70                                                    |
| 5        | 40                       | 30.000.000,00  | 12.000.000,00         | 80                                                    |
| 6        | 50                       | 30.000.000,00  | 15.000.000,00         | 90                                                    |

**Tablo 6.4:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Döneminin Bölgeler İtibariyle Yatırıma Katkı Tutarı ve Vergi İndirim Oranlarının Hesaplanması

#### 6.5. İşletmenin Kurumlar Vergisi Beyannamesi ve Mali Tabloları

İşletmenin kurumlar vergisi beyanname özeti aşağıdaki gibi olacaktır.

| Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti 2019                             |                   |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------|
| Ticari Bilanço Karı                                               | 39.240.000,00     |
| Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler                                  | 760.000,00        |
| Kar ve İlaveler Toplamı                                           | 40.000.000,00     |
| İndirime Esas Tutar                                               | 40.000.000,00     |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisine Tabi Matrah | 40.000.000,00     |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı         | 2,20              |
| Genel Orana Tabi Matrah                                           | 0,00              |
| Kurumlar Vergisi Matrahı                                          | 40.000.000,00     |
| Hesaplanan Kurumlar Vergisi                                       | 880.000,00        |
| Mahsup Edilecek Vergiler Toplamı                                  | 0,00              |
| Ödenmesi Gereken Kurumlar Vergisi                                 | <b>880.000,00</b> |

**Tablo 6.5:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti

Yukarıda yer alan beyanname özetinden görüleceği üzere işletme İndirimli Kurumlar Vergisi uygulamasından faydalanarak 880.000,00-TL Kurumlar Vergisi ödeyecektir. İşletme İndirimli Kurumlar Vergisi uygulamasından faydalanmasaydı 8.800.000,00-TL (40.000.000,00\*0,22) Kurumlar Vergisi ödeyecekti. İşletme bu uygulamadan faydalanarak 7.920.000,00-TL (8.800.000,00 - 880.000,00) devlet katkısı elde etmiş

oldu. Kalan devlet katkısı ise 7.080.000,00-TL (15.000.000,00-TL - 7.920.000,00-TL) endekslenerek diğer yıllarda yararlanılabilecektir.

İşletmenin dönem sonu Gelir Tablosu ve Bilanço özeti aşağıda verildiği gibi olacaktır.

| <b>Gelir Tablosu Özeti 2019</b>                     |                      |
|-----------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Brüt Satışlar</b>                                | <b>88.000.000,00</b> |
| NET SATIŞLAR                                        | 88.000.000,00        |
| <b>Satışların Maliyeti(-)</b>                       | <b>42.220.000,00</b> |
| Satılan Mamul Maliyeti(-)                           | 42.220.000,00        |
| <b>BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI</b>                  | <b>45.780.000,00</b> |
| <b>Faaliyet Giderleri(-)</b>                        | <b>6.540.000,00</b>  |
| Genel Yönetim Giderleri(-)                          | 3.760.000,00         |
| Pazarlama Giderleri (-)                             | 2.780.000,00         |
| <b>FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI</b>                    | <b>39.240.000,00</b> |
| <b>OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR</b>                        | <b>39.240.000,00</b> |
| <b>DÖNEM KÂRI VEYA ZARAR</b>                        | <b>39.240.000,00</b> |
| <b>Dönem Karı Vergi ve Diğ. Yasal Yük Karş. (-)</b> | <b>880.000,00</b>    |
| <b>DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI</b>                   | <b>38.360.000,00</b> |

**Tablo 6.6:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Gelir Tablosu Özeti (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanması Durumunda)

| <b>Dönem Sonu Bilançosu 2019</b> |                      |
|----------------------------------|----------------------|
| <b>DÖNEN VARLIKLAR</b>           | <b>74.940.000,00</b> |
| <b>Hazır Değerler</b>            | <b>50.540.000,00</b> |
| Kasa                             | 940.000,00           |
| Alınan Çekler                    | 7.420.000,00         |
| Bankalar                         | 42.180.000,00        |
| <b>Ticari Alacaklar</b>          | <b>9.600.000,00</b>  |
| Alıcılar                         | 7.800.000,00         |
| Alacak Senetleri                 | 1.800.000,00         |
| <b>Stoklar</b>                   | <b>14.800.000,00</b> |
| Ticari Mallar                    | 7.000.000,00         |
| Verilen Sipariş Avansları        | 7.800.000,00         |
| <b>DURAN VARLIKLAR</b>           | <b>55.580.000,00</b> |
| <b>Maddi Duran Varlıklar</b>     | <b>54.180.000,00</b> |
| Arazi ve Arsalar                 | 5.000.000,00         |
| Binalar                          | 29.800.000,00        |
| Tesis, Makina ve Cihazlar        | 22.810.000,00        |
| Taşıtlar                         | 1.850.000,00         |

|                                      |                       |
|--------------------------------------|-----------------------|
| Demirbaşlar                          | 1.280.000,00          |
| Birikmiş Amortismanlar (-)           | 6.560.000,00          |
| <b>Maddi Olmayan Duran Varlıklar</b> | <b>1.400.000,00</b>   |
| Haklar                               | 1.500.000,00          |
| Birikmiş Amortismanlar (-)           | 100.000,00            |
| <b>AKTİF TOPLAMI</b>                 | <b>130.520.000,00</b> |
| <b>Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar</b> | <b>36.590.000,00</b>  |
| <b>Mali Borçlar</b>                  | <b>12.090.000,00</b>  |
| Banka Kredileri                      | 12.090.000,00         |
| <b>Ticari Borçlar</b>                | <b>18.300.000,00</b>  |
| Satıcılar                            | 18.300.000,00         |
| <b>Diğer Borçlar</b>                 | <b>6.200.000,00</b>   |
| Ortaklara Borçlar                    | 6.200.000,00          |
| <b>Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar</b> | <b>16.690.000,00</b>  |
| <b>Mali Borçlar</b>                  | <b>16.690.000,00</b>  |
| Banka Kredileri                      | 16.690.000,00         |
| <b>Öz Kaynaklar</b>                  | <b>77.240.000,00</b>  |
| <b>Sermaye</b>                       | <b>20.000.000,00</b>  |
| Sermaye                              | 20.000.000,00         |
| <b>Kar Yedekleri</b>                 | <b>2.380.000,00</b>   |
| Yasal Yedekler                       | 2.380.000,00          |
| <b>Geçmiş Yıl Karları</b>            | <b>16.500.000,00</b>  |
| Geçmiş Yıl Karları                   | 16.500.000,00         |
| <b>Dönem Net Karı (Zararı)</b>       | <b>38.360.000,00</b>  |
| Dönem Net Karı                       | 38.360.000,00         |
| <b>PASİF TOPLAMI</b>                 | <b>130.520.000,00</b> |

**Tablo 6.7:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Yılı Dönem Sonu Bilanço Özeti (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanması Durumunda)

#### 6.6. İşletmenin İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanmaması Durumda Olması Gereken Mali Tabloları

Yukarıda yer alan bölümde işletmenin İndirimli Kurumlar Vergisi uygulamasından faydalanmasaydı 8.800.000,00-TL  $(40.000.000,00 \times 0,22)$  Kurumlar Vergisi ödeyeceğinden bahsetmiştik. İşletme bu uygulamadan faydalanarak 7.920.000,00-TL  $(8.800.000,00 - 880.000,00)$  devlet katkısı elde etmiş olup belirtilen tutar kadar daha fazla net kar elde etmiştir. Bunun karşılığı aktif kalemlerinden hazır değerleri de bu tutar kadar azalmamıştır. Dolayısıyla firma bu uygulamadan yararlanmasaydı,

7.920.000,00-TL tutarında daha az kar elde etmesi ve bunun karşılığı hazır değerlerin azalması beklenecekti. Bu çıkarımdan yola çıkarak işletmenin İndirimli Kurumlar Vergisinden faydalanmaması durumunda mali tabloları aşağıdaki gibi olacaktı.

| <b>Gelir Tablosu Özeti 2019</b>                     |                      |
|-----------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Brüt Satışlar</b>                                | <b>88.000.000,00</b> |
| NET SATIŞLAR                                        | 88.000.000,00        |
| <b>Satışların Maliyeti(-)</b>                       | <b>42.220.000,00</b> |
| Satılan Mamul Maliyeti(-)                           | 42.220.000,00        |
| <b>BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI</b>                  | <b>45.780.000,00</b> |
| <b>Faaliyet Giderleri(-)</b>                        | <b>6.540.000,00</b>  |
| Genel Yönetim Giderleri(-)                          | 3.760.000,00         |
| Pazarlama Giderleri (-)                             | 2.780.000,00         |
| <b>FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI</b>                    | <b>39.240.000,00</b> |
| <b>OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR</b>                        | <b>39.240.000,00</b> |
| <b>DÖNEM KÂRI VEYA ZARAR</b>                        | <b>39.240.000,00</b> |
| <b>Dönem Karı Vergi ve Diğ. Yasal Yük Karş. (-)</b> | <b>8.800.000,00</b>  |
| <b>DÖNEM NET KÂRI VEYA ZARARI</b>                   | <b>30.440.000,00</b> |

**Tablo 6.8:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi Gelir Tablosu Özeti (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanmaması Durumunda)

| <b>Dönem Sonu Bilançosu 2019</b> |                      |
|----------------------------------|----------------------|
| <b>DÖNEN VARLIKLAR</b>           | <b>67.020.000,00</b> |
| <b>Hazır Değerler</b>            | <b>42.620.000,00</b> |
| Kasa                             | 940.000,00           |
| Alınan Çekler                    | 7.420.000,00         |
| Bankalar                         | 34.260.000,00        |
| <b>Ticari Alacaklar</b>          | <b>9.600.000,00</b>  |
| Alıcılar                         | 7.800.000,00         |
| Alacak Senetleri                 | 1.800.000,00         |
| <b>Stoklar</b>                   | <b>14.800.000,00</b> |
| Ticari Mallar                    | 7.000.000,00         |
| Verilen Sipariş Avansları        | 7.800.000,00         |
| <b>DURAN VARLIKLAR</b>           | <b>55.580.000,00</b> |
| <b>Maddi Duran Varlıklar</b>     | <b>54.180.000,00</b> |
| Arazi ve Arsalar                 | 5.000.000,00         |
| Binalar                          | 29.800.000,00        |
| Tesis, Makina ve Cihazlar        | 22.810.000,00        |
| Taşıtlar                         | 1.850.000,00         |

|                                      |                       |
|--------------------------------------|-----------------------|
| Demirbaşlar                          | 1.280.000,00          |
| Birikmiş Amortismanlar (-)           | 6.560.000,00          |
| <b>Maddi Olmayan Duran Varlıklar</b> | <b>1.400.000,00</b>   |
| Haklar                               | 1.500.000,00          |
| Birikmiş Amortismanlar (-)           | 100.000,00            |
| <b>AKTİF TOPLAMI</b>                 | <b>122.600.000,00</b> |
| <b>Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar</b> | <b>36.590.000,00</b>  |
| <b>Mali Borçlar</b>                  | <b>12.090.000,00</b>  |
| Banka Kredileri                      | 12.090.000,00         |
| <b>Ticari Borçlar</b>                | <b>18.300.000,00</b>  |
| Satıcılar                            | 18.300.000,00         |
| <b>Diğer Borçlar</b>                 | <b>6.200.000,00</b>   |
| Ortaklara Borçlar                    | 6.200.000,00          |
| <b>Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar</b> | <b>16.690.000,00</b>  |
| <b>Mali Borçlar</b>                  | <b>16.690.000,00</b>  |
| Banka Kredileri                      | 16.690.000,00         |
| <b>Öz Kaynaklar</b>                  | <b>69.320.000,00</b>  |
| <b>Sermaye</b>                       | <b>20.000.000,00</b>  |
| Sermaye                              | 20.000.000,00         |
| <b>Kar Yedekleri</b>                 | <b>2.380.000,00</b>   |
| Yasal Yedekler                       | 2.380.000,00          |
| <b>Geçmiş Yıl Karları</b>            | <b>16.500.000,00</b>  |
| Geçmiş Yıl Karları                   | 16.500.000,00         |
| <b>Dönem Net Karı (Zararı)</b>       | <b>30.440.000,00</b>  |
| Dönem Net Karı                       | 30.440.000,00         |
| <b>PASİF TOPLAMI</b>                 | <b>122.600.000,00</b> |

**Tablo 6.9:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Yılı Dönem Sonu Bilanço Özeti (İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanmaması Durumunda)

#### 6.7. İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasının İşletmeye Mali Etkisinin Değerlendirilmesi

Aşağıda yer alan tabloda işletmenin İndirimli Kurumlar Vergisi uygulamasından faydalanması ve faydalanmaması durumlarında bilanço karlılık oranlarındaki değişimler gösterilmiştir.

| Mali Tablolar Rasyoları      | İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanılması Durumunda Oranlar (%) | İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanılmaması Durumunda Oranlar (%) | Değişim (%) | Oransal Değişim (%) |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------|
| <b>Likidite Oranları</b>     |                                                                                |                                                                                  |             |                     |
| Cari Oran                    | 2,05                                                                           | 1,83                                                                             | 0,22        | 0,12                |
| Asit-Test Oranı              | 1,64                                                                           | 1,43                                                                             | 0,22        | 0,15                |
| Nakit Oran                   | 1,38                                                                           | 1,16                                                                             | 0,22        | 0,19                |
| <b>Mali Yapı Oranları</b>    |                                                                                |                                                                                  |             |                     |
| Finansal Kaldıraç Oranı      | 0,41                                                                           | 0,43                                                                             | -0,03       | -0,06               |
| Borçlanma Oranı              | 0,69                                                                           | 0,77                                                                             | -0,08       | -0,10               |
| <b>Kârlılık Oranları</b>     |                                                                                |                                                                                  |             |                     |
| Dönem Net Karlılığı          | 0,44                                                                           | 0,35                                                                             | 0,09        | 0,26                |
| Mali Rantabilite Oranı (ROE) | 0,50                                                                           | 0,44                                                                             | 0,06        | 0,13                |
| Varlık Karlılık Oranı (ROA)  | 0,29                                                                           | 0,25                                                                             | 0,05        | 0,23                |
| Etkin Vergi Oranı            | 0,02                                                                           | 0,22                                                                             | -0,20       | -0,90               |

**Tablo 6.10:** ABC LTD. ŞTİ.'nin 2019 Hesap Dönemi İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulamasından Faydalanılması ve Faydalanılmaması Durumunda Mali Tablolar Rasyoları

İşletmelerin dönen varlık toplamı brüt işletme sermayesi olarak adlandırılmakta olup dönen varlıklardan kısa vadeli yabancı kaynakların çıkarılması suretiyle bulunan değer ise net işletme sermayesi olarak adlandırılmaktadır. Cari oran ise dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynakları karşılayabilme yeteneğini yani borç ödeme yeteneğini göstermektedir. Tabloda görüldüğü üzere işletme indirimli kurumlar vergisinden faydalanarak cari oranını %12 oranında artırmıştır. Böylelikle işletme dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlarını daha kolay karşılayabilmektedir. Ancak, bu oranın gereğinden fazla olması da işletmeye kredi verenler açısından olumlu yorumlanırken işletme sahipleri ve yöneticileri için aynı şeyi söylemek pek mümkün değildir. Zira gereğinden fazla dönen varlık bulundurulması ile bir kısmının atıl olmasına ve böylelikle atıl varlıkların işletmeye ek bir maliyet oluşturmalarına sebep olmaktadır. Dolayısıyla işletmenin gereğinden fazla likiditeye sahip olması karlılığı olumsuz etkilemektedir<sup>110</sup>. Ancak, örneğimizde belirtilen cari oran yüksek olarak

<sup>110</sup> Topak, M. S., (2010). Finansal Tablolar Analizi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ekonometri Programı Ders Notu, 218.

değerlendirilmeyip aksine işletmenin sağlam ve sağlıklı bir likiditeye sahip olduğunu yorumlamak daha doğru olacaktır. Ayrıca, işletmelerin olası bir likidite krizinde borç ödeme kapasitesini gösteren asit test oranı ise %15 oranında arttığı gözlemlenmiştir. Ve yine işletmenin satışlarının durması ve alacaklarını da tahsil edememesi durumunda işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü gösteren nakit oranı da %19 artmıştır. Yukarıda verilen 3 likidite oranında da görüleceği üzere işletme uygulamadan faydalanarak hem çalışma sermayesini hem de borç ödeme yeteneğini artırmıştır.

İşletmenin varlıklarının ne oranda borç ile finanse edildiğini gösteren finansal kaldıraç oranı ile toplam borçların öz sermayedeki payını gösteren borçlanma oranının uygulamadan yararlanılması ile sırasıyla yaklaşık %6 ve %10 seviyesinde azalma gözlenmiştir. Finansal kaldıraç oranı yükseldikçe, işletmenin finansal riski (borçların faiz ve anaparasının geri ödenememesi riski)<sup>111</sup> de yükseleceğinden bu oranın düşmesi işletme açısından olumlu değerlendirilmiştir. Hatta bu oranın %50'nin üzerinde olması işletmenin borç ağırlıklı bir yapıya sahip olduğunu gösterirken %50'nin altında olması ise öz kaynak ağırlıklı finansal politikaya sahip olduğunu göstermekte ve işletme açısından olumlu yorumlanmaktadır.

İndirimli kurumlar vergisi uygulaması işletmenin karlılığına vergisel anlamda katkı sağladığı için işletmenin satış karlılık oranlarından brüt satış karlılık oranının, faaliyet karlılık oranının, olağan karlılık oranının ve dönem karlılık oranının doğrudan değişimi beklenmemektedir. Ancak, işletmenin dönem net karlılığı doğrudan etkilenmiş olup bu uygulama ile dönem net karlılığında **%26** oranında bir artış gözlenmiştir. Bu artış ile işletmeye ciddi anlamda avantaj sağladığını ve bu kar artışı ile hem likiditesine hem de öz kaynak tutarına olumlu etki yarattığını söylemek mümkündür.

İşletmenin bilanço kalemlerini kullanarak karlılığını değerlendirecek olursak, öz sermayenin bir birimine düşen kârı gösteren oran olan mali rantabilite oranı da **%13** kadar artmıştır. Bu oranın artışına sebep olan etkenler net kar marjı ve aktif devir hızı oranıdır. Özellikle etkin bir piyasada faaliyet gösteren firmaların net kar marjını

---

<sup>111</sup> Topak, M. S., (2010). Finansal Tablolar Analizi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ekonometri Programı Ders Notu, 282.

arttırması daha güçtür<sup>112</sup>. Bu yüzden işletmeler aktif devir hızını arttırarak yani yatırımlar ile satışlarını arttırarak öz kaynak karlılığını arttırmaktadır. Tezimizin konusunu teşkil eden indirimli kurumlar vergisi uygulaması dolaylı olarak aktif devir hızını etkileyebilir ancak, burada belirtilen mali rantabilite oranındaki artış kar marjından kaynaklanan bir artıştır.

İşletmenin kar elde etmek amacıyla edinmiş olduğu varlıklarının getirisini ölçmek için kullanılan aktif karlılık oranı kalemi de bu uygulama ile **%23** oranında artış göstermiştir. Bu oranın artışını etkileyen faktörlerin aynı öz sermaye karlılığında olduğu gibi net kar marjı ve aktif devir hızı olduğunu belirtebiliriz. Ve yine bu oranda gözlenen artışın aslında doğrudan net kar marjından kaynaklandığını yinelemek doğru olacaktır. Belirtilen bu iki oran arasında en net fark aslında öz sermaye karlılığında işletme sahiplerinin işletmeye sağlamış olduğu fonların getirisi değerlendirilirken aktif karlılık oranında ise buna ilave olarak borçlanma yolu ile temin edilen fonların getirisi de hesaba katılmaktadır.

İndirimli kurumlar vergisi uygulamasının en belirgin özelliği devletin belli bir vergiyi almaktan vazgeçmesi yani bir vergi harcaması kalemi olmasıdır. Dolayısıyla karlılık oranları içerisinde devletin işletmelerin karından aldığı payı gösteren etkin vergi oranında en önemli değişimin gözlenmesi beklenmiş olup bu oran bu uygulama ile yaklaşık **%90** seviyesinde azalmıştır. Yani işletme yaklaşık bu oran kadar daha az vergi ödediği yorumunu yapmak mümkündür. Zaten ABC işletmesi altıncı bölgede yer alan bir ilde yatırım yapmış olup bu bölgede yapılan yatırımlara uygulanan vergi indirim oranı **%90**'dır. Dolayısıyla eğer bu yatırım birinci bölgede yer alsaydı bu oranın **%50** oranında azalması beklenirdi. Yine diğer bölgelerde yapılan yatırımlar için uygulanan vergi indirim oranları kadar etkin vergi oranında azalış gözlenmesi beklenecekti.

Sonuç olarak devlet uyguladığı vergi harcaması ile işletmenin karlılığını önemli ölçüde etkilemiş ve işletmeye olumlu ölçüde likidite sağlamıştır. Sağlanan bu teşvik sistemi ile hem farklı illerde yatırım yapılması hem de büyük ya da stratejik yatırım yapılması ile vergi indirim oranında değişiklik meydana gelecek ve bu değişiklik

---

<sup>112</sup> Topak, M. S., (2010). Finansal Tablolar Analizi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ekonometri Programı Ders Notu, 323.

doğrudan yukarıda açıklanan oranları etkileyecektir. Bu da devletin belli yatırımları ve belli bölgeleri daha çok destekleyerek yürüttüğü bir mali politika örneğidir.

Bir işletme üzerinde değerlendirilen bu uygulamayı tezimizin 4. bölümünde belirtilen istatistiki veriler ile tüm Türkiye işletmelerini ne ölçüde etkilediğini yorumlarsak;

İndirimli kurumlar vergisi uygulaması yatırım teşvik sistemlerine ait bir destek unsuru olması hasebiyle öncelikle yatırım teşvikinin Türkiye’de ne ölçüde kullanıldığını değerlendirelim. Geçmişten günümüze kadar genellikle artış trendi gösteren yatırım teşvik sistemi 2020 yılına gelindiğinde 246 Milyar TL seviyelerine ulaşmış olup bu tutar GSYH’nın ortalama %4-5 seviyelerinde yer almıştır. Yapılan yatırımların büyük çoğunluğunun bölgesel yatırımlar özelinde toplanması ve yapılan bu yatırımların yatırım cinsine göre daha çok komple yeni yatırım olarak tercih edilmesi sebebiyle örneğimizde de belirtilen destek sınıfı ve yatırım cinsi kriterleri kullanılarak değerlendirmeler yapılmıştır. Yine her ne kadar 6. bölgeye sunulan vergisel avantajlar daha fazla olsa bile genellikle yatırımların 1. bölge üzerinde toplandığı görülmüştür. Ancak, çalışmamızda işletmeye daha fazla vergisel avantaj sağlaması ve bundan dolayı işletmenin bu uygulamadan yararlanması durumunda etkisinin daha fazla gözlenmesi sebebiyle 6. bölge üzerinde gerçekleşen yatırım ile değerlendirme yapılmıştır. Yine sağlanan bu avantaj ile gelişmemiş bölgelere de yatırım yapılması özendirilmiş ve beklenenden fazla yatırım yapılması sağlanmıştır.

İndirimli kurumlar vergisi uygulaması bir teşvik sistemi olmasının yanı sıra bir vergi harcaması kalemidir. Özellikle bu yönüyle işletmelere etkisi daha da önem kazanmış olup işletmelere doğrudan kar avantajı sağlamıştır. 2017 yılında yaklaşık 126 Milyar olarak gerçekleştirilen vergi harcaması tutarı her yıl GSYH’daki artışa paralel olarak artış trendi seyrindedir.

Kurumlar vergisi vergi harcama kalemlerinde en büyük paya sahip olan indirimli kurumlar vergisi uygulaması 2017 yılında genel vergi harcamalarındaki payın %4’ü ile yaklaşık 5 Milyar TL seviyelerinde gerçekleşmiş olup her yıl GSYH’dan kaynaklı artış beklenmiştir.

Bu minvalde örneğimizde belirtilen uygulamanın işletmelere olan etkisini genelleyecek olursak; bu uygulamadan yararlanan Türkiye’deki işletmelerin gelir tablosundaki “Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılığı” kaleminde toplam yaklaşık 5 Milyar TL tutarında bir azalma meydana gelmiş olup “Dönem Net

Karı veya Zararı” toplam değeri belirtilen tutar kadar artmıştır. Dolayısıyla işletmelerin bilançosunda öz sermayesi yani pasif toplamı belirtilen ölçüde artmış olup aynı tutarda aktif toplam kısmını etkileyen “Hazır Değerler” kaleminde de artışa sebep olmuştur. Böylelikle işletmelere doğrudan kar avantajı sağlanmış olup bu kar avantajı da işletme varlıklarının likiditesine katkı sağlamıştır.

## **6.8. Örnek 2: A A.Ş. için Yıllara Yaygın İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulama Örneği**

A A.Ş. boru alım satımı ve üretimi faaliyeti kapsamında Erzurum ilinde (5. teşvik bölgesinde) 30.000.000,00-TL öz sermaye ile kurulmuştur. Akabinde faaliyetlerini sürdürmesi amacıyla 50.000.000,00-TL tutarında yabancı kaynak tedarik edilmiştir. Kuruluş yılında boru alım satım faaliyetine başlanmıştır. Aynı zamanda aynı yıl yatırım teşvik belgesi kapsamında boru üretim fabrikası kurmak üzere komple yeni bir yatırıma başlanmış olup söz konusu yatırım için aşağıda belirtilen yıllar itibariyle toplam 40.000.000,00-TL yatırım yapılmış ve 3. yılda yatırım tamamlanmıştır.

İşletme yapmış olduğu 40.000.000,00-TL yatırımı için 3. yıldan (yatırımın tamamlandığı yıldan) itibaren %10 oranında normal amortisman yöntemiyle itfa ettiğini varsayarak işlem yaptığımızda 3. yıldan itibaren her yıl 4.000.000,00-TL (=40.000.000,00-TL \* %10) tutarında amortisman gideri ayrılacaktır.

- 4. bölgede; yatırıma katkı oranı %40, vergi indirim oranı %80 olarak belirlenmiştir.
- Her yıl uygulanacak kurumlar vergisi oranı %20, yatırım harcaması için uygulanacak yatırım harcama tutarı endeksleme oranı %10 olarak dikkate alınmıştır.
- Yatırıma katkı tutarının yatırım döneminde kullanılabilecek kısmı %80 olarak dikkate alınmıştır.

Bu bilgiler ışığında;

A A.Ş. 40.000.000,00-TL tutarında yapmış olduğu yatırımı için yatırımın %40'ı olan 16.000.000,00-TL (= 40.000.000,00-TL \* %40) değerinde yatırıma katkı tutarına sahiptir.

Ayrıca, %80 oranında vergi indirim oranından yararlanacak olup KVK 32/A madde kapsamında indirimli kurumlar vergisi oranı %4 (= %20 \* %80)'dür. Vazgeçilen vergi oranı ise %16 (= %20 \* %80)'dir. Dolayısıyla endeksleme hariç uygulanacak KVK

32/A madde kapsamında indirimli kurumlar vergisine tabi matrah toplamı 100.000.000,00-TL (=16.000.000,00-TL / %16) olacaktır.

Yıllar itibariyle teşvik belgesi kapsamında gerçekleştirilen yatırım tutarları aşağıda belirtilmiştir:

1. Yıl → 15.000.000,00-TL  
2. Yıl → 12.000.000,00-TL → 40.000.000,00-TL  
3. Yıl → 13.000.000,00-TL

İşletmenin yıllar itibariyle Gelir Tablosu Özet bilgileri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

|                                    | 1. Yıl        | 2. Yıl        | 3. Yıl        | 4. Yıl         | 5. Yıl         |
|------------------------------------|---------------|---------------|---------------|----------------|----------------|
| Brüt Satışlar                      | 30.000.000,00 | 55.000.000,00 | 79.000.000,00 | 104.000.000,00 | 186.000.000,00 |
| <b>NET SATIŞLAR</b>                | 30.000.000,00 | 55.000.000,00 | 79.000.000,00 | 104.000.000,00 | 186.000.000,00 |
| Satışların Maliyeti(-)             | 18.600.000,00 | 36.280.000,00 | 51.050.000,00 | 66.040.000,00  | 121.910.000,00 |
| <b>BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI</b> | 11.400.000,00 | 18.720.000,00 | 27.950.000,00 | 37.960.000,00  | 64.090.000,00  |
| Faaliyet Giderleri(-)              | 3.800.000,00  | 4.320.000,00  | 6.450.000,00  | 8.760.000,00   | 14.790.000,00  |
| <b>FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI</b>   | 7.600.000,00  | 14.400.000,00 | 21.500.000,00 | 29.200.000,00  | 49.300.000,00  |
| <b>OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR</b>       | 7.600.000,00  | 14.400.000,00 | 21.500.000,00 | 29.200.000,00  | 49.300.000,00  |
| <b>DÖNEM KÂRI VEYA ZARAR</b>       | 7.600.000,00  | 14.400.000,00 | 21.500.000,00 | 29.200.000,00  | 49.300.000,00  |

|                                    | 6. Yıl         | 7. Yıl         | 8. Yıl         | 9. Yıl         | 10. Yıl        |
|------------------------------------|----------------|----------------|----------------|----------------|----------------|
| Brüt Satışlar                      | 203.000.000,00 | 234.000.000,00 | 265.000.000,00 | 278.000.000,00 | 306.000.000,00 |
| <b>NET SATIŞLAR</b>                | 203.000.000,00 | 234.000.000,00 | 265.000.000,00 | 278.000.000,00 | 306.000.000,00 |
| Satışların Maliyeti(-)             | 132.540.000,00 | 154.960.000,00 | 177.250.000,00 | 182.450.000,00 | 204.600.000,00 |
| <b>BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI</b> | 70.460.000,00  | 79.040.000,00  | 87.750.000,00  | 95.550.000,00  | 101.400.000,00 |
| Faaliyet Giderleri(-)              | 16.260.000,00  | 18.240.000,00  | 20.250.000,00  | 22.050.000,00  | 23.400.000,00  |
| <b>FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI</b>   | 54.200.000,00  | 60.800.000,00  | 67.500.000,00  | 73.500.000,00  | 78.000.000,00  |
| <b>OLAĞAN KÂR VEYA ZARAR</b>       | 54.200.000,00  | 60.800.000,00  | 67.500.000,00  | 73.500.000,00  | 78.000.000,00  |
| <b>DÖNEM KÂRI VEYA ZARAR</b>       | 54.200.000,00  | 60.800.000,00  | 67.500.000,00  | 73.500.000,00  | 78.000.000,00  |

**Tablo 6.11:** A. A.Ş.'nin 10 Yıllık Gelir Tablosu Özeti

Yıllar itibariyle Ticari Bilanço Karı, Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler ve Matrah Toplamı bilgileri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

| Yıllar        | Ticari Bilanço Karı   | Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler | Matrah Toplamı        |
|---------------|-----------------------|----------------------------------|-----------------------|
| 1. Yıl        | 7.600.000,00          | 400.000,00                       | 8.000.000,00          |
| 2. Yıl        | 14.400.000,00         | 600.000,00                       | 15.000.000,00         |
| 3. Yıl        | 21.500.000,00         | 500.000,00                       | 22.000.000,00         |
| 4. Yıl        | 29.200.000,00         | 800.000,00                       | 30.000.000,00         |
| 5. Yıl        | 49.300.000,00         | 700.000,00                       | 50.000.000,00         |
| 6. Yıl        | 54.200.000,00         | 800.000,00                       | 55.000.000,00         |
| 7. Yıl        | 60.800.000,00         | 1.200.000,00                     | 62.000.000,00         |
| 8. Yıl        | 67.500.000,00         | 500.000,00                       | 68.000.000,00         |
| 9. Yıl        | 73.500.000,00         | 1.500.000,00                     | 75.000.000,00         |
| 10. Yıl       | 78.000.000,00         | 2.000.000,00                     | 80.000.000,00         |
| <b>TOPLAM</b> | <b>456.000.000,00</b> | <b>9.000.000,00</b>              | <b>465.000.000,00</b> |

**Tablo 6.12:** A A.Ş.'nin 10 Yıllık Kurumlar Vergisi Matrah Bilgileri

-Sektöre özgü açık kaynaklar üzerinden yapılan araştırma ile kaynak maliyeti ortalama %17 olarak değerlendirilmiş ve net bugünkü değer hesaplamalarına dâhil edilmiştir.

## **ÇÖZÜM:**

### **1.YIL:**

A A.Ş. 1. yıl yatırım teşvik belgesi kapsamında 15.000.000,00-TL yatırım harcamasına katlanmıştır. Yatırım henüz devam etmekte olup yatırımcının diğer faaliyetlerden elde etmiş olduğu kazançları üzerinden indirimli kurumlar vergisi hesaplanması gerekecektir.

Yatırım döneminde uygulanacak indirimli kurumlar vergisi aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanacaktır.

1. Gerçekleştirilen yatırım harcamasını aşmamak 15.000.000,00-TL
2. Yatırıma katkı tutarının %80'nini aşmamak 12.800.000,00-TL  
(=16.000.000,00-TL\*%80)

Dolayısıyla bu yıl uygulanabilecek indirimli kurumlar vergisi matrahı 80.000.000,00-TL (=12.800.000,00-TL / %16)'dir.

Şirketin 1. yıl ticari bilanço karı 7.600.000,00-TL, kanunen kabul edilmeyen giderleri 400.000,00-TL ve kurumlar vergisi matrahı 8.000.000,00-TL'dir. Dolayısıyla

kurumlar vergisi matrahı, yararlanabileceği indirimli kurumlar vergisi matrahının altında kaldığı için matrahın tamamı üzerinden indirimli oran uygulanacaktır.

Bu vesileyle kurumlar vergisi beyannamesi aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanmıştır.

| <b>Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti (1. Yıl)</b>                  |              |
|-------------------------------------------------------------------|--------------|
| Ticari Bilanço Karı                                               | 7.600.000,00 |
| Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler                                  | 400.000,00   |
| Kar ve İlaveler Toplamı                                           | 8.000.000,00 |
| İndirime Esas Tutar                                               | 8.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisine Tabi Matrah | 8.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı         | 4%           |
| Genel Orana Tabi Matrah                                           | 0,00         |
| Kurumlar Vergisi Matrahı                                          | 8.000.000,00 |
| Hesaplanan Kurumlar Vergisi                                       | 320.000,00   |

**Tablo 6.13:** A A.Ş.'nin 1. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti

Yukarıdaki tabloda açıklandığı üzere; şirkette normalde 1.600.000,00-TL (8.000.000,00-TL\*%20 kurumlar vergisi hesaplanması gerekirken indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanarak 320.000,00-TL vergi hesaplanmıştır. Dolayısıyla bu uygulama ile şirket 1. yılda 1.280.000,00-TL'lik vergisel avantaj sağlamıştır. Yani yatırım teşviki kapsamında şirkete devletçe 1.280.000,00-TL tutarında finansal destek sağlanmıştır.

Bu çerçevede 1. yılın sonunda indirimli kurumlar vergisi değerlendirmesi aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

| <b>İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu (1. Yıl)</b> |               |
|------------------------------------------------------------------|---------------|
| Toplam Yatırım Tutarı                                            | 40.000.000,00 |
| Yatırıma Katkı Oranı                                             | 40%           |
| Toplam Yatırıma Katkı Tutarı                                     | 16.000.000,00 |
| Vergi İndirim Oranı                                              | 80%           |
| İndirimli KV Oranı                                               | 4%            |
| Cari Yılda Gerçekleşen Yatırım Tutarı                            | 15.000.000,00 |
| Kümülatif Olarak Gerçekleşen Yatırım Tutarı                      | 15.000.000,00 |
| Önceki Dönemlerde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı             | 0,00          |
| Cari Dönemde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı                  | 1.280.000,00  |
| Kümülatif Olarak Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı              | 1.280.000,00  |

**Tablo 6.14:** A A.Ş.'nin 1. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu

**2.YIL:**

A A.Ş. 2. yıl yatırım teşvik belgesi kapsamında 12.000.000,00-TL yatırım harcamasına katlanmıştır. Yatırım henüz devam etmekte olup yatırımcının diğer faaliyetlerden elde etmiş olduğu kazançları üzerinden indirimli kurumlar vergisi hesaplanması gerekecektir.

Yatırım döneminde uygulanacak indirimli kurumlar vergisi aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanacaktır.

1. Gerçekleştirilen yatırım harcamasını aşmamak 12.000.000,00-TL
2. Yatırıma katkı tutarının %80'nini aşmamak 12.800.000,00-TL  
(=16.000.000,00-TL\*%80)

Dolayısıyla bu yıl uygulanabilecek indirimli kurumlar vergisi matrahı 75.000.000,00-TL (=12.000.000,00-TL / %16)'dir.

Şirketin 2. yıl ticari bilanço karı 14.400.000,00-TL, kanunen kabul edilmeyen giderleri 600.000,00-TL ve kurumlar vergisi matrahı 15.000.000,00-TL'dir. Dolayısıyla kurumlar vergisi matrahı, yararlanabileceği indirimli kurumlar vergisi matrahının altında kaldığı için matrahın tamamı üzerinden indirimli oran uygulanacaktır.

Bu vesileyle kurumlar vergisi beyannamesi aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanmıştır.

| <b>Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti (2. Yıl)</b>                  |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| Ticari Bilanço Karı                                               | 14.400.000,00 |
| Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler                                  | 600.000,00    |
| Kar ve İlaveler Toplamı                                           | 15.000.000,00 |
| İndirime Esas Tutar                                               | 15.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisine Tabi Matrah | 15.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı         | 4%            |
| Genel Orana Tabi Matrah                                           | 0,00          |
| Kurumlar Vergisi Matrahı                                          | 15.000.000,00 |
| Hesaplanan Kurumlar Vergisi                                       | 600.000,00    |

**Tablo 6.15:** A A.Ş.'nin 2. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti

Yukarıdaki tabloda açıklandığı üzere; şirkette normalde 3.000.000,00-TL (15.000.000,00-TL\*%20 kurumlar vergisi hesaplanması gerekirken indirimli

kurumlar vergisi uygulamasından yararlanarak 600.000,00-TL vergi hesaplanmıştır. Dolayısıyla bu uygulama ile şirket 2. yılda 2.400.000,00-TL'lik vergisel avantaj sağlamıştır. Yani yatırım teşviki kapsamında şirkete devletçe 2.400.000,00-TL tutarında finansal destek sağlanmıştır.

Bu çerçevede 2. yılın sonunda indirimli kurumlar vergisi değerlendirmesi aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

| <b>İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu (2. Yıl)</b> |               |
|------------------------------------------------------------------|---------------|
| Toplam Yatırım Tutarı                                            | 40.000.000,00 |
| Yatırıma Katkı Oranı                                             | 40%           |
| Toplam Yatırıma Katkı Tutarı                                     | 16.000.000,00 |
| Vergi İndirim Oranı                                              | 80%           |
| İndirimli KV Oranı                                               | 4%            |
| Cari Yılda Gerçekleşen Yatırım Tutarı                            | 12.000.000,00 |
| Kümülatif Olarak Gerçekleşen Yatırım Tutarı                      | 27.000.000,00 |
| Önceki Dönemlerde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı             | 1.280.000,00  |
| Cari Dönemde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı                  | 2.400.000,00  |
| Kümülatif Olarak Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı              | 3.680.000,00  |

**Tablo 6.16:** A A.Ş.'nin 2. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu

### **3.YIL:**

A A.Ş. 3. yılda yatırım teşvik belgesi kapsamında ilave 13.000.000,00-TL yatırım harcamasına katlanarak fiili yatırımı tamamlamış ve tamamlanma vizesinin yapılması için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına başvuruda bulunmuştur. Artık işletme yapılan yatırımdan kaynaklı kazanç elde etmeye başlamıştır.

İşletme toplamda 40.000.000,00-TL yatırımı tamamlamış ve 16.000.000,00-TL yatırıma katkı tutarına hak kazanmıştır. Şimdiye kadar (1. ve 2. yılda) 3.680.000,00-TL yatırıma katkı tutarından yararlanılmış olup yararlanması gereken 12.320.000,00-TL (=16.000.000,00-TL - 3.680.000,00-TL) yatırıma katkı tutarı kalmıştır.

Dolayısıyla bu yıl uygulanabilecek indirimli kurumlar vergisi matrahı 77.000.000,00-TL (=12.320.000,00-TL / %16)'dir.

Şirketin 3. yıl ticari bilanço karı 21.500.000,00-TL, kanunen kabul edilmeyen giderleri 500.000,00-TL ve kurumlar vergisi matrahı 22.000.000,00-TL'dir. Dolayısıyla

kurumlar vergisi matrahı, yararlanabileceği indirimli kurumlar vergisi matrahının altında kaldığı için matrahın tamamı üzerinden indirimli oran uygulanacaktır.

Bu vesileyle kurumlar vergisi beyannamesi aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanmıştır.

| <b>Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti (3. Yıl)</b>                  |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| Ticari Bilanço Karı                                               | 21.500.000,00 |
| Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler                                  | 500.000,00    |
| Kar ve İlaveler Toplamı                                           | 22.000.000,00 |
| İndirime Esas Tutar                                               | 22.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisine Tabi Matrah | 22.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı         | 4%            |
| Genel Orana Tabi Matrah                                           | 0,00          |
| Kurumlar Vergisi Matrahı                                          | 22.000.000,00 |
| Hesaplanan Kurumlar Vergisi                                       | 880.000,00    |

**Tablo 6.17:** A A.Ş.'nin 3. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti

Yukarıdaki tabloda açıklandığı üzere; şirkette normalde 4.400.000,00-TL (22.000.000,00-TL\*%20 kurumlar vergisi hesaplanması gerekirken indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanarak 880.000,00-TL vergi hesaplanmıştır. Dolayısıyla bu uygulama ile şirket 3. yılda 3.520.000,00-TL'lik vergisel avantaj sağlamıştır. Yani yatırım teşviki kapsamında şirkete devletçe 3.520.000,00-TL tutarında finansal destek sağlanmıştır.

Bu çerçevede 3. yılın sonunda indirimli kurumlar vergisi değerlendirmesi aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

| <b>İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu (3. Yıl)</b> |               |
|------------------------------------------------------------------|---------------|
| Toplam Yatırım Tutarı                                            | 40.000.000,00 |
| Yatırıma Katkı Oranı                                             | 40%           |
| Toplam Yatırıma Katkı Tutarı                                     | 16.000.000,00 |
| Vergi İndirim Oranı                                              | 80%           |
| İndirimli KV Oranı                                               | 4%            |
| Cari Yılda Gerçekleşen Yatırım Tutarı                            | 13.000.000,00 |
| Kümülatif Olarak Gerçekleşen Yatırım Tutarı                      | 40.000.000,00 |
| Önceki Dönemlerde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı             | 3.680.000,00  |
| Cari Dönemde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı                  | 3.520.000,00  |
| Kümülatif Olarak Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı              | 7.200.000,00  |

**Tablo 6.18:** A A.Ş.'nin 3. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu

#### **4.YIL:**

A A.Ş. şimdiye kadar (ilk 3 yıl) 16.000.000,00-TL'lik yatırıma katkı tutarının 7.200.000,00-TL'lik kısmını kullanmış olup bu yıl yararlanabileceği yatırıma katkı tutarı 8.800.000,00-TL (=16.000.000,00-TL - 7.200.000,00-TL) olarak hesaplanmıştır.

Dolayısıyla bu yıl uygulanabilecek indirimli kurumlar vergisi matrahı 55.000.000,00-TL (=8.800.000,00-TL / %16)'dir.

Şirketin 4. yıl ticari bilanço karı 29.200.000,00-TL, kanunen kabul edilmeyen giderleri 800.000,00-TL ve kurumlar vergisi matrahı 30.000.000,00-TL'dir. Dolayısıyla kurumlar vergisi matrahı, yararlanabileceği indirimli kurumlar vergisi matrahının altında kaldığı için matrahın tamamı üzerinden indirimli oran uygulanacaktır.

Bu vesileyle kurumlar vergisi beyannamesi aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanmıştır.

| <b>Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti (4. Yıl)</b>                  |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| Ticari Bilanço Karı                                               | 29.200.000,00 |
| Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler                                  | 800.000,00    |
| Kar ve İlaveler Toplamı                                           | 30.000.000,00 |
| İndirime Esas Tutar                                               | 30.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisine Tabi Matrah | 30.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı         | 4%            |
| Genel Orana Tabi Matrah                                           | 0,00          |
| Kurumlar Vergisi Matrahı                                          | 30.000.000,00 |
| Hesaplanan Kurumlar Vergisi                                       | 1.200.000,00  |

**Tablo 6.19:** A A.Ş.'nin 4. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti

Yukarıdaki tabloda açıklandığı üzere; şirkette normalde 6.000.000,00-TL (30.000.000,00-TL\*%20 kurumlar vergisi hesaplanması gerekirken indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanarak 1.200.000,00-TL vergi hesaplanmıştır. Dolayısıyla bu uygulama ile şirket 4. yılda 4.800.000,00-TL'lik vergisel avantaj sağlamıştır. Yani yatırım teşviki kapsamında şirkete devletçe 4.800.000,00-TL tutarında finansal destek sağlanmıştır.

Bu çerçevede 4. yılın sonunda indirimli kurumlar vergisi değerlendirmesi aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

| <b>İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu (4. Yıl)</b> |               |
|------------------------------------------------------------------|---------------|
| Toplam Yatırım Tutarı                                            | 40.000.000,00 |
| Yatırıma Katkı Oranı                                             | 40%           |
| Toplam Yatırıma Katkı Tutarı                                     | 16.000.000,00 |
| Vergi İndirim Oranı                                              | 80%           |
| İndirimli KV Oranı                                               | 4%            |
| Cari Yılda Gerçekleşen Yatırım Tutarı                            | 13.000.000,00 |
| Kümülatif Olarak Gerçekleşen Yatırım Tutarı                      | 40.000.000,00 |
| Önceki Dönemlerde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı             | 7.200.000,00  |
| Cari Dönemde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı                  | 4.800.000,00  |
| Kümülatif Olarak Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı              | 12.000.000,00 |

**Tablo 6.20:** A A.Ş.'nin 4. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu

### **5.YIL:**

A A.Ş. şimdiye kadar (ilk 4 yıl) 16.000.000,00-TL'lik yatırıma katkı tutarının 12.000.000,00-TL'lik kısmını kullanmış olup bu yıl yararlanabileceği yatırıma katkı tutarı 4.000.000,00-TL ( $=16.000.000,00\text{-TL} - 12.000.000,00\text{-TL}$ ) olarak hesaplanmıştır.

Ancak, yatırımın tamamlanması şartıyla indirimli kurumlar vergisi uygulanmasından yararlanmak suretiyle yararlanılan kısımdan kalan yatırıma katkı tutarının yatırımın tamamlandığı hesap dönemini takip eden yıllarda VUK hükümlerine göre yeniden değerlendirme oranında arttırılarak yani endekslenerek yararlanılabileceği hükmü vurgulanmıştır. Bu hususta örneğimizde belirtilen %10 endeksleme oranının kalan yatırıma katkı tutarına (4.000.000,00-TL) uygulanması ile bu yıl yararlanılabilecek yeni yatırıma katkı tutarı 4.400.000,00-TL ( $4.000.000,00\text{-TL} \times 1,1$ ) olarak hesaplanmıştır.

Dolayısıyla bu yıl uygulanabilecek indirimli kurumlar vergisi matrahı 27.500.000,00-TL ( $=4.400.000,00\text{-TL} / \%16$ )'dir.

Şirketin 5. yıl ticari bilanço karı 49.300.000,00-TL, kanunen kabul edilmeyen giderleri 700.000,00-TL ve kurumlar vergisi matrahı 50.000.000,00-TL'dir. Dolayısıyla kurumlar vergisi matrahı, yararlanabileceği indirimli kurumlar vergisi matrahının üzerinde olduğu için 27.500.000,00-TL'lik matraha indirimli oran uygulanacak ve kalan 22.500.000-TL'lik ( $50.000.000,00\text{-TL} - 27.500.000,00\text{-TL}$ ) matrah genel orana tabi olacak şekilde hesaplamaya alınacaktır.

Bu vesileyle kurumlar vergisi beyannamesi aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanmıştır.

| <b>Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti (5. Yıl)</b>                  |               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| Ticari Bilanço Karı                                               | 49.300.000,00 |
| Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler                                  | 700.000,00    |
| Kar ve İlaveler Toplamı                                           | 50.000.000,00 |
| İndirime Esas Tutar                                               | 50.000.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisine Tabi Matrah | 27.500.000,00 |
| KVK 32/A Mad. Kapsamında İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı         | 4%            |
| Genel Orana Tabi Matrah                                           | 22.500.000,00 |
| Genel KV Oranı                                                    | 20%           |
| Kurumlar Vergisi Matrahı                                          | 50.000.000,00 |
| Hesaplanan Kurumlar Vergisi                                       | 5.600.000,00  |

**Tablo 6.21:** A A.Ş.'nin 5. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti

Yukarıdaki tabloda açıklandığı üzere; şirkette normalde 10.000.000,00-TL (50.000.000,00-TL\*%20 kurumlar vergisi hesaplanması gerekirken indirimli kurumlar vergisi uygulamasından kısmen yararlanarak 5.600.000,00-TL vergi hesaplanmıştır. Dolayısıyla bu uygulama ile şirket 5. yılda 4.400.000,00-TL'lik vergisel avantaj sağlamıştır. Yani yatırım teşviki kapsamında şirkete devletçe 4.400.000,00-TL tutarında finansal destek sağlanmıştır.

Bu çerçevede 5. yılın sonunda indirimli kurumlar vergisi değerlendirmesi aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

| <b>İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu (5. Yıl)</b>     |               |
|----------------------------------------------------------------------|---------------|
| Toplam Yatırım Tutarı                                                | 40.000.000,00 |
| Yatırıma Katkı Oranı                                                 | 40%           |
| Toplam Yatırıma Katkı Tutarı                                         | 16.000.000,00 |
| Vergi İndirim Oranı                                                  | 80%           |
| İndirimli KV Oranı                                                   | 4%            |
| Cari Yılda Gerçekleşen Yatırım Tutarı                                | 13.000.000,00 |
| Kümülatif Olarak Gerçekleşen Yatırım Tutarı                          | 40.000.000,00 |
| Önceki Dönemlerde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı                 | 12.000.000,00 |
| Cari Dönemde Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı (Endekslenmiş Tutar) | 4.400.000,00  |
| Kümülatif Olarak Yararlanılan Yatırıma Katkı Tutarı                  | 16.400.000,00 |

**Tablo 6.22:** A A.Ş.'nin 5. Yıl İndirimli Kurumlar Vergisi Değerlendirme Tablosu

### **6, 7, 8, 9, 10. YILLAR:**

İşletme yatırım teşvik belgesi kapsamında hak kazandığı 16.400.000,00-TL yatırıma katkı tutarını 5. yıl itibariyle tamamlamış olup 6. yıldan itibaren gerçekleştireceği faaliyetler kapsamında oluşan matraha tamamen genel vergi oranı üzerinden hesaplama yapılacaktır.

Bu vesileyle 6 ila 10 yılları arasında kurumlar vergisi beyannamesi ile hesaplanan vergi aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

| Yıllar  | Ticari<br>Bilanço Karı | Kanunen<br>Kabul<br>Edilmeyen<br>Giderler | Matrah<br>Toplamı | Vergi<br>Oranı | Hesaplanan<br>Vergi |
|---------|------------------------|-------------------------------------------|-------------------|----------------|---------------------|
| 6. Yıl  | 54.200.000,00          | 800.000,00                                | 55.000.000,00     | 20%            | 11.000.000,00       |
| 7. Yıl  | 60.800.000,00          | 1.200.000,00                              | 62.000.000,00     | 20%            | 12.400.000,00       |
| 8. Yıl  | 67.500.000,00          | 500.000,00                                | 68.000.000,00     | 20%            | 13.600.000,00       |
| 9. Yıl  | 73.500.000,00          | 1.500.000,00                              | 75.000.000,00     | 20%            | 15.000.000,00       |
| 10. Yıl | 78.000.000,00          | 2.000.000,00                              | 80.000.000,00     | 20%            | 16.000.000,00       |

**Tablo 6.23: A A.Ş.’nin 6 ila 10. Yıl Kurumlar Vergisi Beyanname Özeti**

### **10 Yıllık Karlılık Analizi:**

İşletme ilk üç yıl indirimli kurumlar vergisi teşvik uygulaması kapsamında yatırım giderine katlanmış ve bu yatırım dolayısıyla hak kazandığı yatırıma katkı tutarını beş yıllık süre içerisinde vermiş olduğu kurumlar vergisi beyannamesi ile daha az vergi ödeyerek telafi etmiştir. Altıncı yıldan itibaren ise genel kurumlar vergisi oranı üzerinden vergi hesaplaması yapılmıştır. Yukarıda açıklanan bu 10 yıllık mali ve finansal verilerden beslenerek işletmenin yatırımının uygunluğu değerlendirilmiştir. Ayrıca, işletmenin indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanması ve yararlanmaması durumunda dönem net karlılığı, net bugünkü değeri, iç verim oranı ve karlılık endeksi gibi finansal göstergeler üzerinden aşağıdaki değerlendirmelere yer verilmiştir.

| Yıllara Göre Finansal Göstergeler                          |              |               |               |               |               |
|------------------------------------------------------------|--------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
|                                                            | 1. Yıl       | 2. Yıl        | 3. Yıl        | 4. Yıl        | 5. Yıl        |
| <b>Dönem Karı veya Zarar</b>                               | 7.600.000,00 | 14.400.000,00 | 21.500.000,00 | 29.200.000,00 | 49.300.000,00 |
| <b>İndirimli KV<br/>Yararlanılması<br/>Durumunda Dönem</b> | 320.000,00   | 600.000,00    | 880.000,00    | 1.200.000,00  | 5.600.000,00  |

|                                                                                                |                     |                     |                     |                     |                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|---------------------|----------------------|
| Karî Vergî ve Diğ. Yasal Yük Karş. (-)                                                         |                     |                     |                     |                     |                      |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması</b><br>Durumunda Dönem Karî Vergî ve Diğ. Yasal Yük Karş. (-) | <b>1.600.000,00</b> | <b>3.000.000,00</b> | <b>4.400.000,00</b> | <b>6.000.000,00</b> | <b>10.000.000,00</b> |
| <b>İndirimli KV Yararlanılması</b><br>Durumunda Dönem Net Kârî veya Zararı                     | 7.280.000,00        | 13.800.000,00       | 20.620.000,00       | 28.000.000,00       | 43.700.000,00        |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması</b><br>Durumunda Dönem Net Kârî veya Zararı                   | 6.000.000,00        | 11.400.000,00       | 17.100.000,00       | 23.200.000,00       | 39.300.000,00        |
| <b>Amortisman Gideri</b>                                                                       | 0,00                | 0,00                | 4.000.000,00        | 4.000.000,00        | 4.000.000,00         |
| <b>İndirimli KV Yararlanılması</b><br>Durumunda Net Nakit Akışı                                | 7.280.000,00        | 13.800.000,00       | 24.620.000,00       | 32.000.000,00       | 47.700.000,00        |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması</b><br>Durumunda Net Nakit Akışı                              | 6.000.000,00        | 11.400.000,00       | 21.100.000,00       | 27.200.000,00       | 43.300.000,00        |
| <b>İndirimli KV Yararlanılması</b><br>Durumunda Dönem Net Karlılığı                            | 0,24                | 0,25                | 0,26                | 0,27                | 0,23                 |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması</b><br>Durumunda Dönem Net Karlılığı                          | 0,20                | 0,21                | 0,22                | 0,22                | 0,21                 |

|                                                                                                | 6. Yıl               | 7. Yıl               | 8. Yıl               | 9. Yıl               | 10. Yıl              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|----------------------|
| <b>Dönem Karî veya Zarar</b>                                                                   | 54.200.000,00        | 60.800.000,00        | 67.500.000,00        | 73.500.000,00        | 78.000.000,00        |
| <b>İndirimli KV Yararlanılması</b><br>Durumunda Dönem Karî Vergî ve Diğ. Yasal Yük Karş. (-)   | <b>11.000.000,00</b> | <b>12.400.000,00</b> | <b>13.600.000,00</b> | <b>15.000.000,00</b> | <b>16.000.000,00</b> |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması</b><br>Durumunda Dönem Karî Vergî ve Diğ. Yasal Yük Karş. (-) | <b>11.000.000,00</b> | <b>12.400.000,00</b> | <b>13.600.000,00</b> | <b>15.000.000,00</b> | <b>16.000.000,00</b> |
| <b>İndirimli KV Yararlanılması</b><br>Durumunda Dönem Net Kârî veya Zararı                     | 43.200.000,00        | 48.400.000,00        | 53.900.000,00        | 58.500.000,00        | 62.000.000,00        |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması</b><br>Durumunda Dönem Net Kârî veya Zararı                   | 43.200.000,00        | 48.400.000,00        | 53.900.000,00        | 58.500.000,00        | 62.000.000,00        |
| <b>Amortisman Gideri</b>                                                                       | 4.000.000,00         | 4.000.000,00         | 4.000.000,00         | 4.000.000,00         | 4.000.000,00         |

|                                                                    |               |               |               |               |               |
|--------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|---------------|---------------|---------------|
| <b>İndirimli KV Yararlanılması Durumunda Net Nakit Akışı</b>       | 47.200.000,00 | 52.400.000,00 | 57.900.000,00 | 62.500.000,00 | 66.000.000,00 |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması Durumunda Net Nakit Akışı</b>     | 47.200.000,00 | 52.400.000,00 | 57.900.000,00 | 62.500.000,00 | 66.000.000,00 |
| <b>İndirimli KV Yararlanılması Durumunda Dönem Net Karlılığı</b>   | 0,21          | 0,21          | 0,20          | 0,21          | 0,20          |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması Durumunda Dönem Net Karlılığı</b> | 0,21          | 0,21          | 0,20          | 0,21          | 0,20          |

**Tablo 6.24:** A A.Ş.'nin 10. Yıllık Finansal Göstergeler Tablosu

İşletme ilk beş yıllık süreçte indirimli kurumlar vergisinden yararlanarak toplamda 16.400.000,00-TL tutarında daha az vergi ödemiş ve dolayısıyla işletmenin dönen varlıklarında belirtilen tutarın kalması sağlanmıştır. Dolayısıyla işletmeye bu vergi indirimi kadar devletçe finansal destek sağlanmıştır. Sağlanan bu destek işletmenin dönem net karlılığını doğrudan etkilemiştir. Birinci yıl dönem net karlılığı indirimli kurumlar verginden yararlanmaması durumunda %20 olarak hesaplanmışken yararlanması durumunda ise bu oran %24 seviyelerine yükselmiştir. İşletme özellikle yatırım harcamasının tamamlandığı ve yatırıma bağlı gelirlerin arttığı 4. yılda karlılığı daha fazla artmıştır.

Devlet teşviki kapsamında işletmeye sağlanan finansal destek, işletmenin dönem net karına amortisman giderlerinin eklenmesiyle bulunan net nakit akışlarını da olumlu etkilemiştir. Buradan yola çıkarak işletmenin sermaye bütçelemesi göstergeleri ile yatırımın işletmeye sağladığı faydayı ortaya koymak adına net bugünkü değer, iç verim oranı ve karlılık endeksi değerleri aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanmıştır.

| Sermaye Bütçelemesi Göstergeleri                                 |                   |
|------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>İndirimli KV Yararlanılması Durumunda Net Bugünkü Değer</b>   | 145.621.098,66-TL |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması Durumunda Net Bugünkü Değer</b> | 136.007.655,39-TL |
| <b>İndirimli KV Yararlanılması Durumunda İç Verim Oranı</b>      | 139%              |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması Durumunda İç Verim Oranı</b>    | 110%              |
| <b>İndirimli KV Yararlanılması Durumunda Karlılık Endeksi</b>    | 19,86             |
| <b>İndirimli KV Yararlanılmaması Durumunda Karlılık Endeksi</b>  | 16,11             |

**Tablo 6.25:** A A.Ş.'nin Sermaye Bütçelemesi Göstergeleri Tablosu

Paranın zaman değerini dikkate alan ve sermaye bütçelemesi için çok kez başvurulmuş yöntem olan net bugünkü değer kavramı yatırımın uygunluğunu ortaya koyan önemli bir ölçüttür. Net bugünkü değer, işletmenin yukarıda belirtilen 10 yıllık net nakit akışlarının ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti oranına göre iskonto edilmesiyle bulunmaktadır. Örneğimizde ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti %17 olarak dikkate alınmıştır. Net bugünkü değer hem indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanılması hem de yararlanılmaması durumunda pozitif olarak bulunmuştur. Dolayısıyla yapılan yatırımın doğru bir yatırım olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca net bugünkü değer ne kadar yüksekse yatırımın değeri bir o kadar yüksek olacağı bakışı mevcuttur. İşletmenin indirimli kurumlar vergisinden yararlanması durumunda net bugünkü değeri 145 milyon TL iken yararlanılmaması durumunda ise 136 milyon TL olduğu göz önünde bulundurulduğunda teşvik sisteminin işletmeye verdiği finansal katkıyı tekrar ispatlamış oluyoruz. Hatta bu örneğimizde net bugünkü değer için teşvikin etkisi yaklaşık %7  $((145-136)/136)$  oranında daha fazla katkı sağlamıştır.

Yatırımların tercih edilmesinde ve etkisinin ölçülmesinde dikkate alınan iç verim oranı, paranın zaman değerini hesaba katarak net bugünkü değeri sıfıra eşitleyen iskonto oranıdır. Yatırımın tercih edilebilmesi için bu oranın ağırlıklı ortalama sermaye maliyeti oranının üzerinde olması beklenir. Yukarıdaki tabloda açıklandığı üzere her iki durumda da (indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanılması ve yararlanılmaması) bulunan iç verim oranı %17'inin üzerindedir ve yapılan yatırım doğru bir yatırımdır. Hatta yatırımın teşvik sistemine bağlanması ile iç verim oranı %139 olarak hesaplandığını ve bu değer uygulamadan yararlanılmaması durumuna göre yaklaşık %17  $((139-110)/110)$  oranında daha fazla olduğunu söylemek mümkündür. Sonuç olarak bu teşvik uygulamasının avantajı iç verim oranına göre de ortaya konulmuştur.

Yatırım kararlarının etkisini ölçmede fayda sağlayan diğer bir gösterge de karlılık endeksidir. Bu endeks nakit girişlerinin bugünkü değeri toplamının, nakit çıkışlarının bugünkü değeri toplamına bölünmesi ile bulunmaktadır ve değer birden büyük olması durumunda yatırım tercih edilmektedir. Yukarıdaki tabloda görüleceği üzere karlılık endeksleri 1'den büyüktür. Yani bir başka deyişle net bugünkü değer pozitifdir. Net bugünkü değer birbirine eşit ya da yakın olması durumunda karlılık endeksi

büyük olan yatırım tercih edilmektedir. İşletmemizin 10 yıllık verileri üzerinden hesaplanan karlılık endeksi, uygulamadan yararlanılması durumunda 19,86 iken bu oran yararlanılmaması durumunda 16,11 olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla teşvik uygulamasının karlılık endeksi üzerine etkisinin yaklaşık %23  $((19,86-16,11)/16,11)$  oranında ekstra bir avantaj sağladığını söylemek mümkündür.



## 7. SONUÇ

Ülkemizin teknolojik bağımsızlığını güçlendirmeye ve yüksek katma değerli üretimi özendirmeye yönelik yatırımların devlet teşvik sistemleri ile desteklenmesine ilişkin en geniş yasal düzenleme, 2012/3305 sayılı BKK ve 2012/1 sayılı Tebliğ ile hükme bağlanmış olup bu teşvik unsurlarından biri olan indirimli kurumlar vergisi uygulamasına ilişkin mevzuat ayrıca KVK'nın 32/A maddesinde düzenlenmiştir. Belirtilen yasal düzenlemeler ışığında uygulaması bir hayli karmaşık olan teşvik sistemi ve bu sistemdeki destek unsurlarından biri olan indirimli kurumlar vergisi uygulaması ayrıntılarıyla açıklanmıştır.

Ülkemiz yatırımlarının desteklenmesi için uygulanan bu indirimli kurumlar vergisi uygulaması ile makro anlamada; yapılan yatırımın içeriği, tutarı ve bölgesine göre farklı avantaj ve vergi indirim oranlarını barındırmış olup özellikle bazı yatırım türlerinin, gelişmemiş bölgelerin desteklenmesi ve bölgeler arası farklılığın giderilmesi amacı güdülmüştür. Yine bu yatırım desteği ile ülkemiz ekonomisinin güçlenmesi, büyüme ve kalkınmasının desteklenmesi, ülkemiz yatırımları ile uluslararası rekabet gücünün artırılması hedeflenmiştir.

Destek mekanizmaları ile daha etkin ve verimli yatırım politikaları sağlanmaya çalışılmış ve devlet tarafından son dönemlerde önemli ölçüde teşvikler sunulmuş olup 2016 yılında 114 Milyar TL olarak gerçekleşen yatırım tutarı 2020 yılı itibariyle 246 Milyar TL seviyelerine ulaşmıştır. Her yıl gerçekleşen bu yatırım tutarları GSYH tutarlarının yaklaşık %4-5'i seviyesinde korunmaya çalışılmıştır.

Teşvik sistemi dört destek sınıfından oluşmakta olup indirimli kurumlar vergisi uygulaması bu destek unsurlarından bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırım konuları kapsamında ele alınmıştır. Destek sınıflarından en çok bölgesel yatırımlar tercih edilmiş ve hatta 2020 yılında bölgesel yatırımın toplam yatırıma oranı yaklaşık %66 olarak gerçekleşmiştir. Sosyoekonomik gelişmişlik düzeylerine göre bölgeler altı gruba ayrılmış olup özellikle gelişmemiş bölgelerdeki yatırımların desteklenmesi için bu bölgelerde daha avantajlı vergi indirim oran ve tutarları sunulmuştur. Buna rağmen yatırımlar daha çok gelişmiş bölgelerde özellikle teknolojik imkânları, tüketiciye yakınlığı, ulaşım ve iletişim ağı gibi konulardan dolayı birinci bölgede yoğunlaşmıştır. Ancak, bölgeler arası avantaj farklılıkları sayesinde gelişmemiş bölgelere de yatırımlar kaydırılmış ve belli ölçüde o bölgelerin desteklenmesi de sağlanmıştır.

Bu uygulama mikro anlamada ise işletmelere doğrudan kar avantajı sağlamıştır. Devlet, işletmelere bu avantajı sağlarken en önemli gelir unsuru olan vergi kaleminin bir kısmından vazgeçmiş ve vergi harcaması gerçekleştirmiştir.

İndirimli kurumlar vergisi ile işletmeler ödemesi gereken vergiden daha az bir vergi ödeyerek dönem sonunda doğrudan bir avantaj sağlamıştır. Devletin almaktan vazgeçtiği bu vergi tutarı işletmelerin kasasında kalmış olup net çalışma sermayesini ve dolayısıyla likiditesini güçlendirmiştir. Ancak, işletmede gereğinden fazla likidite bulundurması işletmeye ek bir maliyet getireceği yani işletmenin karlılığını olumsuz etkileyebileceği hususu göz önünde bulundurularak değerlendirme yapılmış olup bu uygulama ile sağlanan likidite desteğinin atıl bir durum oluşturmadığı aksine işletmenin daha sağlam bir finansal yapıya sahip olduğu görüşü benimsenmiştir. Ayrıca, işletmenin finansal kaldıraç oranı da değerlendirilmiş olup bu düzenleme ile işletme borçlarının faiz ve anaparasının geri ödenememesi riskinin de azaldığı gözlenmiştir.

İşletmelerin satışları ile karlılığı analiz edildiğinde; bu uygulamanın vergisel avantaj sağlaması hasebiyle brüt satış karlılık oranının, faaliyet karlılık oranının, olağan karlılık oranının ve dönem karlılık oranının doğrudan değişimi gözlenmemiş olup dönem net karlılığı vazgeçilen vergi tutarı kadar olumlu etkilenmiştir. Oluşan bu kar avantajı işletmenin öz sermaye karlılığı ile aktif karlılığını da önemli ölçüde arttırmıştır. Zira belirtilen bu karlılık oranları işletmelerin net kar marjı ve aktif devir hızına bağlı artış gösterse de özellikle etkin bir piyasada faaliyet gösteren firmaların net kar marjının arttırmasının yanı sıra aktif devir hızında artış beklenmektedir. Ancak, indirimli kurumlar vergisi uygulaması doğrudan satışları etkilememekte olup vergisel bir avantaj sağlamaktadır. Dolayısıyla belirtilen diğer karlılık oranlarının artışının aslında net kar marjının artışından kaynaklandığını yorumlamak daha doğru olacaktır.

Karlılık oranları içerisinde devletin işletmelerin karından aldığı payı gösteren etkin vergi oranında en önemli değişimin gözlenmesi beklenmiş olup uygulamada açıklanan vergi indirim oranları kadar etkin vergi oranında azalış gözlenmiştir.

İkinci örneğimizde de yukarıda bahsi geçen finansal oranların yanı sıra yıllara yaygın olarak gerçekleşen yatırımın etkisinin sermaye bütçelemesi göstergeleri kullanılarak değerlendirilmesine yer verilmiştir. Paranın zaman değeri kavramından yararlanarak nakit akışlarının değerlendirildiği net bugünkü değer yaklaşımdan, iç verimlilik

oranından ve karlılık endeksi verilerinden yola çıkarak indirimli kurumlar vergisi uygulamasından yararlanılması durumunda yararlanılmaması durumuna göre işletmeye daha geniş ölçüde fayda sağlandığı ortaya koyulmuştur.

Devletin doğrudan işletmelerin karlılığına destek sunan bu uygulama aslında vergi harcaması olarak uygulanan muafiyet, istisna ve indirim gibi bir devlet destek politikasıdır. 2017 yılı vergi harcamaları ile “gelir, kurumlar, katma değer, özel tüketim, banka ve sigorta muameleleri, motorlu taşıtlar ve özel iletişim” vergileri olmak üzere toplam 126,6 milyar TL tutarında firmalara avantaj sağlanmış olup bu uygulama her yıl GSYH’ın yaklaşık %4 olacak şekilde devam etmiştir. Vergi harcama kalemlerinin yaklaşık %16’sına tekabül eden kurumlar vergisi teşvik uygulamalarının en yüksek payını indirimli kurumlar vergisi uygulaması karşılamaktadır. Bu uygulama kurumlar vergisi içerisinde %27’lik ve genel vergi harcama tutarları içerisinde %4’lük bir paya sahiptir.

İndirimli kurumlar vergisi teşvik uygulaması kapsamında 2017 yılında yaklaşık 5 Milyar TL tutarında devlet alacağı vergiden vazgeçerek bu alanda yatırım yapan şirketlere mali destek sağlamış olup takip eden yıllarda da sırasıyla 6, 7, 8, ve 9 Milyar TL vergi harcaması yapılması da planlanmıştır. Belirtilen tutarlar işletmelerin ödemesi gereken gelir/kurumlar vergisinden düşülerek doğrudan işletmelere likidite avantajı sağlamıştır.

Belirtilen tutarlar, işletmelerin “Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılığı” hesabında azalmaya sebep olmuş ve aynı tutar kadar “Dönem Net Karı” artmıştır. Artan bu tutar işletmelerin öz sermayesine olumlu olarak yansımış olup pasifte artışa sebep olan bu işlem likidite desteği ile işletmelerin “Hazır Değerler” kalemini arttırarak varlıkların artışına da sebep olmuştur. Dolayısıyla uygulanan teşvik sistemi ile işletmelerin mali yapılarına katkı sağlanmış olup ülkemiz yatırımlarının desteklenmesi için önemli adımlar atılmış ve atılmaya artan ivme ile hız verilmesi gereği bir kez daha vurgulanmıştır.



## KAYNAKLAR

### Mevzuat

- 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu  
213 Sayılı Vergi Usul Kanunu  
4571 sayılı Kooperatifler Kanunu  
4721 sayılı Türk Medeni Kanunu  
5253 sayılı Dernekler Kanunu  
5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu  
4842 sayılı Kanun Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun  
5479 sayılı Gelir Vergisi Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Özel Tüketim Vergisi Kanunu Ve Vergi Usul Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun  
5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun  
7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun  
02.12.1972 tarih ve 14379 sayılı RG ile yayımlanan 23.11.1972 tarihli ve 202 sayılı Kanun  
28.02.1963 tarih ve 11343 sayılı RG ile yayımlanan 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerin kaldırılması hakkında Kanun  
24.04.2003 tarih ve 25088 sayılı RG ile yayımlanan bazı kanunlar hakkında değişiklik yapılması hakkında Kanun  
163 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği  
187 Sıra No'lu Gelir Vergisi Kanunu Genel Tebliği  
333 Sıra No'lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği  
GİB, İzmir Vergi Dairesi Başkanlığının 17.07.2014 tarih ve 84098128-125[32A-201322]-436 sayılı Özelgesi  
19.10.2012 tarih ve 28328 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 15.06.2012 tarih ve 2012/3305 karar sayılı BKK  
13.10.2012 tarih ve 28440 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 02.10.2012 tarih ve 2012/3802 karar sayılı BKK  
15.02.2013 tarih ve 28560 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 28.01.2013 tarih ve 2013/4288 karar sayılı BKK  
30.05.2013 tarih ve 28662 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 27.05.2013 tarih ve 2013/4763 karar sayılı BKK  
09.05.2014 tarih ve 28995 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 27.01.2014 tarih ve 2014/6058 karar sayılı BKK  
06.08.2014 tarih ve 29080 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 30.06.2014 tarih ve 2014/6588 karar sayılı BKK  
05.03.2015 tarih ve 29286 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 15.12.2014 tarih ve 2014/7273 karar sayılı BKK  
08.04.2015 tarih ve 29320 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 16.03.2015 tarih ve 2015/7496 karar sayılı BKK  
27.08.2015 tarih ve 29458 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 20.08.2015 tarih ve 2015/8050 karar sayılı BKK

19.11.2015 tarih ve 29537 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 09.11.2015 tarih ve 2015/8216 karar sayılı BKK  
08.04.2016 tarih ve 29678 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 29.02.2016 tarih ve 2016/8715 karar sayılı BKK  
05.10.2016 tarih ve 29848 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 07.09.2016 tarih ve 2016/9139 karar sayılı BKK  
22.02.2017 tarih ve 29987 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 13.02.2017 tarih ve 2017/9917 karar sayılı BKK  
03.05.2017 tarih ve 30055 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 24.04.2017 tarih ve 2017/1011 karar sayılı BKK  
17.08.2017 tarih ve 30157 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 17.07.2017 tarih ve 2017/1058 karar sayılı BKK  
30.12.2017 tarih ve 30286 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 25.12.2017 tarih ve 2017/1117 karar sayılı BKK  
20.01.2018 tarih ve 30307 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 16.10.2017 tarih ve 2017/1113 karar sayılı BKK  
22.02.2018 tarih ve 30340 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 17.01.2018 tarih ve 2018/1129 karar sayılı BKK  
28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 09.04.2018 tarih ve 2018/1165 karar sayılı BKK  
22.06.2018 tarih ve 30456 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 14.05.2018 tarih ve 2018/1181 karar sayılı BKK  
22.06.2018 tarih ve 30456 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 04.06.2018 tarih ve 2018/1193 karar sayılı BKK  
14.09.2018 tarih ve 30535 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 13.09.2018 tarih ve 91 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı  
09.11.2018 tarih ve 30590 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 08.11.2018 tarih ve 323 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı  
28.02.2019 tarih ve 30700 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 27.02.2019 tarih ve 798 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı  
07.08.2019 tarih ve 30855 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 06.08.2019 tarih ve 1402 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı  
09.05.2020 tarih ve 31122 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 08.05.2020 tarih ve 2501 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı  
21.08.2020 tarih ve 31220 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 20.08.2020 tarih ve 2846 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı  
17.12.2020 tarih ve 31337 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 16.12.2020 tarih ve 3307 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı  
29.06.2021 tarih ve 31526 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 28.06.2021 tarih ve 4191 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı  
20.06.2012 tarih ve 28329 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2012/1 numaralı Tebliğ  
10.04.2014 tarih ve 28968 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2014/1 numaralı Tebliğ  
08.05.2014 tarih ve 28994 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2014/2 numaralı Tebliğ  
25.09.2014 tarih ve 29130 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2014/3 numaralı Tebliğ  
28.04.2016 tarih ve 29697 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2016/1 numaralı Tebliğ  
25.06.2016 tarih ve 29753 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2016/2 numaralı Tebliğ  
27.08.2016 tarih ve 29814 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2016/3 numaralı Tebliğ  
26.07.2017 tarih ve 30135 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2017/1 numaralı Tebliğ  
01.06.2018 tarih ve 30438 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2018/1 numaralı Tebliğ

10.06.2018 tarih ve 30447 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2018/2 numaralı Tebliğ  
09.10.2018 tarih ve 30560 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2018/3 numaralı Tebliğ  
09.11.2018 tarih ve 30590 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2018/4 numaralı Tebliğ  
16.10.2020 tarih ve 31276 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2020/1 numaralı Tebliğ  
13.11.2020 tarih ve 31658 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 2021/1 numaralı Tebliğ

## **Kitaplar**

- Akdoğan, A. (2017). Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi. (13. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi
- Akın, F., ... (2015). Finansal Yönetim (1. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık
- Düzakın, H. (2014). İşletme Finansmanı (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Edizdoğan, N., Çelikkaya, A. (2012). Vergilerin Ekonomik Analizi, (2. Basım). Bursa: Dora Yayınları
- Ercan, M. K., Ban, Ü. (2012). Finansal Yönetim (7. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi
- Ercan M. K., Ban Ü. (2018) Finansal Yönetim (10. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi
- Ceylan, A., Korkmaz, T. (2015). İşletmelerde Finansal Yönetim (14. Baskı). Bursa: Ekin Yayınları
- Canbaş, S., Vural, G. (2016). Finansal Yönetim (3. Baskı). Adana: Karahan Kitabevi
- Günay, S.G. (2015). Finansal Yönetim (1. Baskı). İstanbul: Paradigma Akademi
- Gündoğdu, A. (2017). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Karahan Kitabevi
- Karapınar A., Zaif F. (2018) Finansal Analiz (5. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi
- Kırbaş, O. (2011) “İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması 2011-I”, Maliye Postası Dergisi
- Maliye Hesap Uzmanları Derneği. Beyanname Düzenleme Kılavuzu, 2020, (2. Cilt)
- Oktar, S.A. (2016). Türk Vergi Sistemi. İstanbul: Türkmen Kitabevi
- Özdemir, M. (2016). Finansal Yönetim (3. Baskı). İstanbul: Türkmen Kitabevi
- Pehlivan, O. (2017). Vergi Hukuku – Genel Hükümler ve Türk Vergi Sistemi. Trabzon: Celepler Matbaacılık
- Saraçoğlu, F. (2018). Türk Vergi Sistemi (4. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi
- Sarıaslan, H., Erol, C. (2008). Finansal Yönetim (1. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi
- Sarılı, A.F. (2014). Türk Vergi Sistemi (3. Baskı). Ankara: Hermes Baskı
- Şenyüz, D., Yüce, M., Gerçek, A. (2017). Türk Vergi Sistemi. (14. Baskı). Bursa: Ekin Yayınları
- Şin, S. (2016). Türk Vergi Sistemi. (1. Baskı). Bursa: Dora Yayınları
- Turhan, S. (1993). Vergi Teorisi ve Politikası. (5. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi
- Vergi Müfettişleri Derneği. Beyanname Düzenleme Rehberi, 2020, (2. Cilt)

## **Diğer Kaynaklar**

- Akarca, A., Şafak, M. “Yatırımların Teşvik Edilmesinde ‘Vergi İndirimi’”, Dünya Gazetesi, 08.04.2010, <http://www.dunya.com/yatirimlarin-tesvik-edilmesinde-vergi-indirimi-83626yy.htm> (18.04.2020)
- Akdeve, E., Karagöl, E.T. (2013). “Geçmişten Günümüze Türkiye’de Teşvikler ve Ülke Uygulamaları”. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
- Gökmen, S. (2013). “Örneklerle İndirimli Kurumlar Vergisi”. Vergi Sorunları Dergisi
- Kahriman, H. (2014). Kapasiteyi Genişleten (Tevsi) Yatırımlarda İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması. Vergi Raporu Dergisi

- Kurumlar Vergisi Beyannamesi, web: <https://gib.gov.tr/yarim-ve-kaynaklar/beyanname-formlari-bildirimler> (24.09.2019)
- Kırbaşı, O. (2011) “İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması 2011-I”, Maliye Postası Dergisi
- Polat, İ. (2014) “İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması”, Vergici ve Muhasebeciyle Diyalog
- T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğü. Vergi Harcamaları Raporu (2018). Ankara. [https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar\\_-Raporu-2018.pdf](https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/01/Vergi-Harcamalar_-Raporu-2018.pdf) (15.02.2021)
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2001 - Mart 2021) Arasına Ait Yatırım Teşvik İstatistikleri. <https://www.sanayi.gov.tr/istatistikler/yatirim-istatistikleri/mi1304021615> (19.03.2021)
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2019 Yılı Faaliyet Raporu, s.35. <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/plan-program/STB-2019YılıFaaliyetRaporu.pdf> (05.03.2021)
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, E-TUYS Kullanım Kılavuzu, (16.05.2019). <https://www.sanayi.gov.tr/destek-ve-tesvikler/yatirim-tesvik-sistemleri> (03.01.2020)
- Topak, M. S., (2010). Finansal Tablolar Analizi. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ekonometri Programı Ders Notu

## ÖZGEÇMİŞ

### **Kişisel Bilgiler:**

Adı ve Soyadı: Hüseyin DİLER

### **Eğitim Durumu:**

Lise: Kuşadası Şehit Kaya Aldoğan Lisesi - Yabancı Dil Ağırlıklı Süper Lise (Okul birincisi) (2007)

Lisans: Hacettepe Üniversitesi - Matematik Bölümü (Bölüm birincisi) (2012)

Lisans: Anadolu Üniversitesi - İşletme Bölümü (Açıköğretim) (2012)

Yüksek Lisans: Hacı Bayram Veli Üniversitesi (eski adı Gazi Üniversitesi) - İşletme Bölümü Muhasebe - Finansman Tezli Yüksek Lisans

### **İş Denevimi:**

-T. Vakıflar Bankası Genel Müdürlük Hazine Birimi Uzman Yardımcılığı (2013 - 2014)

-T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı - Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı Vergi Müfettişliği (2014 - 2020)

-T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı - Risk Analizi Genel Müdürlüğü Veri Yönetimi Daire Başkanlığı V. (2020 - ...)

### **Yabancı Dil:**

İngilizce ( İyi)



